PLAVA PTICA

TOMPSON
-SITON

ROLF I KVONAB

„PLAVA PTICA“
Knj. 28

Ernst Tompson-Siton
ROLF I KVONAB

Nesvakidašnja, topla pripovest o čvrstom prijateljstvu što se uspostavlja između jednog belog i jednog crvenog čoveka, uzvišena alegorija o odnosu jednog starca i jednog mladića, u kojoj se zbira vekovni proces prenošenja znanja, i životnog iskustva, s jednog naraštaja na drugi... Knjiga koja uči ljubavi, razumevanju i harmoniji među ljudima, kao i bratstvu među rasama.

Rolf je, s početka, neuki mladić koga stari Indijanac, Kvonab, podučava životu lovca u stoletnim američkim šumama. Ali taj opis života u divljini, surove borbe za održanjem, nije sam sebi svrha; jer, stari Indijanac uči mlađeg druga i znatno važnijim stvarima no što je postavljanje zamki, no što je snalaženje u šumskom moru, no što je život zverinja i bilja. U pitomu mladićevu dušu stari Indijanac usađuje i saznanja o veličanstvenom poretku života o snazi plemenitosti i dobrote, i o vrednosti ljudskog dostojanstva. Jednolični život lovaca, tako, nosi u sebi bogatu unutrašnju dramatiku; to je, zapravo, priča o postupnom zrenju jedne duše i jednog karaktera, o pripremanju za darove ili nedaće što ih ljudsko postojanje u sebi nosi.

Dirljiva lepota ove knjige u seti je kojom je prožeta: seti, koja prati iščezavanje jedne dostojanstvene rase, koja će na pozornici istorije ostati da živi kao spomenik harmonije što je čovek uspostavio sa prirodom.

PLAVA PTICA

KNJIGA ZA MLADE I STARE
Knj. 28

ERNST TOMPSON-SITON

ROLF I KVONAB

ROMAN O LOVCIMA DIVLJAČI

Naslov originala
ROLF IN THE WOODS

Preveo
MILOVOJE PREDIĆ

Ilustracije
MATEJ RAJTLINGER
BOŽIDAR VESELINOVIĆ
MIH. S. PETROV

„Prosveta”
BEOGRAD 1979.

SADRŽAJ

I	INDIJANSKI ŠATOR KOD STENE	1
II	PRVA ISKUSTVA I DOGAĐAJI	11
III	PREMA SEVERNIM ŠUMAMA	29
IV	PRVI JELEN, ZAMKE, DABROVO JEZERO, BODLJIKAVI GLODAR I VIDRINA KLIZALjKA	39
V	BOLESNI SKUKUM, PRVA LISICA I DOŽIVLJAJ S POBESNELIM JELENOM	52
VI	SREBRNA LISICA, NEPRIJATAN SUSRET, KUGUAR U DMVLJINI	68
VII	HOGOVO UŽIVANJE I POVRATAK KUĆI	82
VIII	ROLF PRIKUPLJA NOVA ISKUSTVA, PRODAJE KRZNA I PUTUJE U OLBENI	101
IX	VAN KORTLANDOVI DOŽIVLJAJI	121
X	GOZBA KOD GUVERNERA, REMEK-DELO VEŠTINE ŠUMSKIH LOVACA I SREĆAN SUSRET U ŠUMI	132
XI	RATNI DOŽIVLJAJI I KVONABOVA SMRT	142

I

INDIJANSKI ŠATOR KOD STENE

Pred sam izlazak sunca, Kvonab, poslednji potomak plemena Mianos Sivana, izišao je iz vigvama i uspuzao se na vrh stene. Tu je ćuteći stajao i čekao da se pojavi prvi zrak jutarnjeg sunca s one strane jezerskog ogledala, koje se pružalo pred njim.

Tek što je u sebi izgovorio molitvu Velikom Duhu, zlatan zrak podiže se iz oblaka, koji se prostirao čitavom dužinom, i Kvonab otpeva indijanski napev kojim se pozdravlja sunce na izlasku:

O ti, koji se uzdižeš iz jutarnjeg oblaka
i u plamenu lebdiš na nebu!
Tebe pozdravljam, uzvišeno biće!

Neprestano je pevao i udarao u mali tam-tam, sve dok veliki bog svetlosti nije počeo da razdvaja oblake i dok sunce nije potpuno izišlo, u svetlosti crvenoj kao žeravica.

Crvenokožac se zatim vrati svome šatoru, koji se nalazio prikriven uza stenu. Oprao je ruke u sudu od lipovog drveta i počeo s pripremanjem svog skromnog doručka.

Stavio je na vatru kalaisan bakrač, napunio ga donekle vodom, a kada je voda proključala, Indijanac baci u nju punu šaku brašna *i* pregršt školjki. Ostavio je to da se kuva, a on za to vreme dohvati sa klina pušku kremenjaču sa levkastom cevi, pređe preko brežuljka koji je vigvamu služio kao zaklon od severozapadnog vetra, i baci svoj

sokolov pogled svuda unaokolo po širokom jezeru, koje je, ustavljeno visokim nasipom, popunjavalo malu dubodolinu potoka Azamuk.

Na jezeru je još ležao ledeni zimski pokrivač, ali na mestima do kojih je doprlo prolećno sunce već se počela ukazivati voda. Možda su se tuda već šetale divlje plovke, ali se nijedna nije pojavljivala. Međutim, na ivici leda sedelo je nešto okruglasto, u čemu Indijanci i pored velike daljine na prvi pogled mogu poznati kanadskog mošusnog pacova.

Kada bi Kvonab sada obišao oko jezera, možda bi ga mogao lako ubiti puškom; ali se on vrati u vigvam i zameni pušku oružjem svojih predaka, strelom, lukom i jednim dugačkim strukom za udicu. Brzo ponovo ode do jezera i približi se pacovu na desetak koraka. Pacov je još uvek revnosno zagledao nekakav koren. Kvonab veže struk za strelu — tetiva zazvrja — strela polete, povuče munjevitom brzinom za sobom i struk i probode pacova. Pljus! i životinja već beše nestala pod ledom.

Ali drugi kraj struka beše ostao u rukama strelca. On ga pažljivo povuče i pacov se pojavi na površini vode. Lovac naglo trže kanap naviše i izvuče pacova na obalu. Sada je bilo očigledno: da ga je gađao iz puške nikada ne bi došao do njega.

Vrativši se u vigvam, Kvonab pojede svoj ručak i nahrani malog žutog vučjaka koji je ležao u kolibi na nekakvim krpama. Pacova je pažljivo rasporio: prvo je razrezao početak repa, jer se koža onda može prevrnuti kao rukavica. Zatim je unutra razapeo parče drveta, jer za nekoliko dana koža mora biti suva i gotova za prodaju. Trup životinje Indijanac je lepo obesio u hlad, kako bi mu docnije mogao poslužiti za jelo.

Bio je vranin mesec — što bi beli ljudi svojim jezikom rekli, mesec mart. Travni mesec bio je na pragu i vrane su se već počele dizati sa obale jezera i u jatima odlaziti prema severu, gačući sa visine radosnu vest da je prošao mesec gladi i da je došlo proleće. Šareni detlić kucao je svojim kljunom kraj gnezda, tetreb je mamio po borovoj šumi, a divlje plovke letele su gačući kroz vazduh. A čemu se tu imamo čuditi kada i sami Indijanci izražavaju svoju radost udarajući u tam-tam i pevajući singsang, pesmu svoje rase!

Kao da se nečega prisetio, Kvonab odjednom ode na južnu stranu stene i tamo nađe, kao i ranijih godina, plavi cvetić scile, prvog

prolećnog cveća. Nije ga uzabrao, već je čučnuo i posmatrao ga. Nije se smejao, ni pevao; nije ništa ni kazao, niti je tome cvetiću dao kakvo ime: bilo mu je dovoljno da taj plavi cvetić samo posmatra. Pa, on je tu i došao samo zato što je znao da će ga naći na tome mestu. Zatim uze svoju strelu i otvori kesu za duvan, ali je sa žaljenjem morao utvrditi da mu je duvankesa bila prazna. Vrati se zatim u vigvam, skide s daske svežanj razapetih koža — deset kanadskih pacova i jednu kunu — i sa svojom skromnom zalihom pođe kroz šumu prema jugu. Prešavši jednu dugačku dolinu pope se na brežuljak koji je ležao iza nje, i tako dođe u mali grad Mijanos.

Na firmi više vrata kroz koja je Indijanac ušao stajalo je „Radnja Silasa Pika“. Svuda okolo u radnji stajali su ljudi i žene, kupujući ili prodajući. Indijanac stade bojažljivo ustranu, čekajući dok svi nisu bili usluženi i dok ga gazda Pik konačno nije zapitao:

— O, Kvonabe! Kojim ste poslom danas došli?

Kvonab pokaza kože, a trgovac, pošto ih pregleda, reče:

— Dockan ste došli. Sezona je pri kraju... Ne mogu vam dati više od osam cepti za pacova i sedamdeset i pet za kunu, i sve to plaćam robom.

Indijanac pokupi svoje kože sa izrazom na licu koji kao da je hteo da kaže: „Ništa od toga“. Silas Pik dodade brzo:

— No, da kažem deset centi za pacova.

— Deset centi za pacova, a dolar za kunu, a ja ću uzeti što meni bude po volji, glasio je odgovor.

Silas Pik nikada nije mogao podneti da neko od njegovih mušterija pređe ulicu i uđe ispod firme na kojoj je pisalo: „Radnja Silasa Mida“.

I tako pogodba bi zaključena, jer je bila koliko-toliko dobra za obe strane. Indijanac napusti radnju sa zalihom duvana, čaja i šećera.

Miki Kitering bio je čovek bez karaktera. Uporno je održavao svoje vojničko držanje, a sasvim je tako i izgledao: čupavi beli brkovi peli su se kao rogovi s obe strane crvenog nosa; to je izgledao vrlo vojnički. Mikijeva ramena bila su ćoškasta i već pri samom hodu pokazivao je srčanost. Pored toga, raspolagao je čitavim arsenalom

psovki, koje se do sada nisu mogle čuti ni u Konetikatu[1]! Miki se dockan oženio. Od žene koju je izabrao svakako je mogla postati dobra supruga, samo da joj je on dao za to priliku. Ali je Miki bio pijanica i starao se uvek da ženu što više ponizi. Pre nekoliko meseci, Miki je doveo u kuću svoga nećaka, koji bi sa samo malo dobrog postupanja bio za kuću prava blagodet. Ali je Miki već bio daleko doterao. Rum je potpuno razorio celo njegovo biće. Samo u izuzetnim slučajevima, kada kući ne dođe pijan ili mamuran, probijao je iz njega slab zračak dobrote srca.

Srećom, nećak nije nasledio nijednu crtu očeve porodice, već je i dušom i telom ličio na majku. Ona je bila kći jednog učenog sveštenika, koji se starao da mu kći dobije odlično obrazovanje. Ali, na žalost, ostavio je u bedi i bez mogućnosti da sama zarađuje svoj hleb. Umrla je ubrzo za ocem, i odmah posle sahrane njen sin Rolf uputio se na jug, gde je njegov ujak Miki, koga nije ni poznavao, hteo da osnuje farmu, na kojoj će se i za njega možda naći neki kutak. Tog dana pešačio je petnaest milja, noćio je u jednom košu, a idućeg dana prevalio je dvadeset i pet milja. Tako je Rolf dospeo u svoju buduću postojbinu.

— Samo uđi, mladiću, glasio je dosta ljubazan prijem, jer je Rolfov dolazak pao baš u jedan od onih retkih trenutaka ujakovog dobrog raspoloženja. A, pored toga, kršan mladić od petnaest godina nije bio za potcenjivanje.

Ujna Prua, s bodljikavim očima i crvenim nosom, bila je u početku nešto hladna, ali se to izgubilo čim je Rolf ušao u tajne kako se hrane svinje, kokoške, telad i kako se muzu krave. Radio je bez predaha i činio sve što mu je dopuštala snaga. Ali je uskoro došao do saznanja da mu niko za to nije zahvalan i da je baš ono što je najbolje uradio bilo taman dovoljno da izbegne kaznu.

Jednog dana, sasvim slučajno, Rolf je napravio poznanstvo. Bilo je prolećno jutro kada je otišao u šumu, još pre izlaska sunca, da dovede kravu s pašnjaka. Odjednom, iznenađen, ugleda jednog starog čoveka koji mu je rukom davao znak da se približi. Rolf priđe nepoznatom i ugleda pred sobom snažno građenog čoveka, s kožom

[1] Connecticut — jedna od pedeset saveznih država koje čine SAD. (Prim. prev.)

zagasite boje i krutom, zategnutom kosom. Bez sumnje, Indijanac! Čovek je držao nekakvu vreću visoko vezanu za motku, govoreći:

— Tu, unutra, u drvetu, ima rakun!

Rolf pridrža vreću pred otvorom na drvetu. Za to vreme Indijanac su uspuza na drvo, do drugog otvora, i poče tiho čačkati levo i desno. Odjednom u drvetu nastade nekakva lupnjava i vreća se u trenutku zateže i postade teža. Trijumfujući, Rolf zaveza vreću, a Indijanac, smešeći se, odmah siđe s drveta.

— Šta ćemo sad s njim? upita Rolf.

— Mog psa učiti hvatati rakune, glasio je odgovor.

— A gde?

Indijanac pokaza na jezero Azamuk.

— Jeste li vi onaj Indijanac koji peva i stanuje tamo gore na steni?

— Ag! Tako me neki zovu, ali je moje ime Kvonab.

— Čekajte me kroz jedan sat. Doći ću da vam pomognem, reče Rolf, onako nasumce. Strasno je voleo sve što je bilo u vezi s lovom.

Indijanac klimnu glavom.

— Vikni tri puta, ako me ne nađeš, odgovori on, zabacivši na rame debeo štap na čijem se kraju, na sigurnoj razdaljini od njegovih leđa, lelujala vreća s rakunom.

Rolf se s kravom vratio kući. Činilo mu se da se malo istrčao kada je obećao da će se odmah vratiti. Kod kuće je, kao i uvek, bio pravi dar-mar. Rolf napregnu mozak kako bi našao izgovor da za duže vreme napusti kuću i, najzad, bilo to dobro ili ne, reši da postupi po onoj poslovici: „Ako ne možeš ići pravim putem, kreni krivudavim.“

Nahranio je konje, izbacio đubre iz štale, pomuzao kravu, nahranio svinje, živinu, tele, upregao konje, isekao drva i odneo ih u kuću, isterao ovce, mleko odneo u kujnu i pripravio da se od njega pravi maslac, oprao sudove od doručka, podigao palo prošće na ogradi i doneo krompir iz podruma — i sve to gunđajući. Onda je kravu izveo na livadu, rešen da se vrati kući tek kada i nju treba odvesti sa livade.

Ne jedan, već su tri sata protekla dok je Rolf stigao na jezero Azamuk. Tu još nikada nije bio, i tri kratka uzvika, kao što je bilo

ugovoreno, doneše odmah odgovor. Kvonab je već stajao na steni. On odvede Rolfa u svoj vigvam.

Rolfu je pri duši bilo kao da ulazi u nov život. Neki njegovi raniji susedi bili su lovci i znali su mnogo priča o divljim crvenokošcima. A i sam Rolf viđao je često Indijance-lutalice, koji su ga odbijali svojim prljavim izgledom. Ali, ovde je stvar stajala drukčije: Kvonab nije bio Indijanac u običnom romantičnom odelu, već je bio obučen kao kakav siromašni farmer. Bio je, međutim, bez šešira, a na nogama je imao mokasine ukrašene perlama. Šator mu je bio pokriven običnim platnom za jedra, ali su na platnu bila iscrtana indijanska obeležja. Bakrač koji je visio više vatre bio je kalaisan, jedan od onih koji se već davno proizvode u Engleskoj za trampu s Indijancima. Malo posuđa što se videlo unaokolo bilo je napravljeno od brezove kore i lipovog drveta. Puška i lovački nož bili su proizvodi belokožaca, ali strele, luk, cipele za sneg, tam-tam i kutija za pušku, obložena čekinjastom kožom divlje svinje, bili su čisto indijanski proizvodi, napravljeni od raznovrsnog materijala koji se može naći u šumi.

Kvonab odvede Rolfa u šator. Vučjak — još mlad — zareža besno, kao da mu je njušku nadražio miris omrznutog belokošca. Ali ga Kvonab lako udari po glavi rukom, što je na njihovom nemuštom jeziku značilo: „Budi miran, ovo je dobar čovek“. Zatim ga pusti s lanca i viknu: „Donesi!“ pokazujući pritom na vreću koja je visila o štapu između dva drveta. Pas onjuši vreću s nepoverenjem i poče režati. Rolf pokuša da sa psom sklopi prijateljstvo, ali bez uspeha. Kvonab mu reče:

— Pusti Skukuma, on će se već sam sprijateljiti; a možda i neće.

Onda dvojica lovaca pođoše dvesta do trista koraka na jug, do velike ravnice, gde pustiše rakuna iz vreće. Vučjaka, Skukuma, držali su na izvesnoj daljini, dok se rakun nije malo povratio od straha i počeo da beži. Zatim pustiše psa i stadoše ga pujdati na rakuna. Lajući iz sveg glasa pas se stušti za rakunom, ali ga ovaj iznenada ujede, usporivši time njegov trk. Rakun je bežao koliko je igda mogao, a pas i lovci potekoše za njim. Opet ga behu prestigli, i rakun poče trčati ukrug urličući besno, pa dade psu i drugu lekciju. I tako je išlo sve dok se rakun nije dočepao šume. Tu se još jedanput okrenuo, odbio napad vučjaka ispred jednog stabla i brzo se uspuzao uz drvo.

Lovci su činili sve što su mogli da psa što više razdraže. Pas je ludo skakao uz drvo, pokušavajući da se popne, i besomučno lajući. Ali, time je bio postignut željeni cilj: Skukum je dobio prvu lekciju, znao je da mu je dužnost da goni svaku veliku životinju poput ove, i da ima da laje ispod drveta na koje se ta životinja bude uspuzala.

Rolf beše duboko uzbuđen svojim novim doživljajem, i u njemu se ponovo probudi strast za lovom. U tom zanosu nije ni primetio da je ta bučna lovačka zabava primamila i trećeg gledaoca; tek mu je glasni uzvik skrenuo pažnju na stranog čoveka koji je stajao na uzvišici više šatora. Nema sumnje — bilo je to podnadulo lice s podignutim brkovima, Rolfovog ujaka.

— A, tako, mlada dangubo! Takvim stvarima ćerdaš svoje vreme! Sad ću te ja naučiti!

— Pas je bio vezan. Indijanac je bezazleno gledao kako mladić dršće, a to ujaku dade novu snagu. Baš je u to vreme bio u šumi gde je tovario drva u kola, i imao je bič u rukama. I pre nego što je Rolf mogao shvatiti šta se dešava, bič mu se već bio obavio oko nogu. Rolf jauknu i pobeže, ali se ujak nadade za njim vitlajući bičem. Indijanac je mislio da to mora biti Rolfov otac, i zato se samo čudio načinu izražavanja roditeljske ljubavi, ništa ne preduzimajući, jer četvrta zapovest u indijanskom šatoru igra veliku ulogu... Rolfu je najzad pošlo za rukom da se dočepa jedne uzvišice, ali kada se približio steni odjednom se našao u škripcu: vršak biča udarao je po njegovom licu kao usijana žica. Sad si moj! zaurla besno ujak.

Rolf je bio u očajanju. Podigao je mahinalno dva teška kamena i bacio prvi na ujakovu glavu. Miki se na vreme sagao i izbegao udarac, ali ga je drugi kamen, hitnut nešto niže, pogodio u kuk. On jauknu od bola. Rolf brzo dohvati još nekoliko kamenica i dobaci ujaku:

— Ako se približiš samo još jedan korak, ubiću te!

Ujakovo crveno lice postade sivo kao pepeo. Nem od besa, on duboko uvuče vazduh i doviknu:

— Znam, na to te je nagovorio taj Indijanac. Ali, videće već i on...!

Zatim, neprestano psujući, proklinjući i preteći, vrati se to sedo čudovište svojim kolima.

Rolfu je sada bilo jasno: ujak je kukavica. Ali, s druge strane, uviđao je da on lično nije bio u pravu, pošto beše napustio svoj posao.

Zato odluči da se vrati kući svoga ujaka i da pogleda u oči svemu na šta će tamo naići. Neće, naravno, moći odgovoriti na bujicu pogrdnih reči koja će se na njega sručiti. Bio bi se, uostalom, razočarao u sebe ako bi se drukčije poneo: ta, na to se već bio navikao, inače se ne bi osećao kao kod svoje kuće… Bez reči je, stoga, posvršavao sve svakodnevne grube poslove.

Miki se kasno vratio kući. Čitavog dana prevozio je drva i u tom poslu slučajno se našao u blizini Kvonabovog šatora. Ali zaobilaženja sa redovnog puta odvelo ga je u jednu krčmu, i kada je, naposletku, konačno stigao kući, nije bio sposoban ni o čemu da misli.

Idućeg dana vladalo je u kući nekakvo mutno i zategnuto raspoloženje. Rolf se u jednom trenutku načini kao da je prečuo ujakovu primedbu:

— Nezahvalna mlada lopužo, nisi zaslužio ni da ti se da so za supu!

Ali ne dođe ni do kakvog daljeg razgovora, niti ujak bilo šta preduze. Ujna, samo dva dana nije sa Rolfom progovorila ni reči. Trećeg dana uveče nestade Mikija, ali se uskoro vrati s nekim poznanikom.

Rolf je još budan ležao na svojoj postelji, kad odjednom ču da neko pominje njegovo ime. Oslušnuvši, on razabra kako neko govori:

— Hoćete li da pođemo gore k njemu i da ga sredimo?

Nema sumnje, ova banda spremala mu je u potaji neko zlo. Rolf se brzo podiže, zaključa vrata, smota stari odrpani ćilim s poda i stavi ga u postelju. Zatim prebaci svoje odelo preko ruke, otvori prozor i spusti se na spoljni zid kuće, našavši na izbočini oslonac, tako da mu je kroz prozor virila samo glava. Tako je ćuteći čekao šta će se dogoditi. I, malo potom začu glasno disanje ljudi koji su se peli uz stepenice, a potom i šum nečijeg pokušaja da otvori vrata. Čuo se i nekakav šapat, a onda neko odjednom razvali nogom vrata i u sobu uđoše dve ili tri prilike. Rolf u mraku nije mogao dobro da ih vidi, ali je primetio da je jedan od njih njegov ujak. Napad koji su ti tipovi izvršili bičem i štapom na smotani poderani ćilim u postelji razmrskao bi mu sve kosti, i da se u tom času nalazio u krevetu od njega ne bi više ništa ostalo. Ti grubijani su se pritom samo smejali, smatrajući da je ono što rade neka bezazlena šala. Rolf onda skliznu niz kućni zid i pobeže, rešen da se ovamo nikada više ne vraća.

Ali, kuda da krene? Svakako na sever, gde je bio njegov pravi zavičaj. To bi bila jedina mogućnost! Nije, međutim, prešao ni jednu milju, a onda zastade. Čuo je lajanje psa koji je gonio rakuna u obližnjoj šumi, zapadno od potoka što se ulivao u jezero Azamuk. Požuri odmah na tu stranu. Nije bilo lako pronaći psa i njegovog gospodara, ali mu se najzad učini da je sasvim blizu njih. On viknu tri puta i Kvonab mu odmah odgovori.

— Ja sam sa onim ljudima raskrstio, reče mladić. Večeras su hteli da me ubiju. Imaš li za mene mesta u vigvamu, za nekoliko dana?

— Ag! Dođi! reče kratko Indijanac.

Tako je Rolf prvi put spavao u indijanskom šatoru. Spavao je dugo zaboravivši na ceo svet, dok ga Kvonab nije pozvao na doručak.

Rolf je mislio samo na to kako će Miki uskoro saznati za njegovo skrovište, i da će se jednog dana pojaviti s policajcima da uhvate begunca. Ali, prošla je nedelja dana i Kvonab je saznao, prilikom jednoga odlaska u Mianos, kako se priča da je neko video Rolfa da je otišao prema severu; svi su mislili da se mladić već nalazi u svom starom zavičaju. A Miki Kitering je sedeo s one strane katanca zbog krađe konja i ko zna kada će biti pušten na slobodu. Njegova žena beše otišla svojima, i na farmi su sada živeli stranci.

Ružna sećanja na prošlost brzo su iščezla pred zadovoljstvima koja je Rolfu pružio nov život. Već narednog dana dao se na posao da po uputstvu svoga domaćina sagradi sebi postelju. Najpre su uspravili dve gredice, svaku debelu tri palca a dugačku tri stope. Krajeve greda su urezali i u te ureze stavljene su dve čvrste pritke dugačke šest stopa. Onda su isekli oko sedamdeset pet pravih vrbovih pruteva, isprepletali ih vrbovom korom i na taj način dobili ležište tri stope široko i šest stopa dugačko. Ležište su postavili na drvene šipke i ono je sada bilo veoma nalik na nekakav madrac sa federima. Dva pokrivača preko toga i postelja je bila gotova: udobna, suva, topla i izdignuta iznad poda. Osim krova na šatoru, svaka je postelja imala nad sobom krov od platna koji je davao odličan zaklon čak i kada besni nepogoda.

— Travni mesec — april — prošao je. Već se duboko zašlo u mesec pevanja, koji je doveo mnoge male ptice s juga. Rolf je utvrdio da mnoge od njih pevaju i noću. Sasvim se lepo mogao raspoznati neusiljeni glas vodenog vrapca, koji je dolazio iz pomrčine sa jezera

Azamuk, ili glas poljskog vrapca koji je pevao s vrha nekakve jele; tetreb je mamio ženku u šumu, a svake noći nastajalo je čitavo takmičenje u pevanju između mokavisa, noćnih lasta, u koju se uplitalo kreketanje nebrojenih žaba, dok je sa visine dopirao nekakav neobičan, razvučen glas, za koji je Kvonab rekao da je poj nekakve barske ptice, koja ima rep kao lepezu, dugačak kljun i oči kao jelen. Ti misliš na barsku šljuku?

— Ag! Tako se zove. Mi je zovemo pahdaš-ka-anja.

Što je mesec bio manji, privlačio je sve nove i nove pevače, a među njima i mnoge slavuje. Iz jednog obližnjeg niskog žbuna jedna belorepa pevala je već mesec dana slatke, treptave pesmice. Čitava šuma bila je ispunjena ponekad divljom, bučnom muzikom, koja je izgledalo kao da dolazi od zvezda. Rolfa je obuzela jeza kad je prvi put čuo.

— Šta je to, Kvonabe?

Indijanac najpre zavrte glavom, a potom reče:

— To je nekakva čarobna pesma, koju peva nekakvo nepoznato stvorenje. Ja ga još nisam video.

Rolf je duže vremena ćutao, a onda opet zapita:

— Ovde nema šta mnogo da se lovi, Kvonabe. Zašto ne pođeš na sever gde ima velikih šuma i gde jeleni žive u čoporima?

Indijanac opet zavrte glavom, kao da bi da prekine dalji razgovor, pa samo reče:

— Zategni to platno više svoje postelje. Noćas ćemo imati vetar s jezera.

— Zaćutao je. Ne govoreći ni reči, sedeli su mladić i Indijanac jedan pored drugog i piljili u vatru. Odjednom Rolf oseti nešto hladno i mokro na svojoj ruci. Bila je to Skukumova njuška. Mali pas je najzad odlučio da s mladićem bele kože sklopi prijateljstvo.

II

PRVA ISKUSTVA I DOGAĐAJI

Noć je već bila zahvatila Azamučku Šumu kada su dvojica prijatelja dovršila svoju večeru, koja se sastojala od slanine, pasulja i čaja. Indijanac je sada morao voditi računa i o ukusu i načinu kako belokošci spremaju sebi jela. Odjednom iz doline odjeknu čudan uzvik: „Jap-jur“.

Pas skoči, režeći besno.

Rolf pogleda upitno, a Kvonab mu reče:

— Lisica! a onda umiri psa.

„Jap-jur, jap-jur“, odjeknu opet. A zatim: „Jap-jeov“.

— Zar ne bismo mogli pokušati da je se dočepamo? upita budući revnosni lovac svog starijeg druga.

Indijanac zavrte glavom.

— Koža im sada ne vredi ništa, a pored toga, tu prekoputa je i ženka s mladuncima.

— Otkuda to znaš? upita Rolf začuđeno.

— Poznajem po tome što ženka kaže:

Jap-jur,

A mužjak:

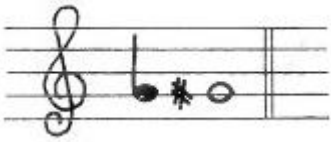

Jap-jur,

— Ima mladunce, nastavi Kvonab, zato što je ovo vreme kada sve ženke životinja imaju mladunce. Nalazi se kod brežuljka, jer je tu najbliža lisičja rupa, a lisice se nikada ne udaljuju suviše od kruga u kome nalaze sebi hranu. Ako bi neka tuđa lisica došla u taj krug, da nešto uhvati sebi za hranu, morala bi da se prvo bori sa starosedeocima. Takav je običaj kod životinja u divljini: svaka ima svoju oblast koju brani od uljeza, od koga bi na drugom mestu i sama zazirala. Ali kada zna da je u pravu, životinja dobija snagu; dok je slabija ona druga, koja oseća da nije u pravu.

Rolf je malo razmišljao. Setio se sada jednog slučaja koji je to što mu je Kvonab govorio veoma dobro dokazivao.

Malog Skukuma je već nekoliko puta naterao u bekstvo pas sa susedne farme kada bi Skukum, idući za nekim svojim tragom, ušao u dvorište tuđe farme. Ne može biti sumnje da je pas sa farme bio jači. Ali je Skukum jednom drugom prilikom sakrio jednu kosku pod šiprag u dolini, a onda se idućeg dana pojavio pas sa farme. Skukum ga je posmatrao surevnjivo i zloslutno, sve dok nije pouzdano utvrdio da je neprijatelj nanjušio kosku i počeo da je traži. Skukum onda odjednom neustrašivo skoči, nakostrešen i iskeženih zuba, i stavši pred mesto gde je bila kost, odlaja na čistom psećem jeziku:

„E, nećeš doći do moje koske, dokle god se mogu micati!“

A pas sa farme, mada već beše naviknut da maloga uvek nadjača, zareža zlurado, začeprka zadnjim nogama, obiđe unaokolo jedan obližnji žbunić i učinivši se kao da ništa nije primetio i ništa video, ode drugim pravcem.

Šta je drugo moglo učiniti da izgubi odvažnost, do uverenje da nije bio u pravu?

Rolf produži razgovor:

— Misliš li da životinje osećaju da nemaju pravo kada kradu?

— Da, kada su u pitanju životinje njihove vrste. Lisica će, na primer, ukrasti sve čega se može dokopati kod gnezda nekakve ptice, kod zečeva, kod kakvog mrmota, ali nikada neće otići u oblast druge lisice. Ona nikada neće ući u tuđu lisičju jazbinu i nipošto neće taknuti mladunce neke druge lisice; čak i kada naiđe na skrovište hrane koje ima zadah druge lisice ostavlja ga nedirnutim, osim ako ne umire od gladi.

— Kako životinje kriju hranu i kako kasnije znaju gde su je sakrili?

— Najčešće je zatrpavaju u žbunje ili u meku zemlju. A znak im je samo vonj njihovog tela. To im je dosta; svaka lisica odmah nađe svoj beleg.

— Imaju li i vukovi skrovišta hrane?

— Dabome... Vukovi, kuguari, lisice, veverice, kreje, vrane, sovuljage, miševi, svi imaju svoja skrovišta, kao i naročiti način obeležavanja.

— Čini mi se da će lisica ipak ukrasti hranu kada naiđe na skrovište kakvog vuka?

— Da. To uvek. Ne postoji nikakav sporazum između lisice i kurjaka. Oni uvek žive u međusobnom ratu. Postoji samo sporazum između lisice i lisice, i vuka i vuka.

Kvonab se potom diže i stavi nekoliko iveraka na vatru, a zatim iziđe i okrenu dimovuk na šatoru, jer je vetar već počeo da se diže.

Svaki indijanski ratnik sam sebi pravi strelu i luk, i samo ako neko iz plemena pokaže naročitu veštinu u tome i pravi bolje oružje nego ostali, onda mu drugi nude trampu.

U poređenju s vatrenim oružjem, dobre osobine strele leže u ovome: strela pogađa bez šuma, jeftinija je i svako može sam sebi da pravi municiju. Puške koje su upotrebljavali u vreme kada je živeo Kvonab bile su stare kremenjače s glatkim cevima. Ali velika razlika u tačnosti pogađanja nije postojala.

Kvonab se odlično razumevao u rukovanje strelom, ali je bio i dobar nišandžija iz puške. Mogao je deset školjaka, postavljenih na deset raznih mesta, pogoditi s deset metaka. Ali je ipak polovinu svoga lova obavljao strelom. Pušku je upotrebljavao samo kada su se

u blizini nalazila jata divljih golubova ili divljih pataka i kada je sačmom obarao po tuce tih ptica.

Postoji jedno pravilo za nišandžije: ako želiš biti dobar nišandžija, moraš se neprestano vežbati. Rolf je video svoga domaćina kako svaki dan po nekoliko puta strelja u metu, pa je najzad i sam rešio da oproba sreću.

Pokazalo se, međutim, da je luk Indijančev isuviše jak za ruku mladoga čoveka, i stoga je Kvonab naposletku pristao da napravi drugi luk za svoga gosta.

Iz svoga skladišta u steni uzeo je najpre jedan deblji štap od borovine. Drugi za to uzimaju drvo hikori, koje se ne može tako lako slomiti i dugotrajnije je, ali zato nema brzinu kao borovina. Luk od borovine baca strelu mnogo dalje i odbacuje je sa tetive takvom snagom i brzinom, da se strela i ne vidi kada leti kroz vazduh. Ali takav luk traži pažljivu ruku, kao kakva fina mašina: ako suviše zategneš, luk se slomi; ako tetivu okineš praznu, bez strele, ona se prekine; ako dopustiš da se luk ma i malo ošteti, lako Ne prsnuti; ako ga namočiš u vodu više ti ne vredi; ako ga ostaviš da leži na zemlji, gubi u brzini... Ali ako svoj luk od borovine neguješ kako valja biće ti odličan sluga i više će ti vredeti nego luk ma od kakvog drugog šumskog drveta.

Ko hoće sam da napravi luk za strelu, izabraće deo drveta na kome se spajaju crveni deo drvenastog stabla i spoljni zeleni sočni deo. To parče, koje je dugačko od zemlje pa do Rolfovog čela, sitno se struže, sve dok bela strana ne postane glatka i ravna, a crvena zaobljena. Počev od sredine pa prema krajevima, luk se zašiljava. Na sredini je luk jedan palac debeo, a jedan palac širok. Slojevi crvenoga i beloga drveta iste su debljine celom dužinom.

Tetiva se plete od kravljih dlaka koje se skidaju s obe strane leđa. Luk se zatim, probe radi, najpre dobro zategne. Dešava se da se jedna polovina i dalje struže, sve dok povijanje obe polovine ne bude podjednako.

Kvonab je imao dosta lukova, ali je Rolf hteo da ima svoj. Za strele, međutim, postoji bogat izbor drveta. Stari Indijanci upotrebljavali su dugačke i prave prutove od žbuna koji ima cvet nalik na grudve od snega (Viburnum opulus), ali je Kvonab pravio bolje strele od drveta koje je sam birao. To je bio snop pravih grana jasenovog drveta, dugih oko dvadeset pet palaca. Ti se prutovi stružu

dok se ne postigne debljina od četvrt palca. Oni moraju biti okrugli, glatki i potpuno pravi. Svaka se strela na jednom kraju duboko zareže, i u taj zarez stavljaju se tri guščja pera.

Prave se, uopšte uzev, tri vrste strela. Štap i guščja pera svuda su isti, ali su glave različite. Prve su *strele za gađanje u nišan.* One se pa vrhu samo zašilje i malo se nagore na vatri, da bi im vrhovi otvrdnuli. Mnogo su, međutim, bolji vrhovi u obliku kupe. Ali, Rolf i Kvonab te nisu imali. Na drugo mesto dolaze obične *strele za lov,* sa izreckanim čeličnim vrhovima, koji se većinom kupuju gotovi ili se prave turpijom od gvozdenih obruča s buradi. Ove strele služe za ubijanje životinja kao što su kanadski pacovi, divlje plovke i jeleni, ali na manjem odstojanju. Najzad dolaze *strele za sitne životinje.* One imaju samo debelu, okruglu drvenu glavu, a upotrebljavaju se za lovljenje prepelica, tetreba, pitomih zečeva i veverica, ali često vrlo uspešno mogu poslužiti i za kažnjavanje pasa, bilo sopstvenih, ako neće da slušaju i odlaze izvan svoje oblasti, bilo pasa sa tuđih farmi kada pokušaju da napadnu lovce.

Po Rolfovom mišljenju, sav pribor za lov bio je gotov, ali je nedostajala samo jedna sitnica. Kvonab je bio obojio strele na kraju gde se nalazi perje drečavom crvenom bojom, i Rolf je odmah saznao razlog tome. Nije to bilo radi ukrašavanja, niti je bila oznaka sopstvenosti, ako se strela izgubi. Strela koja nije obojena lako se zaturi u žbunju ili šipražju; međutim, crveno obojeni deo vidi se i na sto koraka daljine.

Važno je bilo luk i strele čuvati od vlage. U tom cilju svaki strelac raspolaže tobolcem koji se obično pravi od kože divljači, a ako nje nema, onda ga prave od brezove kore, koju obvijaju vlaknima od jelovih žila.

Luk čuva omotač od katranisanog platna.

Nastao je zatim dugi period vežbanja u veštini gađanja strelom.

Tri prsta desne ruke drže strelu i zatežu tetivu, dok palac i mali prst ostaju slobodni. Kao meta služi gužva sena, koja visi dvadeset stopa daleko, sve dok je početnik ne pogodi svakim udarom. Onda se meta postepeno udaljava, dok strelac ne nauči da dobro gađa na uobičajenoj daljini od četrdeset koraka. Razume se da Rolf nikada nije mogao naučiti da gađa kao Indijanac, koji se u tome vežbao od detinjstva.

Postoje tri razne vrste proba za gađanje strelom: prvo se proba *nišanjenje,* to jest da li možeš pogoditi nišan tri palca veliki na daljini od deset koraka deset puta uzastopce? Druga je proba *brzine:* možeš li toliko brzo i toliko visoko bacati strele, ali tako da pet strela u isto vreme održiš u vazduhu? Ako to umeš, onda si dobar strelac. A ako možeš šest strela da održiš u vazduhu u isto vreme, onda si odličan strelac. Sedam strela držati u vazduhu već je veliki podvig. Najbolje što je iko do sada mogao postići bilo je osam strela. A poslednja proba je proba snage: možeš li luk toliko saviti, da streli daš brzinu tako da leti dvesta pedeset koraka i da na deset koraka probije jelena? U tome je najbolji bio nekakav Sijuks, koji je jednom jedinom strelom probio tri antilope. Nije retkost da strelom probiju i snažnog bivola. Jednom je nekakav lovac probo istom strelom bivolicu i tele koje je ležalo iza nje.

Ako si vešt u ova tri streljanja, možeš u svako doba skinuti s drveta tetreba ili vevericu, a isto tako možeš i iz svakog ptičijeg stroja u letu oboriti pet do šest komada. A možeš, opet, pogoditi i jelena na dvadeset pet koraka, i zato u kraju u kome ima divljači nećeš morati da umreš od gladi.

Sasvim je prirodno što je Rolf goreo od nestrpljenja da pođu u lov, da tamo pokaže svoju novu veštinu i okuša je u odistinskom poslu; ali je u prvim pokušajima često promašivao, polomivši i izgubivši nekoliko strela, i ubivši samo jednu jedinu crvenu vevericu. Umeo je, bar, za uzvrat, da ceni veštinu ljudi koji su se mogli ishranjivati pomoću strela.

Za one koji sebe smatraju za lovce i šumske lutalice ovo treba da bude proba: idi sam u divljinu gde ima divljači, ponesi kao oružje samo luk i strele, idi peške dvesta pedeset milja i pribavljaj sam sebi hranu za život. Umeš li to?

Kada je Rolf prvi put video Kvonabovu kolibu, čudio se zašto je sagrađena licem prema jezeru. Ubrzo je, međutim, uvideo da je važnije imati sunce izjutra, hladovinu u podne i zaklon od severnih i zapadnih vetrova s večeri. Iz dana u dan one prve dve koristi od toga dobro su se osetile; uskoro je i treća postala jasna.

Taj dan bio je u početku potpuno sunčan, ali je sunce ubrzo nestalo iza jednog prugastog oblaka. Bila je tišina kao uvek pred buru, a kada je minula zora, postade toplo i sparno. Kvonab preduze

pripreme protiv bure, ali ga iznenadna bura ubaci neverovatnom snagom u šator. Duvalo je sa severozapada. Šator bi bio jednostavno oduvan, da mu velika stena nije služila kao zaklon; iza nje se nije osećao ni najmanji vetrić. Međutim, na pedeset koraka od vigvama, dva drveta, koja su stajala sučelice jedno prema drugom, toliko su se povijala, da je između njih nastalo trenje koje je na zemlju bacalo zažarene i zadimljene cepke, i svakako bi izazvale požar da nije bilo kiše. Svuda unaokolo pucali su gromovi, a kiša je padala kao iz kabla. Dva stanovnika bila su u šatoru zaštićena od pljuska, ali ne i od bujice što je naišla sa stene i potopila sve po šatoru, izuzimajući postelje, koje su bile četiri palca visoke i time obezbeđene. Oba prijatelja ležala su na svojim posteljama i strpljivo čekala da se nepogoda stiša. Najzad je bujica prestala i voda je još samo curkala, a urlikanje bure pretvorilo se samo u šumorenje. Pojavila su se i mala mesta plavoga neba među oblacima koje je rasterao vetar, i sva priroda postala je opet mirna i prijateljska. Ali, Gospode Bože, kako je sve bilo mokro! Razume se da je i vatra bila ugašena, a sva drva, spremljena za vatru, nakvašena. Kvonab stoga uze iz jednog sandučeta nešto suve čamovine, s namerom da je zapali kremenom i trudom, ali se ispostavilo nešto vrlo žalosno: trud je bio mokar i nije se mogao upaliti.

U to vreme šibice još nisu bile pronađene. Svi su se služili kamenom i čelikom kada su hteli da zapale vatru, ali glavna stvar u tome poslu bio je trud. Vatru, dakle, nećemo moći zapaliti, mislio je u sebi Rolf.

— Zaigrala je Nana Boju, reče Indijanac. Jesi li video kako je sa ona dva drveta napravila vatru? Naši preci naučili su to od nje još u starini, i mi još i danas na taj način palimo vatru kada nemamo pri sebi ovu zgodnu stvar koju su izmislili beli ljudi.

Kvonab zatim odseče od suve čamovine dva parčeta, jedno gotovo palac debelo i skoro dvadeset palaca dugačko, zaokrugljeno i zašiljeno na oba kraja; drugi komad bio je nešto deblji i pljosnatiji. Ia pljosnatom drvetu napravio je urez, a pa kraju ureza izbušio rupu. Onda je od jednog krivog štapa i isečka jelenske kože napravio luk i tetivu i uzeo malo parče čvornovate borovine, u kome vrhom noža napravi rupu. Time je sprava za pravljenje vatre bila gotova. Trebalo je samo pripremiti drvo za vatru. Šaka iveraka od čamovine i jelove

kore, presovane u zamotuljak debeo dva palca, bili su vrlo dobar materijal za potpalu. Time je sve bilo završeno. Kvonab obmota tetivu oko dugačkog štapa, stavivši njegov vrh u rupu na pljosnatom drvetu, a čvornovatu borovinu na drugi kraj, tako da je štap mogao imati ležište i stajati pravo. Sad je počeo da pokreće luk polako i mirno napred i natrag, sve dok drugi štap, koji se okretao, nije počeo iz donje rupe da izvlači crnu strugotinu, koja se pušila. Kvonab je zatim počeo da ubrzava kretanje sve dok dim nije počeo jači i dok se donja rupa nije napunila strugotinom. Indijanac onda podiže daščicu i poče razmahivati rukom iznad strugotine sve dok se nije pojavila iskra žeravice; onda odozgo stavi onu gužvu i poče oprezno duvati dok se nije pojavio plamen. Malo zatim u vigvamu je gorela lepa vatra.

Vreme od podizanja daščice do dobijanja plamena nije bilo duže od jednog minuta.

Bio je to stari indijanski način. Rolf je često slušao o tome i smatrao je priču za bajku, jer još nikada nije svojim očima video da neko na taj način izaziva vatru. Po knjigama u kojima je o tome čitao, za taj posao trebalo je jedan ili dva sata napornog posla; u stvarnosti, bilo je dovoljno nekoliko lakih pokreta i svega nekoliko sekundi.

Sada je naučio i ovu veštinu, i kasnijih godina imao je prilike da je pokazuje i Indijancima, koji se u nju nisu više razumevali, pošto već behu navikli na ručno paljenje kremenom i trudom.

Kad su dva prijatelja toga dana izišla u šumu, naiđoše na tri drveta u koja je udario grom za vreme nepogode. Sva tri drveta bili su hrastovi, i to Rolfu nije promaklo.

— Je li uvek tako, Kvonabe?

— Nije. Ima i drugog drveća u koja udara grom. Istina je da grom najčešće udara u hrastove, ali pogađa i bor, i jasen, i smreku i lipu i drugo drveće. Samo su dva drveta u koja u svom životu nisam video da je udario grom: u smolastu jelu i brezu.

— A zašto grom u njih ne udara?

— Moj mi je otac pričao, kad sam još bio mali: zato što to drveće krije u sebi i greje Zvezdanu, koja je rođena sestra gromovne ptice.

— To nisam nikada čuo, pričaj mi.

— Drugi put, danas ne mogu.

Kaša i krompir tri puta dnevno, a pored toga čaj i jabuke, to posle izvesnog vremena zaista može dosaditi. A, naravno, ni ribama se nije mogla utoliti želja za mesom. I Kvonab i Rolf zato jednog jutra krenuše u lov na nešto što bi se baš slasno moglo pojesti. Velike divljači, naravno, nije više bilo u dolini Azamuka, ali je zato bilo raznog drugog sitneža, a među njima najviše prerijskih pasa, koje su farmeri inače strašno mrzeli. I to ne bez razloga. Svaka jama koju ti psi kopaju da bi u njima živeli značila je veliku opasnost za konjske noge. Kako predanja tvrde, na tim mučkim rupama neki su konji polomili noge, a jahači vratove; osim toga, prostor oko svake rupe prerijskog psa opustošen je, a, što je najgore, njihove su rupe većinom u obrađenim poljima. Nema sumnje da je i tu bilo preterivanja, ali su svi farmeri bili saglasni u tome da su prerijski psi isto što i kuga.

Zemljoradnici su mogli o Indijancima, koji su na njihovom zemljištu lovili prepelice, misliti što god hoće, ali su im crvenokošci uvek bili dobro došli kada su lovili prerijske pse.

A Indijanci su, opet, lovili te pse kao korisnu divljač, i pre svega kao lepu mogućnost da dođu do dobrog pečenja.

Rolfa je jedva bilo moguće obuzdati kada je Indijanac skinuo sa klina luk i strele i saopštio mu da će ići u lov. Tu je bilo dosta polja na kojima su se nalazili prerijski psi. Lovci su oprezno prelazili jedno polje za drugim i po njima tražili opustošene zemljane mrlje, koje su kazivale da su prerijski psi tu tražili hranu. I najzad su našli ono što su tražili: jednu veću i drugu manju životinju, koje su se kretale po onom zelenilu. Ona veća se s vremena na vreme dizala na zadnje noge, očigledno stojeći na oprezu. Polje je bilo veliko i široko, i nigde nije pružalo zaklona. Ali kod jednog ogolelog mesta na zemlji, gde se svakako nalazila njihova jama, bilo je jedno talasasto mesto koje je Kvonab hteo da iskoristi i da im se neprimećen približi.

Rolf je dobio naređenje da ostane u zaklonu i da odande daje lovcu indijanske signale, ako lovac izgubi divljač iz vida. Prvo „napred“ (mahanje rukom), zatim „stoj“ (podizanje šake s dlanom upolje), „sve je u redu“ (ruka vodoravno u visini kuka). Kažiprst u vodoravnom položaju znači „pobegli su u jamu.“ Ali Rolf se ne sme micati i davati znake dok mu Kvonab ne da „upitni znak“ (dizanje ruke, dlan upolje, prsti raskrečeni).

Kvonab se potom vrati u šumu i zaobilazno se približi onom talasastom mestu. Tu se prući potrbuške na zemlju, i puzajući se dovuče do najvišeg mesta tog uzvišenja, tako vešto da ga prerijski psi nisu ni primetili. Ali se sad pojavi jedna teškoća: odatle nije više mogao videti životinje. Bile su, pored toga, i van domašaja strele. A nije bilo zgodno ni primamiti ih u blizinu jame, jer bi one odmah utekle unutra. Ali je Kvonab bio spreman i za to. Podiže ruku i dade upitni znak. Dobio je odmah Rolfov odgovor: „Da, još su tu.“ Onda Kvonab pričeka trenutak-dva, pa opet dade upitni znak i dobi isti odgovor.

Znao je da će ženka ubrzo osetiti kretanje čoveka iz daljine; ona će samo malo počloviti, da bi osmotrila šta ima unaokolo, i, ako se na tom mestu nešto i po drugi put pomakne, bez oklevanja će pobeći u blizinu svoje rupe, a mladunce namamiti da pođu za njom.

Lovac nije morao dugo da čeka. Čuo je piskavo kmečanje i odmah zatim video ženku kako se nekoliko puta propela na zadnje noge, okrećući glavu na sve strane. Odmah za njom išla su dva debeljuškasta mladunčeta. Kada su se ponovo našli u blizini svoje jame, osetiše se opet u bezbednosti i počeše pasti. Kvonab namesti strelu za ptice, a dve stavi pored sebe, podiže se koliko je bilo mogućno i odape. „Čp!“ Strela pogodi malo pseto pravo u njušku i ono se prevrte nekoliko puta. Drugo psetance malo odskoči, pa se prope na zadnje noge; ženka učini to isto. „Čp!“ Druga strela polete i drugo mladunče ležalo je na zemlji u poslednjim trzajima. Kao munja štuče tada ženka u dubinu jame. Kvonab je međutim znao da ga ona nije primetila i da će ubrzo opet izići. Zato pričeka još malo; i zaista, iz rupe se uskoro pojavi jedan deo mrkocrvenog krzna tog kradljivca deteline. Ali to još nije bilo dovoljno da ga može gađati strelom; s druge strane, ni ženka nije pokazivala nameru da se još više pomoli iz rupe. Indijanac je čekao još neko vreme, a onda reši da se pomogne lukavstvom. Tihim, dubokim glasom poče on mamiti ženku. Da li joj je taj glas izgledao kao glas nekog njenog prijatelja, ili joj je bio prijatan iz nekih drugih razloga, to ne znamo; tek, ona poče oprezno i postepeno izlaziti iz jame i najzad se pokaza do polovine; onda čučnu i poče posmatrati oko sebe.

E, Kvonab je upravo na to i čekao. On odmah namesti jednu zupčastu strelu, nanišani i — „čp!“ — strela probode prerijskog psa i

ubi ga na mestu. Na taj način izbegnuta je mogućnost da životinja u poslednjem trenutku pobegne u jamu. Mnogi prerijski psi, smrtno ranjeni, pobegnu u jazbinu i lovci ne mogu do njih posle da dođu.

Sada Kvonab nije više imao razloga da se krije. Diže se i dade znak Rolfu da brzo priđe. Tri prerijska psa značila su više nego dovoljno mesa za čitavu nedelju. Ko nije probao, ne može sebi ni predstaviti koliko je izvanredno ukusno meso mladog, ugojenog prerijskog psa, koji se hranio samo detelinom, pa pečeno u tiganju s krompirom. I još kada ga jede mlad, snažan i gladan lovac pored otvorene, zadimljene vatre!

Jednog jutra, kada su dva prijatelja išla stazom koja je vodila prema jezeru, Kvonab pokaza prema vodi. Tamo je plovilo nešto što je izgledalo kao mali okrugli list, koji na sebi kao da je imao dva bisera. Rolf primeti da je dve stope dalje plivao još jedan veći list; i on ubrzo razabra da prvi mali list predstavlja glavu, a drugi leđa jedne ogromne kornjače. Životinja je odmah zaronila u vodu.

— To je bozikado. Ja ga poznajem, a poznaje i on mene, reče crvenokožac. Nas dvojica odavno ratujemo: jednoga ćemo se dana već razračunati. Prvi put smo se videli pre tri godine... Ubio sam divlju plovku i ona je pala u vodu, ali pre nego što sam do nje došao, nešto je odvuklo u vodu i više je nisam video. Onda sam, opet, jednom drugom prilikom video jednu plovku koja je plivala s malim pačićima. Jedno za drugim mali su pačići nestajali u dubini, a najzad nestade i matore plovke. Bozikado rasteruje odavde sve plovke, i ja sam za njega već namestio nekoliko udica, da bih ga uhvatio. Tri puta sam ga već gotovo imao u rukama, ali, svaki put kada sam hteo da ga izvučem jakim strukom od udice i privučem kanuu, prekinuo bi i najjači struk koji sam imao, i ponovo nestao u vodi. Bio je širok koliko i kanu! Jedanput mi je kandžama probio kanu, i ovaj mi se počeo ljuljati tamo amo, nakrenuvši se sav na jednu stranu. Izgleda kao kakav vodeni đavo. Ja sam ga se i plašio... Ali moj mi je otac uvek govorio da ima samo jedna stvar koje čovek treba da se stidi — a to je strah; i ja sam od onda rešio da strah na mene nikad ne utiče. Tražio sam otvorenu borbu s bozikadom... On je moj neprijatelj; ulio mi je jedanput strah, i zato ja njemu moram zadati mnogo veći. Tri godine se mi ovuda nosimo; već tri godine rasteruje sve odavde, sve divlje

plovke, kida mi udice, cepa mreže, kvari mi zamke za mošusne pacove... Često ga viđam, ali gotovo uvek kao danas... Pre Skukuma imao sam maloga psa Nindaja. Bilo je to dobro, malo pseto. Umeo je da rakuna otera na drvo, da uhvati zeca, da donese plovku iz vode, iako je bio mali. Bili smo dobri prijatelji. Jednom sam tako opet ubio divlju plovku, ali ona pade u vodu. Nindaj odmah skoči u vodu i otpliva do plovke, ali, odjednom, na jednom dubokom mestu, poče se praćakati i cikati, pa zatim glasno urlikati, kao da traži pomoć. Brzo otrčim prema kanuu i počnem veslati što sam brže mogao, ali na moje oči Nindaj ode u dubinu. Odmah sam znao da je u blizini bozikado. Dugo sam pretraživao reku jednom motkom, ali ništa nisam našao. Posle pet dana video sam kako jedna Nindajeva šapa plovi po površini niz reku... Ali, doći će dan kada ću bozikada razneti na komade... Jedanput sam ga sreo na obali, ali se odmah kao nekakav veliki kamen skotrljao u vodu. Pre nego što je zaronio, pogledao me je; pogledali smo se oči u oči i ja sam poznao da je on nekakav duh, nekakav đavolji duh!... A moj otac je rekao: „Kad sretneš zlog duha, odmah ga ubij!“... Drugi put sam, opet, zaplivao da dohvatim ubijenu plovku, i on ugrabi trenutak da me uhvati za palac noge; ali se ja brzo dočepam plitke vode i tako mu umaknem. Zato sam mu, za uzvrat, jedanput već zabio svoje koplje za ribu u leđa, ali je koplje bilo slabo i nije mu mnogo naudilo. A jedanput je čak uspeo i Skukuma da dohvati za rep, ali mu je samo očupao dlaku. Od tog trenutka Skukum neće više da zapliva ovim jezerom... Već sam ga dva puta video kao danas i mogao sam ga ubiti metkom iz puške, ali ja tražim otvorenu borbu s njim. Često sam sedeo na obali i pevao mu pesmu o strašljivosti, ne bih li ga naterao da dođe u plićak da se borimo, jer tu smo jednaki. On me je sigurno čuo, ali nije hteo da dođe.

Jednom prilikom otide Rolf do cisterne Koja je ležala deset stopa od jezerske obale, da donese vode. Rolf se već ponašao kao pravi lovac, pa je išao tiho i ogledao se na sve strane pre nego što bi izišao na čistinu iz zaklonitog mesta. Na jednom uzvišenom mestu u mulju, kraj jednog gustog šipraga, primeti on jednu sivu priliku u kojoj je, tek posle izvesnog vremena, prepoznao kornjaču koja se sunčala. Što je duže gledao na tu stranu, činilo mu se da u poređenju s ostalim predmetima, ova životinja izgleda sve veća. Brzo je otrčao Kvonabu:

— Eno, baš se sada sunča — bozikado! Na mulju!

Indijanac se odmah diže, uze svoj tomahavk i jedan debeo konopac. Rolf mu htede dodati pušku, ali Kvonab zavrte glavom, odbijajući. Otišli su zatim na jezero, i, odista, tamo je ležalo to ogromno čudovište s opakim očima, kao kakva klada umrljana blatom. Iza njega nije bilo nikakvog zaklona... Izgledalo je nemogućno približiti se toj opreznoj životinji na dohvat hica, pre no što bi pobegla u vodu. Kvonab nije hteo da upotrebi pušku, jer beše odlučio da se s njom bori ravnomernim oružjem. Brzo je zato skovao plan: vezao je konopac i tomahavk oko pojasa i odvažno zaronio u vodu, kako bi se bozikadu približio iz vode. To je bilo sasvim mogućno, jer je kornjača bacala pogled skoro isključivo na drugu stranu; a, osim toga, u tom delu jezera bilo je izraslo gusto šipražje iza kojeg se mogao mirno kretati.

Rolf, kao što je bilo ugovoreno, ode natrag u šumu i zavuče se bez šuma na jedno mesto odakle je mogao da posmatra kornjaču. Srce mu je glasno kucalo kada neposredno pred sobom ugleda odvažnog plivača i opasnog reptila. Čudovište je moglo biti teško najmanje sto funti. Srazmerno svojoj veličini, ova vrsta kornjače je najjači i najopasniji reptil. Njene vilice nemaju zube, ali su oštre kao nož i mogu vrlo lako pregristi i kost. Ležala je tu u blatu kao kakva klada, ispruživši rep koji je izgledao kao rep krokodila, a njena zmijska glava s pakosnim očima bila je okrenuta prema obali. Široku ljušturu pokrivale su alge, a ispod ramena bile su joj se upile pijavice. Velike šape i kandže bile su u protivrečnosti s njenim malim očima, ali su joj baš oči davale neprijatan izgled.

Indijanac se jedva video u vodi i polako se prikradao kroz ševar. Uskoro je naišao na čvrsto dno pod nogama, udahnuo vazduh, a onda uze konopac i tomahavk u ruke i opet zaroni u vodu. Kada se ponovo pojavio, bio je jedva deset koraka daleko od svoga neprijatelja. Stajao je na mestu gde voda nije bila dublja od četiri stope.

Brzim skokom bućnu reptil u vodu i nestade, izbegavši — omču. Ali se Kvonab saže duboko u vodu, kao da se okliznuo, i uhvati čudovište za rep. Tek tada kornjača pokaza svoju snagu. Brže nego što se moglo očekivati, savi ona rep ustranu i užasnom snagom prignječi ruku uz ivicu svoje ljušture. Indijanac je morao upotrebiti svu snagu da ne bi ispustio plen: odbacio je tomahavk, a drugom

rukom bacio omču kako bi kornjači zakačio glavu. Ali se kornjača brzo izvuče, i omča po drugi put promaši svoj cilj. Konopac skliznu niz leđa i obavi se životinji oko jedne noge. Indijanac zateže konopac; sada je bio vezan sa svojim neprijateljem. A jedino njegovo oružje ležalo je na dnu jezera, pokriveno muljem. Nije ga mogao videti kroz zamućenu vodu, i poče ubrzano pipati da bi ga pronašao. Kornjača u međuvremenu učini brz pokret, kako bi se izvukla i pobegla. Ranjena ruka bila mu je slobodna, ali Indijanac sada izgubi tle pod nogama. Tek sada životinja oseti da joj je jedna noga vezana; istog časa se naglo okrenu i polete cičeći i s otvorenim ustima prema svojoj žrtvi, koja još ne beše uspela da stane na noge.

Kornjača ima nečeg srodnog s buldogom: ujeda, ali ne pušta sve dok joj komad mesa ne ostane u čeljusti. U zamućenoj vodi, kornjača je morala nasumice gristi. Prvo je naišla na ruku i zagrize je, puna besa, očajničkom snagom. Ali u tom trenutku i Kvonab je konačno napipao svoj tomahavk; ustajući, podigao je sobom i kornjaču, i svom snagom hitnuo u nju oružje slobodnom rukom. Oružje probi kornjačin oklop i zari se duboko u njena leđa; ali je životinja time postigla još jednu prednost: ukrala je Indijancu oružje, jer ga on sada više nije mogao izvući.

Tada i Rolf skoči u vodu, u nameri da pomogne prijatelju, ali mu Kvonab doviknu:

— Ne, ne, beži, hoću sam s njim da obračunam!

Vilice čudovišta bile su i dalje stisnute oko Kvonabove ruke, a za to vreme kandže prednjih nogu, koje su se jednako kretale gore i dole, cepale su rukav na ruci, do sada jedinu zaštitu, i krv u mlazevima poteče po vodi.

Kvonab se u očajanju mučio da se dočepa plićaka i da se ponovo dokopa svoga tomahavka, koji se lagano ponovo počeo pomerati, donekle olabavljen. Još jedan napor — i tomahavk bi izvučen iz kornjačine ljušture. Oružje zazuja naniže i dugi kornjačin vrat odvoji se od trupa. Trup je još pokretao dugačke noge pokrivene krljuštima i vrteo onim krokodilskim repom. Tada kornjača potonu na dno, ali je snažna kornjačina glava i dalje visila, puna krvi, o ruci Indijanca, dok su joj crvene oči nastavljale da pakosno gledaju. Kvonab se izvuče iz blata, povuče za sobom konopac za koji je bio zakačen trup kornjače i zaveza ga za jedno drvo; onda izvuče nož da bi odvojio

glavu kornjače od svoje ruke, jer su njene vilice još i sada stezale njegovu mišicu. Međutim, njeni mišići bili su stegnuti kao nekim čeličnim oprugama, i on nikako nije uspevao da savlada njihovu otpornu snagu. Uzalud se mučio, a onda poče seckati parče po parče, dok se najzad, grčevito škljocnuvši, vilice same ne otvoriše i krvava glava ne pade na zemlju. Vilice još jednom zaškljocaše, ali jedna strana osta opuštena; zatim se opet skupiše i tako ostadoše...

Više od jednog sata nakon toga pokretao se trup kornjače, pokušavajući da se nekako odvuče do jezera. Sada su oba prijatelja mogla posmatrati svoga neprijatelja iz blizine. Njih je više čudila njegova težina, nego njegova veličina. Kornjača je bila dugačka blizu četiri stope, a pritom toliko teška da je Rolf nije mogao pomaći s mesta. Kvonab je iz borbe izneo mnoge ogrebotine. Ozbiljno uzev, to su bile duboke rane od ujeda po ruci i povrede učinjene kandžama, ali njemu to nije značilo ništa. Vođeni Skukumom, koji je u oduševljenju trčkao ispred njih, odvukoše trup pobeđenoga svojoj kući. Odvratnu glavu okitiše trima perima i istakoše je na motki ispred vigvama, a pesma koju je Indijanac zatim otpevao glasila je:

Neprijatelj bozikado beše moćan,
Ali sam ja stao nogom na njegovo carstvo
I naučio ga da me se boji.

Krajem jula, jednog četvrtka izjutra, pojavio se opštinski poglavar Horton, glatko izbrijan i krupan, pred šatorom pod stenom.

— Dobro jutro obojici! reče on, i bez ikakvog daljeg okolišenja pređe odmah na cilj svog dolaska.

— Govori se ovuda o tome da je jedan beli dečak, sin hrišćanskih roditelja i unuk jednog sveštenika, dopustio sebi da napusti svoje hrišćanske suverenike, da bi stanovao u šumi i vremenom postao poludivljak. Ja ne pripadam ljudima koji će onako, na brzu ruku, jednog dobrog čoveka, kao što je Kvonab, proglasiti bezbožnikom... Ali su građanstvo, više vlasti, crkva, a pre svih misionarska organizacija, veoma uzbuđeni. Mene su po mome položaju, kao gradonačelnika, odredili, i ja imam da osećam i govorim onako kako mi nalažu moja nadležnost i moja dužnost. Ovom prilikom utvrđujem

da ti, Rolfe Kiterinže, nemaš više nikoga svoga i da si maloletan, zbog čega se tobom ima pozabaviti zavod za zbrinjavanje siročadi. Rečeno je da budeš dodeljen domu Jezekilja Pika, koji zaslužuje visoko poštovanje i u čijoj kući vladaju bogobojažljivost i čvrsti životni nazori. A sad, moj dobri mladiću, nemoj stvari posmatrati kao ždrebe koje je prvi put ošinuto bičem. Ući ćeš u jedan dobar dom, u kome će te okruživati smeran duh.

„Kao ždrebe koje je prvi put osetilo šibanje bičem“. Rolf se odista osetio kao zatvoreni jelen. Vratiti se i opet raditi poslove koje rade sluge nije izgledalo nimalo radosno, ali je bilo mogućno. Ostaviti Kvonaba i ovaj šumski svet, koji se pred njim tek počeo otkrivati — osećao je da bi to za njega bilo pogubno. I sve to zameniti službom u „smernome“ domu staroga Pika, od čije su grubosti i bezdušnosti pobegla i sama njegova deca?... To je konačno odlučilo: Rolf reši da odbije zahtev.

— Neću! odgovori Rolf, i pogleda neprijateljski plećatog, dobroćudnog gradonačelnika.

— Slušaj, Rolfe, takav način govora nimalo ti ne priliči. Ne dopuštaj da te brzopleti jezik natera da govoriš nešto zbog čega se docnije možeš kajati. Ovako bi ti sigurno govorila i tvoja pokojna mati. Nemoj biti tvrdoglav. Ubrzo ćeš i sam uvideti da je sve ovo bilo samo za tvoje dobro. Ja sam te uvek voleo i hoću da ti uvek ostanem prijatelj na koga se možeš osloniti. Govorim s tobom kao čovek, a ne kao činovnik... Ne moraš poći odmah, ne moraš mi čak odmah dati ni odgovor, ali razmisli o čitavoj stvari. Računaj s tim da će te gospodin Pik čekati do idućeg ponedeljnika. Ako dotle ne dođeš, plašim se da će drugi vesnik s tobom mnogo manje prijateljski postupati nego što ja to sada činim. Budi dobar mladić, Rolfe, i pomisli na to da ćeš u svome novom domu voditi život koji je bar Bogu ugodan.

Veliki čovek s crnom kosom klimnu Rolfu prijateljski glavom i ode brižna lica.

Rolf se spusti na jedan kamen i stade ukočenim pogledom posmatrati vatru. Posle izvesnog vremena, Kvonab se diže da spremi ručak. Inače, u normalnim prilikama, i Rolf bi mu pomogao, ali danas to nije učinio, već je samo praznim pogledom gledao u razbuktalu žeravicu.

Posle pola časa ručak je bio gotov. Rolf je jeo vrlo malo, a zatim se sam uputi u šumu. Kvonab ga je video kako leži na jednom pljosnatom kamenu; posmatrao je jezero i bacao u vodu šljunak. Malo docnije, Kvonab ode u Mianos. Kada se odande vratio, vide da je Rolf u kolibu doneo i naređao čitavu kamaru drveta za vatru; ali nisu među sobom izmenjali nijednu reč. Šta se dešavalo u njihovoj duši, jedan drugome nisu poveravali.

U ćutanju se i večeralo. Onda je Kvonab pušio čitav sat i obojica su zurili u vatru. Jedna sovuljaga prelete preko njihovih glava i nasmeja se; pas skoči i zalaja; u drugim prilikama ne bi na to obratili pažnju. Ali ćutanje najzad bi prekinuto, i uzdržani potok raznih misli i osećanja u duši crvenog čoveka probi odjednom kao bujica.

— Rolfe, ići ćemo u severne šume!

To je bila zaprepašćujuća odluka. Rolf je znao šta za Indijanca znači ova dolina, u kojoj je živela uspomena na njegovo pleme.

— Zar sve ovo ovde da ostavimo? zapita Rolf i pokaza na stenu, na indijansku stazu i na grobove Kvonabovih saplemenika. Umesto odgovora, sretoše im se pogledi i najzad iz Indijančevih grudi izlete samo jedna reč:

— Ag!

Bio je to samo jedan slog, dubok i u tonu nizak, ali koliko bi taj slog mogao ispričati o postepeno probuđenom i očvrslom druželjublju! O borbi, koja je od toga jutra, otkako je gradonačelnik izgovorio one sudbonosne reči, u njemu besnela i u kojoj je odnelo pobedu osećanje prijateljstva...

Rolf sve shvati, u magnovenju. Grlo mu zadrhta:

— Ja sam gotov, ako si ozbiljno doneo takvu odluku.

— Ag! Idem... Vratiću se jednog dana ovamo.

Nastade dugo ćutanje, a onda Rolf zapita:

— Kada ćemo poći?

Odgovor je glasio:

— Sutra, noću!

III

PREMA SEVERNIM ŠUMAMA

Sutradan je teško natovaren, Indijanac napuštao svoj vigvam i otišao u Mianos. Nije, zaista, moglo biti ničeg sumnjivog kada je ušao u radnju Silasa Pika i tu ponudio na prodaju par krplji, nekoliko zamki, neko posuđe od brezove kore i lipovog drveta, i jedan tam-tam, a za to uzeo nešto čaja, duvana, baruta i dva dolara u gotovom. Nije nikome ništa objašnjavao već je jednostavno izišao iz radnje i uskoro se opet našao u vigvamu. Zatim je otišao u šumu s bakračem i vratio se pošto ga je napunio korom lešnikovog drveta. Nasuo je vodu i pustio da se kore kuvaju dok nije dobio zagasitomrku tečnost. Kada se tečnost ohladila, presuo je u plitak zastrug i rekao Rolfu:

— Hodi! Napraviću od tebe Indijanca.

Zatim je počeo da ga mekom krpom maže tom tečnošću. Pošto mu je premazao lice, vrat i ruke, Rolf reče:

Pa, mislim da bi bilo najbolje da me svoga namažeš. I tako ova tečnost pretvori belu kožu u bakarnocrvenu, načinivši Rolfa Indijancem, u kome niko više ne bi mogao prepoznati Rolfa Kiteringa. Brzo se osušio i kada je opet obukao odelo, osetio se kao da su za njim popaljeni svi mostovi.

Šatorsko platno bi zatim presečeno napola, a od posteljnih stvari behu napravljena dva denjka. Onda su među sobom podelili tomahavk, lukove, strele, pušku i bakrač, u kome se nalazio ostatak namirnica; sve te stvari povezali su tako da ih je, okačene o kaiševe, bilo lako nositi na plećima.

Najzad je sve bilo u redu i dvojica prijatelja pođoše na put prema lovištima na severu. Nisu odmakli ni sto koraka od stare kolibe, a pas se vrati. Otrčao je do svoga skrovišta iza kolibe, gde tu skoro beše zakopao jednu divnu kost. Ubrzo je opet stigao dvojicu putnika i trčao zadovoljan ispred njih držeći kost u zubima.

Išli su tako dva sata, a onda se zaustaviše, jer se Rolf žalio na umor. Bila je ponoć. Brzo su razvili denjkove i odmah zaspali. Jedna jejina izvikivala je izdaleka, sve vreme, svoju tužbalicu: „Huuuu, huuuu!“

Kvonab već beše spravio doručak kada se Rolf probudio. Sunce je bilo visoko odskočilo. Rolfa su bolele noge od pešačenja pod teretom, i bio je od srca zadovoljan kada mu je drug predložio da predane u šumi i da tek predveče nastave put. Kada je bilo oko podneva, ode Kvonab s lukom i strelom u lov. Zahvaljujući oštroumnosti Skukuma, pođe mu za rukom da uhvati dve tekunice, od kojih zatim spraviše vrlo skroman ručak. Čim je pala noć, oni nastaviše put. Te noći prevalili su deset milja. Docnije, kada su se dohvatili druma, sve su lakše i više pešačili. Dnevno su, zahvaljujući dobrom putu, prelazili i po dvadeset do dvadeset pet milja. S vremena na vreme nailazili su naši putnici na ljubazne ljude po farmama, koji su im predusretljivo davali hranu. Neki put bi, međutim, Skukum pokvario te srdačne prijeme. Ljudi na farmama imali su malo razumevanja za način na koji se on ophodio prema pernatoj živini. Tek u dubokoj starosti došao je Skukum do pravog saznanja i zoološkog razlikovanja tetreba od domaće kokoši. To cepidlačenje, međutim, bilo je u to vreme daleko od njegovih krupnih lovačkih poteza. Naposletku su putnici došli do zaključka da je najbolje da Rolf sam ulazi na farme, a da ga Kvonab sa psom čeka napolju ispred vrata. Nanjušivši belog čoveka, psi sa farme pokazivali su mnogo više obzirnosti. A i Rolfov mladalački izgled kao i tečan govor, činili su bolji utisak, naročito kod žena. To je on sam zaključio po tome što je od žena uvek dobijao više nego od muškaraca.

Posle deset dana pešačenja stigli su do Fort Edvarda, na reci Hadzon. Prvi put su tada putnici videli lepu široku reku. Idućeg dana sagledali su i Džordžovo jezero, sa njegovim snažnim obalama. U plavoj daljini nazirali su se visovi severnih planina. I tu su jedanput prenoćili i prigotovili sebi jelo. Bilo je divno imati pred sobom

srebrno ogledalo jezera. Kasnije su sišli na obalu i Kvonab pokaza jednu priliku u blatu.

— Jelen! uzviknu on.

To mu ni kasnije nikako nije dalo mira... Došli su dakle u tu obetovanu zemlju. Sada samo treba biti bistar i pronaći za lov dobar kraj, u kome se još niko nije bio nastanio.

Od nekog doseljenika Nemca dobili su putnici jedan stari kanu, kojim pređoše jezero prema zapadu. Tu je trebalo da bude nekakav dućan. U blizini kuće, koju su uskoro ugledali, videše nekog čoveka neprijatnog izgleda, koji ih je, s rukama u džepovima, prezrivo posmatrao; a kada su prošli mimo njega, on pljunu za njima sok od duvana koji je žvakao.

Trgovac Vorn, međutim, bio je vredan trgovac krznom i on lepo primi putnike. Davao je širokogrudo i na veresiju. Brašno, suvo meso, čaj, šećer, so, duvan, lovačke potrebe, čoja za odelo, platno za jedra, igle, noževi, sekire, tiganji, stajali su na raspolaganju.

— Želite li neku dobru pušku? upita ih trgovac, i dade im jednu pušku da razgledaju. Bila je laka, malog kalibra i ostraguša. Samo dvadeset pet dolara!

Rolf zavrte glavom.

— Dajte nešto malo unapred, a ostatak možete platiti idućeg proleća u krznima, mamio ih je trgovac.

— Rolf se borio s iskušenjem, ali odvratnost prema dugovima pobedila je. On odlučno odbi. Kako se, međutim, docnije često kajao! Puška s mecima mogla se isplatiti.

Dok su tako pregovarali s trgovcem, odjednom spolja odjeknu Skukumovo skičanje. U istom trenutku Kvonab je iskočio kroz vrata radnje:

— Vi ste dirali mog psa!

Skitnica izgubi odvažno držanje kada je opazio Indijanca.

— Koješta, nije mi ni na pamet palo! Šta imam ja s tom džukelom? Mora biti da se taj džukac zaderao o neku letvu na tarabi.

Razume se da je lagao, ali Kvonab nije hteo da produbljuje sukob ukoliko se to moglo izbeći, i vrati se u radnju.

— Ko je taj tip? zapita Rolf trgovca.

— Zove se Džek Hog, odgovori ovaj. Dođe vam nekako kao pola skitnica, a pola drumski kesaroš. Propalica!

Sutra, u zoru, bilo je mnogo posla. Prvo je trebalo zakrpiti kanu i natopiti ga katranom. Onda je došao na red utovar. Teški predmeti, kao sekire i bakrač, morali su biti čvrsto vezani za kanu ili spakovani zajedno s lakim stvarima, kako u slučaju prevrtanja čamca ne bi potonuli. Onda je jedan deo prtljaga morao biti prepakovan, kako bi se postiglo ravnomerno opterećenje čamca. Nakon tri sata sve je bilo gotovo i putovanje je otpočelo.

Prvi put je Rolf putovao u kanuu i čudio se koliko pažnje treba uložiti u taj mrtvi predmet. Takav jedan čun ima naročitu potrebu za održavanjem ravnoteže: na svako zamakanje vesla daje odgovor, pred ivicama stenovite obale šmugne ustranu i kao u nekom bolu podigne se čitav kad odozdo počne nešto da grebe. Kvonab je prvo pokazao mladiću kako treba ući u kanu kada je ovaj na vodi, kako se u njemu sedi, kako stoji; kako se, jednostavno, svi pokreti moraju ublažiti.

Posle vožnje od jednog časa dospeli su do reke Hadzon. Tek je tu počeo veslački posao! Trebalo je veslati uz vodu. Uskoro zatim stigli su putnici u jedan plićak, gde su morali izići iz čamca i ići peške, jer je dubina vode jedva mogla podneti težinu čamca s tovarom. Tek što su to prebrodili, ukazala se nova prepreka: brzaci! Kvonab je na vreme primetio penu na uzburkanoj vodi, i oštrim okom odmerio ivice obala. Trebalo je naći mesto za pristajanje. Morali su čamac istovariti, pa i čamac i tovar jedno vreme nositi na leđima.

Tako su se kao pešaci mučili iz dana u dan, čitavim putem. Često bi se, i posle dvanaestočasovnog teškog napora, ispostavilo da nisu prešli ni pet milja. I tako, čak i pre nego što su prevalili pedeset milja do delte reke Jesap, postalo im je jasno zašto taj kraj nije naseljen.

Tu čovek, u tihoj plovidbi čuna, ima najbolju priliku da vidi životinje. Jednog lepog jutra Rolf opazi svog prvog jelena. Kanu je klizio pravo prema jednom gustom ševaru. Kvonab dade tihi znak kucanjem o čamac i pokaza Rolfu na drugu obalu. Tamo, oko trideset koraka udaljena od obale, stajala je košuta... Stajala je nepomično, kao kip od crvenog mermera. Sa tri snažna zamaha veslom, dotera Indijanac kanu na drugu obalu i uze pušku. Ali, u jednom delu

sekunde, od košute se mogla još samo nazreti slika u vodi, a zatim se za njom zatvori šipražje. Rolf je sedeo zapanjen. Sve se to dogodilo tako brzo i neočekivano... Drhtao je od uzbuđenja.

Često su s večeri viđali na obali kanadske pacove, a jedanput su osetili prisustvo tamne ali sjajne životinje, koja je kao neka džinovska pijavica ronila gore i dole.

— Vidra! reče Kvonab i spremi pušku za pucanje. Ali životinja zaroni i više se ne pojavi.

Jedne noći — kada su opet podigli svoj logor na suvom — probudi ih oštro grebanje. Jedan glodar oštrio je u punom miru svoje zube o njihov gvozdeni tiganj.

Skukum, koji je ležao na svojoj krpi, besno je lajao pokazujući nameru da ga napadne. Ali to nije ništa smetalo vinovniku. Mogli su ga ukloniti samo na taj način što su tiganj obesili o jedno visoko drvo.

S vremena na vreme čulo bi se i oštro i kratko kevtanje lisice ili oduženo jaukanje sivog vuka. A što se tiče jarebica i divljih plovki, na njih su traperi nailazili gotovo u svakom bivaku.

Jednom su primetili tri jelena na okupu. Otada je Kvonab uvek držao pripravljenu pušku s municijom za jelene. Uveče, kada su se našli na obali, pošao je Kvonab sam u lov. Rolf je hteo da ide s njim, al Indijanac je samo zavrteo glavom:

— Nemoj paliti vatru, rekao mu je, i nestao u žbunju. Posle dvadeset minuta Rolf je čuo pucanj. Malo zatim, pojavio se Indijanac noseći u rukama plećku od jelena. Idućeg jutra su s određenog mesta na gornjoj obali reke natovarili u čamac i ostatak ubijene divljači. Toga su dana traperi videli, ni više ni manje, nego sedam jelena, ali kako su sada imali dosta mesa ostavili su životinje na miru.

Jedanput su, kod jednog zavijutka reke, primetili crvenog medveda s dva mladunčeta. Mali mečići su se valjali po pesku i pravili se kao da hoće da pojedu jednu mrtvu ribu, kojom su se igrali. Kvonab snažno zavesla i reče Rolfu da mu se pridruži. Tako je kanu, uz vodu, došao na mesto gde ih medved nije više mogao videti. Traperi priveslaju uz obalu, vežu kanu za šiprag i pođu u lov noseći pušku i strele i vodeći psa sa sobom. Vetar je bio povoljan. Uskoro su stigli iza leđa medveđe porodice, koja ništa nije slutila. S neobičnom pažnjom pođu zatim napred, kako bi se dohvatili kakvog zaklona.

Dvadeset i pet metara odstojanja — i medvedi još ništa nisu primetili! Ali odjednom mečka podiže glavu — a na nesreću baš je tada vetar promenio pravac — i počne frktati: „kof, kof, kof“, kao da daje znak opreznosti, a zatim jurnu bežeći što je igda mogla. Kad su već bili otkriveni, lovci nadadu dreku kako bi naterali medvede da se uspužu uz drvo. Ali mečka je trčala kao trkački konj. Skukum je, goneći je, ostao bez daha.

Mladi mečići ostali su na mestu. Izgubivši majku iz vida, poleteše ka najbližem stablu. Usled iznenadne buke i vike strašno su se uplašili i brzo se uspuzali na drvo.

Sad će, mislio je Rolf, svakako mečka doći po svoje male, jer je tako, bar, čitao u knjigama. Indijanac se, međutim, samo smejao.

— Mečka će i dalje bežati. Crni medvedi su kukavice. Nikada se ne bore, dokle god mogu da beže.

Mali mečići na drvetu bili su u vlasti lovaca.

— Njihovo meso nam ne treba, a kako ih ne možemo povesti sa sobom, najbolje je da ih ostavimo na miru, reče Rolf. Misliš li da će umeti da odu svojoj majci?

Indijanac klimnu glavom odobravajući.

— Sići će s drveta, zavijaće. Mečka će tada lutati okolo i do noći porodica će opet biti na okupu.

Tako se završio Rolfov prvi lov na medvede. Nije ispaljen nijedan metak, ali se Rolfu docnije činilo da mu je to bio najlepši lov na medvede koji je doživeo za vreme ovog lutanja.

Na reci su lovci često nailazili na drvene trupce koji su plivali po vodi. Trebalo je dobro otvarati oči, da ne bi došlo do sudara. Na nekim stablima nalazili su se tragovi zasecanja sekirom. Urezi su bili stari i zarasli, i svakako je prošlo mnogo godina otkako ih je udarila sekira. Ali, u svakom slučaju, moglo se zaključiti da su nekad, ranije u toj okolini već boravili lovci.

Toga dana njihov kanu prevalio je deset milja. Putnici su se iskrcali kada je počelo da se smrkava, očito umorni ali i gordi na ono što su učinili tog dana. U duši su se radovali što će se prvi put u svom novostečenom carstvu moći ispavati, jer čitav taj kraj oko njih, koliko je pogled mogao dohvatiti — reka, jezero, ogromna šuma, brda i životinje koje tu žive — sada je bio njihov. Tu je bio i kraj reke, koja

se uliva u Jesapsko jezero, čije je ogledalo blistalo čak i kroz pomrčinu. Za vreme spavanja čuli su kako zavijaju kurjaci, ali je izgledalo da su vrlo daleko. Možda lutaju po šumama s one strane jezera.

Tek što se s istočnog vidika pojavila srebrna pruga novoga dana, tri prijatelja skočiše s legla i pođoše u izviđanje. Napred je trčao Skukum, izlajavajući svoju radost kroz hladan jutarnji vazduh, za njim je išao Rolf sa strelom i priborom za kuvanje o ramenu, a na kraju je bio Indijanac Kvonab držeći u rukama pušku u pripravnosti. Ovaj kraj bio je pravi Eldorado za jelene. Kuda god bi pogledali, lovci su po zemlji videli dobro poznate jelenske tragove, a čim bi naišli na kakav proplanak, Skukum bi rasterivao po nekoliko košuta, koje su s velikim čuđenjem posmatrale tu žutu tršavu životinju i dva dvonožna stvorenja iz basne koja su išla za njom, pa brzo bežale u šumu. I drugih životinja bilo je u velikom broju: kuna, vidri, antilopa, kuguara. Kvonab i Rolf unapred su se radovali koliko će kao lovci uživati u ovome kraju, ali im jedno neprijatno otkriće pokvari račune: naišli su na trag ljudskih nogu, i to trag od muške cipele, još svež i vlažan. Za njih je to bilo kao grom iz vedra neba. Zar je moguće da je neko pre njih došao ovamo, da im ispred nosa otme ovaj lovački raj?

Dugo su išli za tim tragom. Taj nepoznati se morao žuriti, jer je izgledalo da je trčao što je igda mogao. Zatim su naišli na mesto gde je nepoznati bio zastao. Na zemlji su ležale prazne rečne školjke, nasilno otvorene nožem. Nije našao vremena ni za jedan čestiti ručak, taj tajanstveni šumski trkač. Odatle je trag vodio dalje. Kvonabu je palo u oči da nigde nema traga od puščanog kundaka, a čak ni tamo gde je nepoznati ručao i gde je morao skinuti pušku, ako je uopšte imao. A onda: kako je taj čovek uopšte došao do kovanih cipela? Naši traperi behu sasvim izbacili iz upotrebe cipele; nosili su samo indijanske mokasine.

Prijatelji se rđavo raspoloženi vratiše na mesto gde su ostavili svoj kanu. Da li da pođu gore na jezero i potraže drugi lovački teren? Ali, bili su već siti tumaranja. Najzad, možda su sa tim strancem mogli podeliti teren, iako je on prvi došao ovamo i time stekao pravo prednosti. Stanuje li bilo s jedne, bilo s druge strane jezera, neka ta strana gde leži njegova koliba bude njegova, a oni će uzeti drugu stranu. Treba, znači, najpre pronaći gde se taj stranac nalazi, pa s

njim urediti stvari. Da, to je dobar plan. Lovci gurnuše kanu u vodu, opet natovariše svoje pokrivače, šator i pribor za kuvanje i pođoše da traže neznanca, mada su više voleli da uopšte ne nađu njegovu kolibu na jezeru.

Miljama su tako plovili po jezeru i tom prilikom poplašiše nekoliko jelena, koji su došli na pojilo i čitava jata divljih plovaka. Onda su se iskrcali i počeli da istražuju duž obale, gde su ponovo naišli na isti sudbonosni trag. Oko podne stigli su na južni kraj jezera; pošto su priveslali obali, prvo što su primetili bio je opet trag kovane cipele. Ali, trag se ovde odvajao od jezera i išao prema jugu. Kada je sunce bilo na zapadnom horizontu, lovci su već bili pretražili celu obalu ali nigde nisu našli kolibu.

Taj stranac lutalica ostao je nerešena tajna; bio je tu, ali tu nije stanovao. Ostalo je otvoreno pitanje: kako je i gde je živeo. Ali, jedno je ipak bilo utvrđeno: nije živeo na jezeru. Nije, dakle, bilo razloga koji bi naše prijatelje zadržao od namere da se tu nastane. Oni zato odlučiše da još iste večeri počnu sa gradnjom svoje kolibe. Ali gde? Kvonab je bio za zapadnu obalu. Na mestu gde reka utiče u jezero video je breg s jednim strmim visom, sa koga se može gledati izlazak i zalazak sunca, a to ga je privlačilo. Prijatelji zato pređoše preko jezera i potražiše u podnožju brda neko zaklonito mesto, gde bi mogli sagraditi kolibu, pa bez oklevanja počeše dovoditi u red zemljište, kako bi odmah ujutru mogli početi s građenjem.

Svi su traperi u jednome isti: uvek misle da će im biti dostatna jedna izbica. Glavno je da čovek ima krov nad glavom i da ima mesta gde da legne. Ali, posle se obično ljute na taj „tesni kavez“, gde se ništa ne može raditi, i gde čovek jedva ima mesta gde da se okrene. Kvonab i Rolf pali su u tu istu staru grešku: sagradili su kolibu koja ni za trećinu nije velika onolika kolika bi njima bila potrebna. Posao im je išao glatko za rukom: drveta je bilo koliko su hteli, pa su obojica mogli ići sa svojim sekirama svuda unaokolo. Toga dana, s večeri, već su stajali zidovi. Drugog dana su isekli žioke za vrata i prozore i postavili rogove za krov. Onda je došlo na red ognjište. Njega su sagradili u jednome uglu, od kamena i blata. Na rečnoj obali bilo je mnogo kamena i Rolfu je bilo milo što u potragu za kamenom ne mora ići daleko. Ali, Kvonab je bio drugog mišljenja. On reče da u rečnom i jezerskom kamenju žive vodeni duhovi i da oni ne mogu

izdržati vatru, pa sami rasprskavaju kamenje, kako bi mogli pobeći. A u kamenju sa brda ili stena, koje sunce žeže mnogo stotina godina, spavaju duhovi koji vole jaru i koji sami pojačavaju toplotu. Zbog toga, po Kvonabu, i moraju doneti kamen s brda.

Ustvari, istina je bila u tome da kamen iz vode pri velikoj toploti prska, dok kamen uzet sa suva izdržava jaru. Zašto je to tako, niko dosad nije objasnio, pa se moramo zadovoljiti Kvonabovim objašnjenjem.

Dani su u poslu neprimetno prolazili. Krovne grede i veze bile su podignute i sastavljene. Preko njih su stavili sloj suve trave, a potom, odozgo, sloj blata i ilovače, koji su najpre razmazivali drvenim ašovom, a posle nabijali. Tako je bio završen i krov. Dvojica prijatelja utrošila su čitav jedan dan da velike i male rupe na sastavcima greda i veza zapuše mahovinom i da naprave vrata i prozore od odeljanih dasaka, za koje su potom prikovali poprečne letve. Umetanje je vršeno na sasvim jednostavan način: na gornjem i donjem delu spoljne daske ostavljen je jedan zarez, a u ramovima za prozore i vrata urezivano je odgovarajuće udubljenje i daska je tu bivala uglavljena.

Kao pod, zemlja je bila dosta dobra. Postelje su sagradili od drveta, i kada su i one bile gotove, lovci su prvi put primetili da su sagradili suviše malu kolibu. Ali im to nije moglo pomutiti radost, jer su posle rada od nedelje dana konačno stajali pred svojom brvnarom. Unutra je tako lepo mirisalo na čamovinu i mahovinu, da Rolf pomisli kako nikada u životu nije video tako intimnu i tako privlačnu kućicu. Kvonab je s velikom ljubavlju i brižljivošću zapalio jednu strelu i otpevao indijanski singsang koji se odnosi na duhove ognjišta. Potom je sa zapaljenom strelom obišao celu kuću, a na svakom uglu zviznuo je u zviždaljku prema četiri pravca odakle duvaju vetrovi. Ušavši opet u kuću, istom strelom je zapalio vatru na ognjištu, bacajući u vatru duvan i jelensku dlaku. Time je osvećenje kuće bilo završeno.

Iako su sada imali tu malu brvnaru, ipak su radije spavali napolju pod svojim šatorom, koji im je usput služio i kao sklonište. Kvonab nije voleo da spava među zidovima, a i Rolf se bio sprijateljio s vazduhom pod vedrim nebom.

IV

PRVI JELEN, ZAMKE, DABROVO JEZERO, BODLJIKAVI GLODAR I VIDRINA KLIZALjKA

Kako im je nebo već bilo tako sklono dok su zidali kućicu, prijatelji ni dalje nisu hteli propustiti nijedan dan. S one strane jezera, s vremena na vreme pojavljivao se pokoji jelen, ali među njima nije nijedanput došlo do razgovora o lovu. Kuća je, istina, bila gotova, ali je sva zaliha bila utrošena. Rolf je držao da je već vreme da se prikupi rezervna hrana, a to mu je ionako već davno ležalo na srcu.

— Kvonabe, uzajmi mi tvoju pušku. Pošao bih sam da vidim da li bih mogao uloviti jelena.

— Ag! Idi večeras.

Čim je počelo da se smrkava, Rolf pođe u lov. Prisetio se onih nekoliko lovačkih propisa koje je znao: što je mogućno više izbegavati svaki šum i ići nasuprot vetru. Čekaj, koji vetar sad duva? Jugozapadni; mora se dakle držati tog pravca. Možda će naići na kakav trag... Oh, ubrzo je naišao na mnogo tragova, tako da nije bilo mogućno izabrati samo jedan, pa ići za njim. Ne ostaje ništa drugo nego krenuti na sreću.

I Rolf je imao sreće, te nije morao dugo da traži. Prekoputa, na proplanku, počelo je drveće sumnjivo da krcka, a zatim opet nastade tišina. To je svakako bio jelen. Ali, da li je ostao u šumarku ili je samo prošao? To Rolf nije znao. Onda mu pade na pamet još jedno Kvonabovo lovačko pravilo: treba se potpuno uveriti. Zato je morao prvo da vidi šta se to tamo u žbunju micalo.

Rolf zastane i počeka. Prošao je minut, drugi — prošlo je i pet, a sve je bilo mirno. Da se, najzad, nije prevario? Ali je lovačko pravilo: „istražiti šta je tamo". Kako duva vetar? Rolf napravi dve probe da bi se uverio: podiže ovlažen prst, koji je pokazivao jugozapadni vetar; zatim očupa suvu travku i podiže je visoko i ona je pokazivala jugozapadni vetar. Mora, dakle, da pođe prema severu. Bacio je pogled na kremen, a onda pošao: korak po korak, polako i oprezno, ispitujući prethodno tle nožnim palcima pre nego što će stati celim stopalom; a posle svakog koraka trebalo je zastati, oslušnuti i obazreti se! Bilo je možda sto koraka do sumnjivog mesta, i Rolfu je trebalo četvrt časa da pređe taj prostor. Nekoliko se puta uplašio kada se nekakav detlić usudio da zapišti kroz sumrak. Lovac je čuo kako mu srce u grudima lupa sve jasnije. Plašio se da ga ta lupa ne oda, jer je to šašavo srce lupalo tako glasno da se to svakako moralo čuti nadaleko; a, i pored sveg uzdržavanja, nije se moglo zaustaviti da lupa, da lupa... Ali, sada kada je već jednom krenuo u lov, nazad nije mogao. Najzad je bio sasvim blizu žbuna. Izgledao je kao i svi žbunovi, ali ga je ipak privlačio nekom magnetskom snagom. Stajao je i posmatrao ga s napregnutom pažnjom čitav minut. Ništa se ni dalje nije micalo. Onda je s najvećom opreznošću počeo da obilazi celu tu grupu žbunova i konačno našao ono što je tražio: sveže jelenske tragove. Srce opet poče da mu preglasno lupa. Lovac je morao da ostane miran čitav minut, a zatim pođe za tragom držeći pušku spremnu za pucanje. Odjednom zapišta jedna sojka i Rolf zastade, čuvši neko krckanje u žbunu. Okrenuvši se na tu stranu, opazi jelena s velikim rogovima... Da, to je bio on, u prirodnoj veličini, na trideset koraka daleko i bio mu je okrenut porebarke. Za trenutak su se čovek i životinja pogledali, i tek se onda Rolf pribra i prisloni pušku uz rame. Puška je bila srećno nameštena na mesto, ali šta bi! Cev poče da se kreće u nekim cik-cak linijama, a pred Rolfovim očima počeše iskakivati neki svetli kolutovi. On poče snažno disati; ruke su mu drhtale; kolena mu počeše klecati i uskoro dođe dotle da je počeo duvati barut s upaljača. Jelen učini jedan miran pokret kao da želi da bolje vidi, pa podiže visoko repić kao neku zastavicu. U tom trenutku Rolf prikupi svu snagu i povuče oroz... Pras! Jelen učini lak skok i nestade ga.

Siromah Rolf!... Kako ga je bilo sramota!... Na trideset koraka daljine, u bočnom stavu, stoji veliki jelen, na pušku pada zgodna

svetlost, i — promašaj! Pa dabome, kada se metak zario u jedno stablo čitav metar više nego što je bio cilj.

— Ej, bedniče, od tebe nikada u životu neće postati lovac! progunđa Rolf prebacujući samom sebi, pa baci pušku o rame i pođe ljut kući. I malo mu je sve to bilo, nego, kada uđe u kuću, susrete Kvonabov upitni pogled, jer Indijanac beše čuo pucanj. Rolf samo odmahnu glavom i ne progovori ni reči. Obesio je pušku o klin, i to tako da je kundak bučno tresnuo o zid, i seo je u jedan kut. Sada bi se najradije zavukao u mišju rupu!...

Kvonab skide pušku sa zida, očisti je i opet napuni, pa se onda okrete Rolfu i reče:

— Nibovaka, tebi je sada teško pri duši. Ag! I ja znam zašto. Prilika je bila dobra, ali si dobio jelensku groznicu. To dobije svako kada prvi put puca na jelena. Sutra ćeš ići opet i imaćeš sreću.

Rolf je i dalje ćutao. Onda Kvonab opet reče:

— Ili bi bilo bolje da ja idem?

To je za Rolfa bilo isuviše. U njemu se probudi ponos.

— Ne! reče on, sutra ujutro poći ću ponovo!

I sutra rano ujutro Rolf je već bio u lovu.

Nije bilo vetra. Rolf pređe isti put kao i prošle večeri, samo je sada išlo mnogo brže, jer rosa beše ovlažila zemljište i koraci se nisu čuli. Brzo je stigao na ono sudbonosno mesto i krišom bacio pogled na stablo u koje se zarila kugla iz puške, pa pođe dalje. Opet zakrešta glas jedne sojke, a na taj glas svaki lovac pazi, jer uvek znači da u šumi nisu čista posla. Rolf polako otkorača do jednog proplanka i poče posmatrati iz šume pre nego što je izišao na svetlost;. Na ivici proplanka odjednom se pojavi nešto crvenkasto, pa nestade; beše ležalo sasvim na zemlji. Rolf brzo priskoči. To je jedna košuta ležala u travi! Nešto crvenkasto ponovo se pojavi. Bilo je to uvo jedne košute, kojim je s vremena na vreme klimala, da bi oterala nasrtljivu mušicu. Rolf najpre ispita upaljač na pušci i tada pribra svu svoju snagu i kratko zviznu. U istom trenutku košuta ispruži vrat, a pored nje iskoči druga manja, i naposletku se pojaviše rogovi jednog mladog jelena. Sve tri životinje pogledaše put proplanka. Rolf podiže pušku. Opet poče cev da podrhtava i on spusti pušku i promuca:

— E, ovog puta nećeš!

U tom trenutku jelenska porodica poče da beži. Prvo je nestalo košute, pa male; video se još samo mali jelen. Bilo je krajnje vreme. Rolf opet zviznu, a jelen stade osmatrati. Rolf namesti pušku uz rame, nanišani i opali. Jelen poskoči naže da beži i nestade ga. Ali Rolf ponovo napuni pušku i potrča do mesta gde je stajao jelen i nađe dubok trag nogu koji je ovaj ostavio kada je poleteo u šumu; ali, nigde nije bilo ni traga od krvi. Rolf pođe dalje za tragom. Posle tri metra, otprilike, naišao je na drugo mesto koje je jelen ugnječio; sada opazi trag krvi, a dalje ga je bilo sve više. Razmaci od traga do traga bili su sve manji, a udaljenje od ležišta jelena bilo je sve kraće, i otprilike oko sto koraka od mesta gde se jelen nalazio kada je Rolf pucao, ležalo je na zemlji nešto okruglo, sivocrveno — da, tu je ležao jelen s lepim rogovima na zemlji i nije se više micao. Oborio ga je pogodak u plećku.

Rolf vikne pobednički, a odgovor mu dođe iz neposredne blizine. Iza jednog stabla pojavi se Kvonab.

— Evo ga! viknu Rolf.

Indijanac se smešio:

— Znao sam da ćeš ga danas uloviti, zato sam i pošao za tobom. Juče sam znao da moraš dobiti groznicu; zato sam te pustio da ideš sam.

Onda uzeše ulovljenu divljač, vezaše joj šibljem noge, pa je digoše uz pomoć motke. Tako su na ramenima preneli plen kući, a Skukum odlaja Rolfu, lovcu, još izdaleka svoje priznanje.

Sad su imali kuću i dosta mesa, te su mogli misliti i na postavljanje zamki. Bilo je, doduše, za to još rano, ali svakog dana može nastupiti hladno vreme i dobro je onda imati napolju zamke. Uostalom, i ona stvar s tajanstvenim tragom... Ni u kom slučaju neće biti na odmet ako u okolini kuće budu postavljene klopke.

Životinje čije je krzno korisno žive većinom u blizini reka: dabar, vidra, kuna, mošusni pacov, rakun. Neke od njih nemaju nikakve veze s vodom, ali vole skrivene rupe kojih u rečnim dolinama ima mnogo, ili se zadržavaju pored vode zato što tu žive životinje kojima se one hrane.

Tu spadaju razno vrste kuna, zatim ris i lisica. Za trapere na severu najzgodnije je kada imaju čitav red zamki koje idu rečnom dolinom, pa se penju na brdo i opet se vraćaju u dolinu.

Jednog lepog jutra — bio je već kraj septembra — pođoše Rolf i Kvonab sa zamkama, posteljnim stvarima, bakračem, sekirom i hranom za četiri dana na put, a Skukum je išao čas ispred čas iza njih. Nedaleko od njihove brvnare u jezero je uticala jedna rečica. Pored nje su pošli uzbrdo. Četvrt milje dalje postavili su jednu zamku za kune. Potrajalo je pola časa dok su s tim bili gotovi. Zamku su ostavili nezapetu. Rolf je upamtio mesto: zamka je bila postavljena pored ogromnog stabla na jednom malom poluostrvu, oko koga je reka činila luk. Drugu zamku namestili su dvesta koraka uzvodno. Bilo je to vrlo pogodno mesto. Na pesku koji je nanela voda videli su uzan trag vidre. Na nekim mestima bežali su ispred njih jeleni. Naišli su i na trag jelena koji je presecala reka. Tu su, među mnogim tragovima, naišli i na druge, široke tragove u blatu, koji su poticali od kuguara, medveda i vuka; njih je Skukum njušio sa strahopoštovanjem.

Bili su već pet časova na putu i dosta su se zamorili, kada su naišli na jedno drvo čija je kora bila veoma oštećena. Drvo se odlikovalo i veličinom i naročitim izgledom, u odnosu na ostala drveća u okolini.

— Medveđe drvo, reče Kvonab lakonski.

Rolfu je trebalo mnogo muke dok je iz ćutljivog prijatelja izvukao šta znači medveđe drvo.

— Medvedi imaju, pričao je Indijanac, svoj naročiti način da se pokažu gospodarima jedne oblasti: oni gule drvo zubima i kandžama. Koliko god puta medved prođe pored ovog drveta, on će to ponoviti, i dokle god živi u toj oblasti, rane na drvetu biće uvek sveže. Uleto, kada se pare, gule sva drveta i tako se međusobno nalaze. U to doba čine daleke izlete po čitavoj okolini. Posećuju sva medveđa drveta i ostavljaju za sobom znak na stablu. Svaki medved koji naiđe nanjuši medveda koji je pre njega tu bio. Njegovo fino čulo mirisa kazuje mu da li je tu bio medved ili medvedica, a tragovi po zemlji pokazuju pravce odlaska i oni idu dalje po tome tragu.

Ovde je, dakle, bila neka vrsta zbornog mesta za medvede. Docnije je Kvonab pokazao Rolfu jednu račvastu granu koja je bila kao polirana, i imala na sebi nekoliko finih crvenkastih dlaka.

— Kuna, reče Indijanac. Ona tako ostavlja trag.

Treći znak raspoznavanja našli su traperi na jednom proplanku, obraslom travom. Tu je stajao beo kamen, na kome je bilo mnogo lisičje balege. Indijanac je objašnjavao:

— Svaka lisica koja ovuda prođe onjuši ovaj kamen, da bi utvrdila koja vrsta lisica živi u ovome kraju.

Kvonab tu namesti jednu tanjirastu gvozdenu zamku. Postepeno je Rolf došao do uverenja da sve životinje, čak do miša, imaju svoje znakove za raspoznavanje. Samo, mi to ne možemo da vidimo, jer su naša čula otupela za to, a naša sposobnost za opažanje malo je izvežbana. Ali ipak lovac i istraživač prirode znaju u kom pravcu treba da obrate pažnju.

Traperi su ručali na deset milja od svoje kolibe. Petnaest zamki bilo je na licu mesta. Pošto su se u tome već bili izvežbali, nije im trebalo mnogo vremena da nameste zamku.

Od tog mesta reka je počinjala primetno da se sužava i uskoro je izgledala kao potok. Zemljište se tu počelo strmo penjati. Najzad dopreše do jedne visoravni obrasle šumom. Išli su uz tok potoka s obe strane i revnosno istraživali tragove: stalno su morali prelaziti ovamo i onamo kroz vodu. Kvonab odjednom zastade i pokaza na vodu koja je bila zamućena zemljom.

— Dabar!

Oči su mu svetlile od zadovoljstva kada je to rekao.

Kroz šipražje od jove lovci dospeše na jedno jezero opkoljeno gustim žbunjem. Jezero se gubilo pod šipražjem, i tu su naišli na jedan nasip. Bila je to dugačka palisada od nanosa i žbunja. Preko nje je voda curila u uzanim mlazevima, koji su se ispod nasipa opet sastavljali i činili potok. Kosovi su prkoseći leteli više jezera, po ivicama su se videle divlje plovke, na jednom drvetu stajala je kao kip nepomična jedna čaplja. Usred jezera podizalo se nešto kao nekakvo naselje iz praistorijskog vremena — bilo je to dabrovo selo. Dabrovi se nisu videli, ali sveže oglodana stabla oko jezera, parčad drveta koja su plivala po jezeru i nasip za ustavljanje vode, koji je bio u dobrom stanju, dosta su mogli reći lovačkom oku. Dabrovo selo bilo je očigledno nastanjeno.

Dabrova koža bila je u to vreme najskupocenije krzno. Dabra nije teško uhvatiti i otkriće ovoga jezera značilo je isto što i pronalazak zlatne rude. Prijatelji su obišli celo jezero, i Kvonab je našao više mesta na kojima su se dabrovi iskrcavali. Izgledala su kao mala pristaništa. Bila su sagrađena od kamena i blata, i iz njih je bila iscrpljena voda. U blizini tih pristaništa bili su mahom mravinjaci sa stazicama punim mravljih putnika. Sunčanim danima dabrovi izlaze ovamo i sunčaju se. Onda nailaze mravi i navale na gusto krzno, čisteći ga od razne gamadi koje u njemu žive. Na jednom mestu, koje je malo zalazilo u vodu, naišli su lovci na kolač od blata koji je imao jak zadah.

— To je, reče Indijanac, dabrov kolač, a to za njih znači isto ono što i za medvede medveđe drvo.

Kvonabovo znanje zaista je u svemu bilo neiscrpno.

Jezero je izgledalo veoma malo, ali su lovci ipak prešli pola milje dok su ga obišli i došli na drugi kraj. Tamo su otkrili drugi nanos, pred drugim jezerom, ali je tamo bilo samo jedno dabrovo naselje. Zatim su nailazili na više mrtvih jezera, koja su seređala jedno za drugim, i ležala stepenasto na tom brdu. Dabrovih naselja bilo je samo na prvom i drugom jezeru, ali su i sva ostala jezera bila naseljena: sveže oglodana drveta mogla su se videti duž čitave obale.

— Ag! Dobro je, možda ćemo uhvatiti oko pedeset dabrova, reče Indijanac.

Sada su lovci znali da se nalaze u obetovanoj zemlji. Rolf bi najradije ostatak dana upotrebio za istraživanje novih dabrovih naselja i u lovu. Ali Kvonab je išao dalje.

— Samo dvadeset zamki... Trebalo bi da ih imamo sto pedeset! uzdisao je on.

Oni na tom mestu namestiše samo jednu zamku i potražiše zatim najprolazniji put preko strme planine prema istoku. Nadali su se da će tu naići na nova korita potoka koji čine jezera i da će ih oni uvek vratiti na obalu njihovog jezera.

U Skukumovom obrazovanju bilo je još nedostataka. On je po naređenju ostajao kod kuće, ako mu je to godilo, i ukoliko mu nije bilo stalo do toga da prednjači pred svojim gospodarom dobrim

primerom, jer je bio uveren da se znanje jednog čoveka nikada ne može meriti sa zrelim saznanjem jednog psa, stečenim za više od trinaest meseci. Međutim, Skukum se sada osetio bačen iz svojih dosadašnjih životinjskih prilika u druge prilike, u kojima nije imao mnogo iskustva, i stoga je činio budalaštine. Tek što nešto samo šušne u kakvom žbunu, a on je već glasnim lajanjem objavljivao da je našao neko šumsko čudovište. Ali, s vremena pa vreme njegovo glasno lajanje pretvaralo se u bolno zavijanje. Ali, šta je to sada moglo biti? Lovci poleteše ka njemu i nađoše malog glupaka kako besno kidiše na jednog bodljikavog glodara, koji beše zabio glavu pod panj i okrenuo mu stranu punu bodlji. Životinja je snažno mahala repom i kolikogod je puta pas nasrnuo na nju, zabadala mu je u njušku masu oštrih iglica. Skukum je kao borac bio odvažan, ali mu je ovoga puta bilo svega dosta. Bolovi su mu se povećavali iz minuta u minut i pri svakom pokretu bodlje su se sve dublje zabadale u meso.

Kvonab uze jednu motku i njome istera životinju iz zaklona. Rolf je mislio da će je premlatiti čim pomoli glavu, ali Kvonab na to nije ni pomišljao. Lukava životinja odmeri kratkim pogledom novog, moćnijeg neprijatelja, a onda otrča smešnim čučećim koracima do prve jele, uspuza se uz nju i sakri se među njene grane.

Lovci onda pritrčaše psu. Izgledao je očajno, onako sedeći i pipajući se po njušci čas levom, čas desnom šapom. Ali svaki trud je bio uzaludan: bodlje se nisu mogle izvući. Skukum je izbacivao očajne tonove jauka i urlikanja i najzad u očajanju poče trljati glavu o zemlju. Rolf ga čvrsto ščepa, a Kvonab poče brzim trzanjem izvlačiti bodlju po bodlju. Trideset do četrdeset zatrovanih bodlji bi tako izvučeno malom psu iz nogu, glave i repa. Ali najgore je bilo s bodljama na ustima i na jeziku, jer su se bile duboko zarile u meko meso. Bodlje iz usta izvadio je Indijanac svojim snažnim prstima. Skukum je pritom samo ječao, ili urlikao, da je to bilo za žaljenje. Rolf je imao muke da ga drži čvrsto i neko ko nije znao u čemu je stvar i nije bio svedok o svemu onome što se desilo, pomislio bi da ova dva čoveka iz mržnje muče malog psa.

Najzad su sve bodlje bile izvučene i Skukum se najzad dočepa slobode. Rolf je smišljao osvetu bodljikavoj životinji, koja je bezbrižno sedela tu na drvetu, i svakako je nimalo nije grizla savest.

Ali nije vredelo potrošiti na nju barut i metak. Rolf je hteo da se uspuže uz drvo, ali mu Kvonab reče:

— Nemoj, ostavi to. Jedanput sam video jednog belog čoveka kada je hteo tako da se uspuže i uhvati tog bodljikavog glodara, a ovaj ga je pustio da mu se sasvim približi. Prethodno je bio spustio rep nadole. Glodar je onda počeo repom udarati čoveka, i ovaj stavi ruku na lice da bi se zaštitio. Na pedeset mesta ruka mu je bila izbodena, a lice ipak nije mogao zaštititi. Onda on pokuša da brzo siđe s drveta, ali je bodljikava životinja bila brža. Čovek onda izgubi ravnotežu i silovito pade na zemlju. Razbio je glavu, a njegova ruka nosila je tragove više od pola godine. Te su bodlje veoma zatrovane i malo je trebalo pa da čovek umre.

— Mogu ja tu životinju skinuti s drveta i na drugi način, reče Rolf i uze sekiru.

— Pazi, uzviknu Kvonab, nemoj. Moj otac je govorio da kaku (tako Indijanci zovu tu životinju) ne treba ništa zlo učiniti, jer će doći vreme kada će ti njegove bodlje možda zatrebati. Nije dobro ubiti kaka.

Tako su glodara ostavili na miru. A šta je bilo sa Skukumom? On je i dalje slobodno trčao... Da li je ovim iskustvom postao nešto pametniji? Nije! Nije prošao ni jedan sat, a on sretnu drugog kaka i tek što je pomislio na mržnju prema njegovom plemenu, polete besno na njega. Morao je posle toga biti podvrgnut drugoj operaciji... Tek su uveče naišli pravi bolovi, a idućeg jutra psu je narasla glava kao puding i takav se vukao za svojim gospodarima i niko u njemu ne bi prepoznao ono živo malo pseto, koje je prethodnog dana tako veselo trčalo kroz šumu. Potrajalo je mnogo dana dok je ozdravio, a jedno vreme mu je i život visio o koncu.

Pa ipak, Skukum do kraja svoga života nikada nije umeo da uvidi da nije dobro upuštati se u borbu sa životinjom koja ima bodlje i koja se brani repom punim vatrenih iglica.

Bilo je već kasno uveče kada su lovci pripremili sebi prenoćište u hladnoj šumi. Skukum je u snu jaukao tako glasno, da ih je više puta probudio. U blizini se čulo zavijanje kurjaka i jadikovanje sovuljage, koje je i samo bilo vrlo slično vučjem zavijanju. I zbilja, ima veoma male razlike između zavijanja kurjačice i otegnutog tužnog zavijanja

jejine. Kada je malo oslušnuo, Rolf je, polubudan, čuo više svoje glave šepurenje nekog perja, a zatim neko prigušeno štucanje. On se uspravi i opazi kako je i Skukum podigao svoju izobličenu glavu, gledajući drvo na kome je sedeo čitav red tetreba sa zagasitim paperjem na grudima. Ali Skukumu je bilo toliko rđavo da nije ni pokušao da preduzme napad. Rolf onda vide da se i Indijanac beše podigao bez šuma. Otišao je do obližnjeg žbuna, odsekao jedan vitak prut i načinio na vrhu omču, pa se počeo polako prikradati stablu na kojem su sedeli tetrebi. Hitro je natakao omču jednom tetrebu o vrat i povukao; omča se stegla i dovukla na zemlju tetreba koji je lepršao krilima. Kod ostalih tetreba nastade neko plašljivo štucanje, ali nijedan nije ni pomišljao na bekstvo. Kratak udarac umirio je uhvaćenu pticu. Omča se ponovo podiže i drugi tetreb bi skinut kao i prvi, pa treći, i tek kada se omča podigla četvrti put, bilo je pticama jasno da je u blizini opasnost, pa odleteše. Rolf je zanemeo. Kvonab baci ptice pored vatre i poče spremati doručak.

— Ima nebrojeno mnogo ovih kokošaka, reče on. Ovako se najbolje mogu hvatati.

Rolf kao i obično očisti uhvaćene ptice i baci Skukumu drob. Ali, siroto malo pseto! Gledalo je tako tužno svojim podnadulim očima, ali nije moglo ni da makne vilicama. Nije drob ni taknulo, a pod drugim bi se prilikama na njega bacio s najvećom voljom; nije mogao da otvori usta.

Tu, pored mesta gde su prenoćili, namestiše jednu zamku, pa produžiše put. Išli su kroz gustu šumu i naišli na jednu uzanu reku koja ih napokon odvede u nekakvu klisuru koja je ležala prema istoku.

Svuda tragovi divljači! Jedna se košuta podiže iz trave i poče ih radoznalo posmatrati, pa zatim još jedna, pa još jedna — najzad ih je bilo čitavo tuce. Na izvesnom rastojanju podigoše se i druge; levo je takođe bilo nekoliko, a i sa desne strane je takođe počelo da se lomi granje u žbunju. Tada se podigoše beli repići i čitav čopor pobeže prema severu. U svemu ih je moglo biti dvadeset do trideset. A kada su se pojavili prema svetlosti, činilo se kao da sva šuma vrvi od jelena i košuta. Izgleda da ih je bilo na stotine. Lovcima je lupalo srce od radosti kada su pomislili da su sve te divne životinje njihove. I zbilja, kao da su bili u zemlji Dembeliji.

Reka je postajala sve šira, i sve novi izvori i potoci ulivali su se u nju. Bilo je tu i starih tragova dabarskih naselja. Na svakih četvrt časa, otprilike, postavljali su po jednu zamku.

Posle su ovde onde otkrivali tragove vidre, i kada su došli baš do jednog mesta gde reka zavija, odakle im se ukazao nov pogled, čuli su kako je nešto glasno pljesnulo, pa još jedanput, pa onda još jedanput. Prva misao koja je lovcima sinula bila je da vežu Skukuma i da ga vode o lancu, ali kad su ga pogledali, shvatili su da to i nije bilo potrebno. Oni pažljivo spustiše svoj prtljag i bolesni pas odmah leže na nj bez ičijeg naređenja. Zatim počeše lutati okolo. Istočni vetar bio je povoljan. Prvo su pomislili na dabrove, ali tu nije bilo njihovih svežih tragova ili koga drugog znaka koji bi Mogao otkriti dabrovo naselje.

Opet su čuli kako je nešto pljesnulo — i to nedaleko. Možda je to bio medved grizli[2], koji je hvatao ribu, ili — ne, to bi bilo kobno — da nije nekakav čovek koji vesla. Opet pljas! Pljas! U razmacima i neravnomerno. Moglo je biti daleko oko trideset koraka. S najvećom pažnjom došunjaše se lovci preko blatnjavog zemljišta do reke; odvajalo ih je samo još nekoliko žbunova. Probiše se kroz granje i videše prizor koji je malo njih videlo. Vidre! Bilo ih je šest, dve matore i četiri mlade, koje su svakako pripadale tom paru. Cela se porodica zabavljala klizanjem niz jednu strmu blatnu klizaljku i padanjem u duboku vodu.

Pljas! Skliznu prvo veliki, svakako otac, i zaroni u vodu, pa se na drugom kraju opet pojavi i iziđe na suvo.

Pljas — pljas — pljas! Skliznuše tri mladunčeta, pa opet pljas — pljas! Skliznu i mati, a u isto vreme i ona najmanja.

Pljas! Opet otac skliznu u vodu — klizaljka je bivala sve bolja jer je mokra dlaka sve više glačala. Pljas, pljus, pljas — pljas, pljus, pljas! Cela porodica je skakala naizmenice u vodu, pa zatim izlazila na drugu stranu na suvo, utrkujući se ko će opet biti prvi na mestu gde je klizaljka i ko će najviše puta otklizati u vodu.

Smešni pokreti i dobro raspoloženje ovih životinja bili su vrlo zabavni. Traperi su ih gledali i smejali se u sebi. Po tome se videlo da

[2] Medved zvani grizli (Ursus ferox) dug je do dva i po metra, a ponekad težak i do petsto kilograma. Živi prvenstveno u Severnoj Americi. (Prim. prev.)

nema razlike između lovaca i istraživača prirode. Razume se da su lovci mislili i na divno krzno koje im je bilo pred očima, ali bio je tek septembar, a to još nije vreme za lov na vidre.

Odjednom, usred tog pljeskanja vode začu se urlikanje Skukuma, koji je po svaku cenu hteo da prodre kroz žbunje i da dođe do svojih gospodara. U isto vreme zaječaše piskavi glasovi, kao ptičji: stari su opominjali mlade. Pljus — pljus — pljus! Svi zaroniše u vodu, pomoliše zatim iz nje samo glave i otploviše uz reku. Nisu se bili baš tako mnogo uplašili.

V

BOLESNI SKUKUM, PRVA LISICA I DOŽIVLJAJ S POBESNELIM JELENOM

Kada je napokon prestala šuma, potok je prerastao u reku. Traperi produžiše svoj posao. Dok se počelo smrkavati, bilo je postavljeno pedeset zamki. Te noći lovci su spavali pod vedrim nebom.

Idućeg jutra Skukumu je bilo toliko rđavo da su se ozbiljno uplašili za njegov život. Od onoga neprijatnog događaja nije uopšte uzeo u usta čvrstu hranu. Da pije, mogao je samo malo. Rolf mu je skuvao čorbu, pustio je da se ohladi i mučio se pola časa da mu je saspe u usta.

Zatim su uzeli pravac prema kući. Sa jednog brda videli su lovci svetlu površinu svog jezera. Išli su sve uz obalu reke, postavljajući i tuda po koju zamku, jer su videli mnoge tragove. Ovde se reka račvala i spajala s jednom drugom rekom, koja je dolazila s juga. Tu je tek ležao pravi lovački predeo: zemljište je bilo prosto prekriveno tragovima divljači, a na svakom koraku iskakali su jeleni. Hrastova šuma bila je prošarana borovima, a to je šuma u kojoj papkari vrlo rado prizemljuju.

— Na zimu ćemo znati kuda valja doći kad nam zatreba mesa, reče Kvonab.

Posle podne su stigli do jezera. Reka se ulivala u jezero otprilike četiri milje od njihove kuće. Traperi namestiše zamku kod samog ušća, prema jugu. U blizini mesta na kome je Rolf ubio jelena zastali su da vide šta je bilo s jelenovim drobom. Većim delom kreje su ga

već bile pojele. Velike životinje nisu dolazile na to mesto, ali malo dalje naiđoše lovci na tragove medveda i kurjaka.

— Ag! reče Kvonab. Oni njuškaju, pa dolaze ovamo, ali su primetili da tu nisu čista posla. Sada još nisu gladni i ne približavaju se. Ovde je dobro mesto za zamke.

Postavili su dve.

Zatim krenuše i dođoše do svoje kolibe, i baš u tome trenutku pade jak pljusak.

— Dobro je, reče Kvonab, zamke su postavljene. To što smo sada uradili ne bismo mogli učiniti kada je hladno, kada nam se mrznu prsti i kada je zemlja smrznuta, pa se u nju ne može zabadati kolac. Sada bi i mamac izgubio svoj miris pre nego što ga postavimo napolju. Samo nam treba još jedno čarobno sredstvo: miris koji mami.

Idućeg jutra ode on sa udicom na jezero i uskoro se vrati noseći jednu štuku. Iseče je na male komade, potrpa meso u jednu bocu, zapuši je zapušačem i obesi je na sunčanu stranu kolibe.

— To će smrdeti kao čudo i privući će svakog medveda, reče Kvonab i ostavi suncu da dalje čini svoje.

Doći kući, to je najlepši deo svakog putovanja. Kada su se dva prijatelja idućeg jutra obrela u svom domu, otkriše odmah neke znake po kojima su mogli utvrditi da za vreme njihovog odsustva tu nisu uvek bila čista posla. Vesla, koja su bila naslonjena uz kuću, ležala su na zemlji; a vreća u kojoj je čuvano meso divljači i koja je visile ispod streje, bila je otvorena i ispražnjena. Kvonab ispita zemljište i reče:

— Bio je neki matori crni medved, ali on nije mogao dohvatiti vreću; to je učinila kuna.

— Moraćemo uz kolibu sagraditi i jednu čvrstu šupu, reče Rolf.

— Ima za to vremena do zime, odvrati Indijanac. Sada pri lepom vremenu, moramo postaviti i drugi red zamki …

— Ne opet će Rolf, Skukum za sada nije sposoban za putovanje, a ne možemo ga ostaviti samog. Imamo puna tri dana vremena da sagradimo tu šupu.

Sirotom psu bilo je gore nego ikada. Jedva je disao i sve je manje pio i jeo.

Na taj je način slučaj bio sam po sebi rešen. Prvo su oprali bolesniku glavu vrućom vodom, toliko vrućom koliko je mogao podneti. Supu, koju su mu skuvali, pojeo je s apetitom. Namestili su mu ležište na sunčano mesto, a onda se lovci dadoše na posao da sagrade šupu. Za tri dana glavni posao bio je završen.

Bio je oktobar. Noćni mraz objavio je da beli meseci nisu više daleko. Kvonab razbije prstima led u svojoj kalaisanoj čaši i baci pogled na sunce koje je ležalo vrlo nisko, pa reče:

— Lišće se žuri da opadne; uskoro će doći sneg; moramo postaviti i drugi red zamki.

On ućuta i pogleda preko jezera. Rolf je pratio pravac njegova pogleda, pa i sam opazi tri jelena kako dolaze mirnim korakom. Napred je išla košuta a za njom dva suparnika s podignutim glavama i rogovima. Išli su obalom i bez straha se približavali brvnari. Rolf izmenja pogled s Indijancem, otrča u kuću i uze pušku, pa se uputi prema njima.

Jeleni se nisu tukli, jer za to još nije bilo vreme, ali im se kraci na rogovima behu međusobno zapleli; vratovi su im se savili, gledali su se s uzdržanom mržnjom i jedan je počeo pretiti idući za košutom. Zastali su baš na ugaženom mestu, jer im je put svakako bio poznat. Uđoše u vodu, preplivaše reku i iziđoše na drugu obalu. Rolf je čekao da dobije čarobni znak: ne zastajući, sve tri životinje podigoše glavu. Rolf uze na nišan manjeg jelena. Kada je puška opalila, druge dve životinje behu pobegle, a manji jelen ležao je ia zemlji trzajući nogama i boreći se sa smrću.

— Divna zemlja, reče Kvonab. Jeleni ti dolaze pred sama kućna vrata.

Ulovljena divljač prenesena je odmah u šupu, koju su lovci u međuvremenu pokrili granjem i kamenjem.

— Tu će se nastaniti kreje i sojke, a na njih će se na zimu namamiti lisice i mi ćemo lako doći do njihovih koža.

Morali su odlučiti šta će raditi idućeg dana. Skukumu je krenulo malo nabolje, ali je još bio vrlo bolestan. Rolf zato predloži:

— Kvonabe, uzmi ti pušku i sekiru i počni s novom linijom zamki. Ja ću ostati kod kuće; spremiću sve za zimu i čuvaću Skukuma.

Indijanac se složi s tim. Idućeg jutra je napustio kuću sam i prešao čamcem na istočnu obalu jezera. Tuda je hteo, kao i prvi put, da ide uz reku i postavlja nove zamke. Nadao se da će se posle tri do četiri dana vratiti kući.

Rolf je otpočeo dan kupanjem Skukuma u vreloj vodi i sipanjem supe u njegova usta. Pas je isprva jaukao, ali je posle počeo da se pokreće i zahvalno maše repom. Jasno se videlo da mu je pošlo nabolje.

Sada je trebalo mahovinom zapušiti rupe u šupi. Na to je utrošio čitav dan. Rolf potom napravi sebi ašov od čamovine, nagori ga na vatri da bi otvrdnuo i za dva dana nabaca oko kuće i šupe zemlju do prozora. To je bio najbolji način da se sačuvaju od hladnoće.

Kada je u kući naslagao drva za gorivo, ponovo se pokazalo koliko je soba tesna... Glavni posao bio je završen, pa je Rolf mogao malo i da razmišlja.

Prvi put je bio sam u divljini! Sad mu tek srce zadrhta od čitave bure čudnih osećanja, kakva nikada u životu nije imao. Prvo, osećao se sasvim slobodnim. Mogao je da radi što god hoće i nikome nije imao da daje računa: bio je sam samcat. Zatim dođoše misli o romantičnim i čarobnim veličinama prirode uopšte: ovde nije vladala pusta mehanika civilizovanog ljudskog društva, nego borba za samoodržanje, kao u doba prvih ljudi. Život životinja mešao se ovde sa životom čoveka. Postojalo je osećanje najdubljeg poverenja i zajednice s čitavom prirodom, ali u isto vreme, i svest o hladnoj, nemoj nemilosrdnosti, praznini u ljubavi koja je pritiskivala sve predmete unaokolo. U svemu uzev, bila je to mešavina volje i uzdržavanja, nagona za stvaranjem i straha, koji je Rolf sad osećao. Tu ipak nije bilo osećanja neograničene slobode, o kojoj je on, kao i mnogi drugi, nekada sanjao. Prve noći Rolf je bio veoma zadovoljan — morao je to priznati, hteo ne hteo — što je s njim u društvu bilo malo bespomoćno pseto, čije je ležište bio namestio pored same svoje postelje.

Takve su misli i takvo raspoloženje dečja bolest svakog lutalice po šumama. Posle četiri dana, koje je Rolf proveo sam u divljini, nestalo je svega toga. Ali, treba pomisliti i na to: Rolf je bio gotovo bez oružja. Jedinu pušku koju su imali odneo je Kvonab. Druge noći, pre nego što je legao — Rolf je sada spavao u kući — bacio je još jedan

pogled na zvezde. Odjednom se iz šumskih senki pomoli jedna mračna, ogromna telesina, koja ga je posmatrala svojim svetlim zelenim očima; zatim je mirno otišla. Te noći je Rolf dobro zatvorio kolibu. Idućeg jutra odmah je izišao na mesto gde se pojavila ona avet. Naišao je na tragove u pesku kraj obale. Bio je to kuguar.

Prilikom jednog obilaženja u praskozorje čuo je nekakav čudan glas. On pogleda na gusto šipražje borovine i opazi jednu ogromnu antilopu, koja je stajala kao nekakva statua od bronze — onako smešna, sa širokom njuškom i rogovima povijenim unapred. Rolf nije bio plašljiv, ali kada je video tako blizu sebe to čudovište, prođe ga po leđima nekakva hladna jeza. Bez oružja osećao se tako nemoćan. Brzo otrča natrag u kolibu i uze luk i strelu. Ali strela je bila za tetrebe i tekunice. Za ovoga diva dovoljan je mogao biti samo puščani metak. Jednoga trenutka Rolf se ipak odvaži i pođe prema njoj. Antilopa je još stajala na istom mestu. Mladić potrča vičući glasno, ali ga je antilopa i dalje gledala ukočenim pogledom i nije se ni makla. Rolf onda, idući natraške, opet ode do kolibe; najzad mu beše pala na um volšebna snaga vatre. Raščeprkao je vatru na ognjištu; dim se podiže i poče izlaziti kroz dimnjak i širiti se nisko po šumi među stablima. Široke nozdrve životinje počeše snažno uvlačiti vazduh, i kada je osetila taj neobični miris, prepade se i u galopu pobeže odatle.

Tokom četiri dana pet puta je video jelene. Ponašali su se tako odvažno kao da su znali da im onaj dvonožac koji stanuje u kolibi ne može ništa. Kako je Rolf tada čeznuo za puškom! Koliko se puta setio ponude koju im je učinio onaj trgovac; najlepšu pušku imao bi za dvadeset i pet dolara, a mogao je platiti tek idućeg proleća i to u krznima. Koliko je bilo glupo odbiti takvu ponudu! Ali, ipak je izvojevao jednu pobedu. Životinja koja je krala meso divljači iz vreće bila je još tu. Vreća je sada visila u šupi i bila je po drugi put probušena. Prvoga dana Rolfove usamljenosti rupe između greda još nisu bile zapušene. Rolf namesti dve zamke za kune, kroz koje bi kuna svakako morala proći ako naiđe. Drugu namesti na krovnu gredu, preko koje bi isto tako morala preći, ako želi do vreće.

Kako su kune životinje koje tumaraju danju, ipak se vrlo retko viđaju. Prve noći nije u zamkama bilo ničega. Idućeg jutra Rolf je video kunu, baš na drvetu kod kuće, kao kada se veverica penje na drvo. Okrenuo se i video jednu životinju koja je izgledala kao velika

veverica, sa zagasitom dlakom, ali je od nje bila živahnija. Munjevitom brzinom skoči ona na drugo stablo, a s toga stabla skoči dole na tle. Zatim se s najvećom lakoćom pope na kolibu i nestade između krovnih greda. Rolf je stajao bez daha od uzbuđenja. Odjednom se ču zveket i besan uzvik i majstor nad vevericama i zečevima pronašao je boljeg majstora. Rolf otrča u kolibu. U zamci je ležala kuna i besnela od mržnje. Škripeći zubima, grizla je gvožđe i besno frktala kada je opazila da joj prilazi čovek.

Ni po koju cenu Kvonab nije hteo da napusti svoje prenoćište napolju na vazduhu, i Rolf se sa Skukumom preseli k njemu. Pas se sada već oporavio i noću je često istrčavao iz šatora, glasno lajući u pomrčinu. Idućeg jutra su otkrili tragove tapa u neposrednoj blizini kolibe. Svakako su se lisice namamile na jelenski drob, a možda je tu bilo i malo radoznalosti: da vide jedanput kolibu, lovca i psa.

Jednog jutra, posle noći tokom koje je Skukum jednako na nekoga kidisao, reče Rolf:

— Pa, sada je već svakako vreme za lisice. Zašto ne bismo dodali nekoliko koža ovoj ovde? On s ponosom pokaza na kožu kune.

— Ag! Dobro. Pokušaj pa ćeš videti, glasio je odgovor.

Rolf uze dve zamke za lisice i dade se na posao. Potražio je mesto gde se ukrštavaju lisičji tragovi i zaklonio zamke, kao što je to učinio i za kunu. Onda odseče nekoliko borovih grana i postavi ih na zemlju levo i desno pored zamke. Lisice moraju ići istim putem, pa će na tom mestu preskočiti granje i pasti u zamku. Da bi bio još sigurniji, stavi Rolf komad mesa u zamku, a između njih još jedan komad na jedan kamen koji se video izdaleka. Zatim navuče sveže zemlje i stade zadovoljno posmatrati svoje delo.

Lisice su odista dolazile te noći, što se videlo po tragovima u snegu, ali se nijedna nije približila zamci. Rolf ispita tragove i svi su kazivali jedno isto: lisice su dolazile i smejale se zamkama. Odmah su pronašle meso i zamke — jer, kako se lisičja njuška može prevariti? Videle su da su zamke bile od gvožđa, koje sumnjivo miriše na ljude, na ljudske ruke, noge, telo; čitavo to zemljište mirisalo je na ljude. A kao mamac stajali su tu otpaci od sirovog hladnog mesa, koje u poređenju s jednim vrućim, mekanim mišem nije značilo ništa, a miševi su vrveli svuda po šumi. Lisice su još dobro stajale s hranom,

još nisu osećale glad. Zašto, onda, da se izlažu takvoj opasnosti? Jednom reči: kameni zid ne bi mogao tako dobro skriti mamac od mesa, kao što je bio skriven u zamci; međutim, u opasnom krugu nije bilo ni jednog jedinog traga. Dalje je bilo mnogo tragova, koji su se opet brzo vraćali natrag.

— Tako to uvek biva, reče Kvonab. Pokušaj još jedanput.

— Hoću, odgovori Rolf, a onda se seti da je zaboravio da nakadi svoje cipele i zamke. Zato zapali vatru od borovih grana i poče nadimljavati zamke, lance i sve što ima veze sa zamkom. Potom uze parče sirovog mesa i poče trljati đonove na svojoj obući. Razume se da je bilo glupo što je očekivao da će lisice uleteti u zamku i bez te predostrožne mere. Borovo granje nije mu više trebalo, ali je Rolf pokrio zamke mahovinom i pri povratku zatrpao svoj trag suvom zemljom. To je dobro uradio, jer niko ne bi mogao otkriti da tu leži zamka. Uspeh je morao doći.

— Lisicu nikad ne vode oči, bilo je sve što je rekao Indijanac, jer je držao da je najbolje kada učenik dođe do sopstvenog iskustva.

Još pre zore Rolf je otišao da vidi šta je bilo, ali nije bilo ničega. Izgleda da se jedna lisica približila zamci na deset koraka i da se vrlo veselo nasmejala toj detinjastoj napravi. Da je na tom mestu stajao čak i čovek s tojagom, ne bi taj prostor bio čistiji od lisičijih tragova nego što je bio sada oko zamke. Rolf se vrati u kolibu zgranut i prilično utučen. Odjednom ču neku glasnu dreku, i okrenu se pun radosti: ali vide da je to samo Skukum. To malo nesrećno pseto stavilo je jednu šapu u zamku.

Lovci odmah potrče i oslobode ga. Nije bilo ništa opasno, jer gvožđa na zamci nisu bila zupčasta, već su služila samo zato da divljač drže čvrsto. Kod tih zamki najstrašnije je gladovanje i umiranje onih životinja koje se uhvate. Zato je dužnost svakog lovca koji namešta zamke da ih obilazi, kako bi prekratio njihovo mučenje.

Sada se u stvari umešao Kvonab:

— Tako se radi ako hoćeš da uhvatiš bilo koju životinju. Na taj način možeš uhvatiti i rakuna, i kunu, i psa, ali lisicu ili vuka nikada. To su prepredene životinje. Imaćeš ti još dosta posla s njima.

Indijanac zatim navuče kožne rukavice i nakadi ih na dimu od borovine, a isto tako i zamku. Zatim namaza đonove svojih mokasina

nadimljenim mesom. Još ranije je zapazio na jezeru jedan mali zaliv, i sada ode do njega. Na ramenu je poneo jednu dasku, a pod pazuhom zašiljeni kolac, sveću i još neke stvari. Kada je stigao na mesto, stavi dasku preko tog malog zaliva, tako da su krajevi ležali na obema bočnim obalama i stade na nju, a kolac zabi u zemlju. Onda zacepi kolac u gornjem delu i u taj procep stavi šaku mahovine i pospe u nju tri kapi onog čuvenog lovačkog mirisa od štuke. Dole, na ploču, stavi malo borove smole i ispod ploče podrža zapaljenu sveću dok se smola nije počela topiti, pa preko nje stavi veliki pljosnat kamen. Lanac zamke zavezao je za jedan težak kamen i zamka je sada stajala između koca i kamena, potonuvši u vodu, ali tako da se samo malo video kamen koji je smolom bio zalepljen za ploču zamke. Indijanac onda siđe s daske u vodu, podignu je na rame i vrati se kući. Na taj način izbegao je svaki trag i svaki miris koji bi lisici mogao biti sumnjiv.

To je bilo dobro urađeno, ali ipak lisice ni te noći nisu dolazile blizu zamke; one se na to prvo moraju navići. Za njih u životu postoji jedno pravilo: nešto novo može uvek biti opasno. Sutradan izjutra, Rolf mu je tim povodom načinio jednu primedbu.

— Samo, pazi, ni u jednu zamku ne uhvati se životinja već prve noći, odvrati mu Kvonab.

Ali, nisu morali da čekaju do drugoga jutra. Oko ponoći Skukum ih probudi glasnim lajanjem, te oni odmah izleteše iz kolibe. Lovci pođoše za njim i videše kako se nešto cičeći miče na obali. Bila je to lisica, koja je vukla zamku zakačenu za stražnju nogu. Dalje je sve išlo prirodnim tokom. Ponovio se slučaj s uhvaćenom kunom: mučenje životinje bi brzo prekraćeno. Lisicu su zatim vezali za stražnje noge i obesili o gredu u šupi. Idućeg jutra lovci su odrali divnu lisičju kožu i razapeli je da se suši.

Bio je mlad mesec. Oko ponoći dunu oštar severni vetar. Do podne, na jezeru nije bilo više nijedne divlje plovke. U dugim redovima odletale su dole prema jugu. Hladnoća je primetno rasla; na pojedinim mestima već se stvarao led. Bio je to pravi mraz. Zatim je počeo padati sneg, ali brzo prestade; nebo se malo raščisti, vetar popusti, ali je mraz neprestano trajao.

U zoru idućeg dana, kada su lovci ustali, bila je velika hladnoća. Odjednom je bila zima pred vratima; samo površina jezera nije još bila zamrznuta. Bilo je vreme da se postave nove zamke.

Kvonab ode na vrh brežuljka, zapali malu vatru i otpeva lovačku pesmu, pa baci dlake od lisice, kune i dabra i malo duvana u vatru.

Odmah zatim počeli su da se pakuju — pokrivače, zamke za dabrove, pribor, namirnice za dva dana, a pored svega i bocu s lovačkim mirisom i tri nadimljene ribe, što će im služiti kao mamac. Čim se rodilo sunce, lovci su pošli na put. Posao na reci bio je lak. Svaka zamka, jedna za drugom, dobila je mamac i bila zapeta, a na ploču svake zamke Indijanac je stavio mahovinu i kanuo nekoliko kapi traperskog mirisa. Čak je mazao i đonove cipela tom tečnošću.

— Pfuj! Smrdi! reče Rolf.

— To će ostaviti trag za kojim će kune ići čitavih mesec dana, objasni mu Kvonab.

Skukum je pažljivo njušio sva ta mesta. Što i on nije mogao da kaže: „pfuj, smrdi“, kao što je to činio Rolf, dolazilo je otuda što nije umeo da govori.

Skukum je svojim lavežom oterao čitav niz tetreba na drveće. Jedan pucanj sačmom obori ih nekoliko. Lovci sačuvaše grudi tetreba za sebe, a ostalo upotrebiše kao mamac. Kuna je bilo mnogo, bilo ih je dosta za sve zamke do dabrovog jezera. U podne su najzad stigli tamo. Preko vode je ležao ledeni pokrivač, ali još nije bio toliko debeo da bi se moglo ići po njemu. Lepo su se poznavala mesta na kojima su dabrovi izlazili na obalu. Na svako mesto lovci postaviše po zamku. Lovci pokriše svetlo gvožđe travom i staviše svuda po jedno drvo s mahovinom, natopljenom onim smradom. Kroz alku lanca postavili su po jedan gibak prut, koji su dobro zabili u dno jezera, tako da je iz vode virio samo vrh. Tako rade lovci dabrova još iz starih vremena. Dabar otplovi tamo da vidi otkuda dolazi taj lepi miris, iziđe na obalu, upadne u zamku i odmah instinktivno skoči u vodu zajedno sa zamkom. Alka pođe po štapu i lanac se zaroni u blato na dnu; dabar više ne može da ispliva i udavi se.

Posle jednoga časa posla bilo je nameštено šest zamki, a zatim su lovci pošli da ulove meso za mamce. Pre toga došlo je do malog uzbuđenja, jer je Skukum iskoristio slobodno vreme i opet potražio onu omrznutu bodljikavu životinju.

Tog dana nije se ništa naročito dogodilo. Stavili su još zamki na dobar deo svoga puta, pa je tako došlo i vreme da nađu mesto za prenoćište.

Pred zoru je počeo padati sneg; kada je bilo vreme ustajanju, sneg je napadao već nekoliko santimetara. Taj novi sneg nigde nije imao toliko da priča kao ovde, u lovačkoj oblasti Kvonaba i Rolfa. Oba lovca pođoše da obiđu teren, kao kakvi psi — ptičari, kojima tle ne može kriti nikakvu tajnu, jer su videli svaki, pa i najmanji trag. I toliko mnogo tih znakova samo za jedan sat! Kako li će ovaj snežni pokrivač izgledati sutra, pa prekosutra? Tu je prošao jedan jelen, tamo je pre kratkoga vremena bila lisica, koja je nepoverljivo obilazila oko jedne zamke. Široki trag pripadao je Skukumovom bodljikavom neprijatelju, a ovi laki tragovi u većim razmacima bili su tragovi kune. Videlo se lepo kako je taj obešenjak tražio da bude što bliže šipragu — kao nekakav pas — ali je naišao na Kvonabov parfimisani trag. Tu je zastala. Može se zamisliti kako je nepoverljivo frčala... Ovde se odlučila da pođe za tragom, jer je trag išao pravo prema zamci.

— Evo! Ura! viknu Rolf.

I odista, u zamci je ležala jedna divna kuna, crna, ili gotovo crna, sa velikim širokim grudima Koje su bile žute kao zlato.

Lovci se zatim uputiše ka dabrovom jezeru. Iduća zamka bila je odapeta, ali je bila prazna, a u drugoj, dalje, bila je jedna crvena veverica, od koje nema nikakve koristi. U zamku za ovom opet se uhvatila jedna kuna, a u drugu bela lisica. Onda je naišao čitav red zamki u koje se ništa ne beše uhvatilo. Samo dva upotrebljiva krzna bila su sav plen do jezera, ali na jezeru je lovce čekalo veliko iznenađenje: u svih šest zamki uhvatio se po jedan dabar! Trebalo ih je samo izvući na obalu. Svaka koža je vredela pet dolara i lovci su se već osećali kao bogataši. Za docnije lovljenje bili su sve bolji izgledi: videlo se da ovde niko nije lovio dabrove, pa oni stoga nisu bili nepoverljivi. Najmanje pedeset krzna mogu se lako izvaditi iz ovoga jezera.

Traperi ponovo namestiše zamke i podeliše teret. Nije bilo zgodno da zapale vatru blizu jezera. Sto pedeset funti dabrova, pa pored toga ostali prtljag, i to sve nositi pola milje, nije bilo prijatno. Ali, izdržali su. Na jednom zaklonitom mestu ulogorili su se, nacepali drva *i* naložili vatru. Zatim su odrali kožu sa uhvaćenih životinja. Meso su obesili o drveće, to će im docnije poslužiti kao mamac, ali

repovi dabrova bačeni su u lonac, jer se to smatra osobitom poslasticom.

Tih dana lovci su načinili još jedan duži put. Namestili su sve zamke i tek su noću stigli kući, mrtvi umorni.

U divljini je parenje u novembru mesecu. Tada kod životinja dolazi do mnogih ludosti, ali se ništa ne može porediti s besnilom jelena u to vreme. To je kod njih kao nekakva bolest, koja se prvo poznaje po nabreklim vratovima, posle čega nastupi nekakvo grozničavo stanje. Duge i ogorčene borbe među jelenima tada dolaze na dnevni red. Jeleni čak zaborave i da jedu, pa lutaju i danju i noću s ubilačkim namerama.

U to vreme su im prolećni rogovi skoro potpuno izrasli. Oni su tada već duboko i čvrsto učvršćeni u lobanji i očišćeni od pokožice... Čemu služe ti rogovi? Da li ih je priroda stvorila da se njima probadaju, ranjavaju, ubijaju? Izgleda čudnovato da to oružje služi retko čemu drugom do odbrani, ali to nisu mačevi, to su štitovi i pri borbi među jelenima samo se u tu svrhu i upotrebljavaju. A duge i ogorčene borbe nisu ništa drugo do rvanje i nasrtaji, čiji ishod gotovo nikada nije tragičan. Ako se dogodi da koji od njih pogine, to su samo izuzetni slučajevi i većinom do toga dolazi usled posledica zadobijenih rana. Dešava se, međutim, da se rogovi pri snažnom sudaru tako zapletu i da vrhovi uđu jedni u druge, da su životinje bespomoćno prikovane jedna za drugu i tako uginu od gladi.

Stotine jelena živelo je u oblasti gde su bili Rolf i Kvonab. Polovina od njih bili su mužjaci s rogovima, a od te polovine polovina je bila u to vreme raspoložena za borbu, koja se vodi po čitav dan celoga meseca novembra. To znači da je bilo na hiljade takvih sukoba na prostoru od deset milja unaokolo oko njihove kolibe.

Oba prijatelja stanovala su sada u brvnari. U tihim i hladnim noćima osluškivao je Rolf, kada pred leganje u postelju baci poslednji pogled na namršteno nebo, tajanstvene glasove divljači. Tako bi poneki put čuo sovuljage, često tužno i otegnuto zavijanje kurjaka, ali tih dana ništa ne beše jasnije od udaranja jelenskih rogova.

Jednoga jutra čuo je takvo krhanje na istom mestu odakle ga beše čuo još sinoć. Posle doručka pođe sam ka tome mestu i kada je došao do Jednog uzanog proplanka opazi dva jelena s isprepletanim

rogovima. Kretali su se, već prilično umorni, tamo i ovamo. Jezici su im visili iz usta; izgledalo je da su već krajnje iscrpljeni, a veliki prostor ugaženoga snega pokazivao je da je borba trajala već više časova. Bez sumnje, to su bila ona dva jelena koje je Rolf još sinoć čuo kako se tuku. Još su se borili, a sjaj njihovih zelenih očiju pokazivao je pobesnelost, koja je obema divnim životinjama davala novu snagu.

Rolfa nije mrzelo da im se približi. Kada su ga jeleni ugledali pokaza se u njihovim očima samo neka uznemirenost, ali su produžili da se bore sve dok nisu uspeli da rastave svoje rogove i da odahnu. Zatim podigoše glave, zafrktaše i pobegoše ispred neprijatelja koga su se bojali i koji im se bio toliko približio. Ali kada su se udaljili na pedeset koraka okrenuvši se, prodrmaše rogove i za čas je izgledalo kao da se predomišljaju hoće li produžiti put, nastaviti borbu ili napasti dvonožnog neprijatelja. Ia svu sreću, rešili su se na ono prvo i Rolf se vrati u kolibu.

Kvonab sasluša njegovo pričanje, pa mu reče:

— Mogao si poginuti. Svaki jelen je sada u nekoj vrsti lude groznice. Nije retko da u takvom stanju napadne i čoveka. Moga ujaka ubio je jelen baš u mesecu parenja. Našli su mu samo leš, koji je bio iskidan na komade. Hteo je da se uspuže na jedno obližnje stablo, ali ga je jelen natakao na rogove.

Jedanput se, opet, Rolf vraćao kući sa jednog kratkog obilaženja zamki i čuo u šumi nekakve čudne zvuke. Izgledali su kao da dolaze od čoveka; bili su duboki i zvučni. Takvi čudni i neprijatni glasovi zimi, u daljini, mogli su dolaziti samo od gavrana ili kreja. Ali kako su bili duboki, bilo je prirodno pretpostaviti da je to svakako graktao gavran.

„Kvok, kvok, ha, ha, ha — hriu, hrrr, huup, huup“, zvučao je taj avetinjski glas. Rolf se polako prikrade i u tom trenutku prhnuše neke mračne ptice iz borovog šipraga.

„Ho, ho, ho, — jah — hiuu — u — u“, ječao je đavolski podsmešljivi smeh ptice smrti. Rolf je uskoro otkrio čitavo tuce tih ptica na obližnjim granama; one uznemireno počeše skakati tamo i amo i s vremena na vreme sletati na zemlju. Jedna se spusti na jednu grudvu, ali se grudva pomače, a ptica odskoči malo dalje. Grudva se opet pokrete i gavran raširi krila i odleti na drvo.

„Va — va — va — vo — hu — ijou — rrrr — rrr — rrr“: svi ostali gavrani graktali su sada s njim zajedno.

Rolf nije imao drugog oružja osim strele, noža i sekire. On stoga uze sekiru u ruke i pođe dalje.

Veliki, gordi jelen — to jest: nekada je bio gord — klečao je na zemlji, dršćući. S vremena na vreme podizao se samo na stražnje noge i grčevito trzao neku sivocrvenu masu na zemlji. Bilo je to telo drugog jelena, njegovog mrtvog protivnika, kome je, bilo je jasno, slomio vrat. Imao je snažne rogove i u te rogove zapleli su se rogovi živog jelena; bio je njima prikopčan kao čeličnim šrafovima. I kad je napeo svu snagu, živi jelen je jedva mogao podići glavu, jer je o njoj visila težina mrtvog protivnika. Tragovi u snegu pokazivali su da je u početku imao toliko snage da odvuče leš nekoliko koraka dalje; štaviše, ogulio je izdanke i koru na drveću, ali sve se to dogodilo dok je još imao snage, a od tog trenutka proteklo je mnogo vremena. Koliko? Dani, možda i čitava nedelja! Ovom bednom jelenu bilo je suđeno da bez spasa ugine, na najsporiji način koji postoji. Slabine su mu bile upale, jezik mu je bio suv i jednako se iz gubice pružao prema snegu, ali ipak nije mogao doći do njega. Pa ipak, u zažarenom oku, preko koga je već ležao veo smrti, boje kao opal, blistao je zeleni sjaj pun volje za borbom ako se na vidiku pojavi novi neprijatelj.

Gavrani su ispili oči mrtvom jelenu i napravili mu rupu u leđima. Oni bi se okomili i na živog jelena, ali je on mogao još da kreće svoje prednje noge i da tako brani oči. Pa ipak je njegovo stanje bilo očajnije nego što se moglo verovati. Imao je izgled dostojan sažaljenja, što Rolf u životu još nije video. U sažaljenju prema jednom očajnom stvoru, mladi lovac je zaboravio da pred sobom ima divljač koja vredi samo za jelo. Video je u njemu stvorenje bespomoćno, zapalo u očajni položaj i stoga mu pođe u pomoć. Sa sekirom u ruci prišao je jelenu, potražio pogodno mesto na rogovima mrtvoga jelena i zadao snažan udarac. Uspeh je bio sjajan. Živi jelen bio je van sebe i pokazao je snagu po kojoj se videlo da baš nije bio toliko blizu smrti. On odgurnu i leš i svoga oslobodioca unazad. Rolf se seti reči Indijančevih: „Ti u svome glasu imaš jak lek“, pa poče jelenu govoriti blagim, dobrim rečima. On opet priđe i pokuša da odseče ono mesto na rogovima, kao i ranije. Ali blage i dobre reči samo su još povećavale bes kod životinje, dokle god mu nije pošlo za rukom da

preseče jedan krak na rogovima. Morao je da više puta udari sekirom, jer je jelenski rog debeo i tvrd, ali se na kraju rogovi ipak odvojiše. Rolf učini poslednji udarac i jelen je bio slobodan. Slobodan, ali zašto?

Nemojte to pričati ljudima koji smatraju da je uživanje videti divljač. Prećutite svima, koji slepo u to veruju, da posle dobrog dela mora doći zahvalnost. Neočekivano, s ubilačkom namerom, bacio se nezahvalnik na svoga oslobodioca i punom snagom udario ga rogovima.

Rolf je bio toliko iznenađen da nije našao vremena da dohvati rogove ubice i da tako odbije udarac od najosetljivijeg dela svoga tela. Jelen učini još jedan besni ispad. Koji mu je đavo sada dao toliku snagu! Rolf je već bio na zemlji. Borio se za svoj život protiv prokletih i sramnih rogova. Počeo je vikati, kako nikad u svom životu nije vikao:

— Kvonabe, Kvonabe, pomozi, oh, pomozi mi!

Ali ga je jelen već prignječio: životinja ga je rogovima pritisla uz zemlju, i jedini je Rolfov spas bio da u širokom razmaku između krakova rogova nađe mesto za svoje telo. Ali ga je ipak prignječila težina koja mu je ležala na grudima, da je duša htela da mu iskoči. Glas ga je izdao, jer više nije imao daha. Oh, kako su gakali gavrani po okolnom drveću!

— Bože! Pomozi mi! zaječa Rolf, dok je jelen besno tresao vratom da bi oslobodio ubilačke krakove rogova koje je čovek držao. Već je po njega postajalo vrlo opasno: gavrani su pobegli s glasnim gakanjem, najavljujući da iz šume dolazi nov borac. Da li je to nekakav mali jelen? Nije. Pa dobro, šta je? Rolf nije znao kako se i šta dešava, ali je odjednom čuo glasno režanje i u tom trenutku Skukum je uhvatio ubicu za zadnju nogu. I pored sveg naprezanja Rolfu, razume se, nije pošlo za rukom da u prvom pokušaju obori jelena na zemlju, ali su Skukumovi zubi bili još uvek dovoljno oštri i on je vrlo vatreno vršio svoj zadatak. Kada je Skukum počeo ujedati jelena po najosetljivijem mestu, jelen skoči, povede se, pade, i pre nego što je opet ustao Skukum ga ščepa za nozdrve, držeći ih zubima svom snagom. Jelen je drmao vratom, i povukao ga malo dalje, ali nije mogao da ga se otkači. Rolf iskoristi tu priliku, podiže se na noge, koje su drhtale, uze sekiru i jednim snažnim udarcem obori životinju

na zemlju. Zatim u snegu pronađe svoj izgubljeni nož pa ga zabode jelenu u potiljak, posle čega ovome pojuri krv u mlazevima. Tada Rolf pade na zemlju onesvešćen, i nije znao za sebe sve dok se Kvonab nije obreo pored njega.

Jedanput nedeljno oba prijatelja su obilazila sve zamke, i stovarište krzna povećavalo se na njihovu veliku radost. Imali su već dvadeset pet dabrovih koža i mogli su računati da će im svaki odlazak na jezero doneti još dve ili tri kože. Ali u decembru su imali jedno vrlo neprijatno iznenađenje: zamke su bile prazne, a neki nejasni tragovi pokazivali su da je tu bio nekakav čovek, koji je sa sobom odneo ulovljeni plen. Lovci pođu za tim tragom, koji sneg beše već upola zavejao, ali je preko noći pao novi sneg i potpuno uništio tragove.

Videlo se da lopov nije naišao na niz ostalih zamki, jer je lov na kune i kanadske zlatke bio više nego dobar. Ali, to je ipak predstavljalo tek početak.

Traperska pravila u divljini ista su kao i svi zakoni kod ljudi nižega stupnja obrazovanosti: ko prvi dođe, prvi i kupi, pretpostavljajući da je u stanju da to i dokaže. Ako naiđe neko jači, onda se onaj koji je prvi došao ima da bori kako može. Taj mu zakon dopušta da radi sve što je u stanju da uradi, samo ako sve to može da obavi. Ali taj zakon dopušta i onom drugom da čini što može, ali samo ne sme ubiti. Stvar je upravo ovakva: onaj koji se brani sme ubiti napadača, ali ne sme biti obrnuto.

Međutim, to što je Kvonab bio Indijanac i što su i Rolfa držali za Indijanca, bilo je u planinskom kraju Edajrondeka dovoljno da javno mnenje bude protiv njih. Zato je bilo mogućno da ih protivnik smatra čak i šumskim kradljivcima. Ali protiv ovakve mogućnosti govorila je činjenica da su zamke samo opljačkane i ostavljene na mestu gde su i bile. Mora biti da ni tom čoveku nije bila čista savest.

Došao je, očito, sa zapada. Svakako iz okoline reke Rakete. Bio je krupan, što se dalo utvrditi po dužini koraka i što se videlo da je bio upućen i u posao nameštanja zamki. Ali, u svakom slučaju, bio je gotovan, jer sam nije postavljao zamke. Njegovo glavno zanimanje izgleda da je bila krađa.

Nije potom prošlo dugo vremena, a neznanac je pronašao i put do zamki za kune i sada je nastavio otimačinu u punoj meri. Rolf i Kvonab uvideše da je za njih nastalo ratno stanje.

VI

SREBRNA LISICA, NEPRIJATAN SUSRET, KUGUAR U DIVLJINI

Lovci su baš stajali pred brvnarom, kad Kvonab pogleda u daljinu i pokaza rukom na jednu senku, koja se brzo kretala obalom po snegu.

— Lisica, uzviknu on, srebrna lisica, crna kao gavran. Ovde živi.

— Kako znaš?

— Često sam viđao njene velike tragove. A srebrna lisica nikada ne odlazi iz svoje oblasti, čak ni zimi.

— Ona vredi koliko deset kuna? zapita Rolf.

— Ag! Koliko pedeset!

— Možemo li je se dočepati?

— Pokušaćemo, ali sada zimi, ne možemo iskoristiti podvodne padove. Pokušaćemo nešto drugo.

I Kvonab sklopi ovakav plan za hvatanje srebrne lisice: uzeo je sa sobom izvesnu količinu pepela, potražio šest otvorenih i svetlih mesta u šumi na južnoj obali jezera i svuda posuo pregršt pepela, koji je posle poprskao onim traperskim mirisom. Dvadeset pet koraka od mesta gde je postavio mamac, u severozapadnom pravcu (odande većinom duvaju vetrovi), obesio je na grane nekoliko pera, jedno krilo od tetreba i rep sa nešto mesa. Dve nedelje nije odlazio u taj kraj, a onda jednog dana krete da obiđe i vidi da li je stvar što napredovala.

Na osnovu svojih iskustava i po oskudnim tragovima u snegu, mogao je utvrditi da je jedna lisica dolazila, i to odmah pošto je

namestio mamce. Išla je za Kvonabovim tragom i došla do prvog mamca, omirisala sumnjičavo to mesto, obišla ga unaokolo, primetila obešeno perje, posumnjala i otišla. Na drugome mestu, gde se nalazio mamac, bila je jedna kuna koja je raščeprkala pepeo. Oko trećeg mesta obilazio je izdaleka kurjak.

Jedno mesto s mamcem obilazile su, jedna ili više lisica, dugo vremena, ali su uvek samo dolazile i opet odlazile, dok najzad nisu pokušale da ispitaju u čemu je stvar sa tim zavodljivim mirisom. Međutim, samo su bile omokrile gomilu s pepelom. Stvar beše samo dotle stigla.

Prvi korak koji su lovci zatim preduzeli bilo je postavljanje šest zamki. Svaku su zamku izvetrili i okadili, pa su je onda lancem privezali za kolac koji je bio težak najmanje pedeset funti. Kvonab je s najvećom opreznošću otišao na ta mesta i postavio zamku na svaku gomilu pepela. Taj je posao obavljao u rukavicama natopljenim krvlju. Kao podlogu za zamke uzeo je kožu pitomih zečeva i najzad je sve zatrpao u pepeo.

Ovde onde bacio je komad zečjeg mesa i posuo ga onim mirisom, pa je preko svega toga nabacao sneg. Obnovio je vidljive mamce, a ostalo prepustio vremenu.

Rolf bi rado još idućeg dana otišao da vidi ishod, ali mu stari lovac reče.

— Koješta! To ti ništa ne pomaže! Nijedna zamka se ne zatvara prve noći, jer je miris čoveka još svež.

Idućeg dana padao je sneg i sledećeg jutra reče Kvonab:

— Sad je vreme.

Prva zamka je stajala kako su je namestili, ali deset koraka od nje bili su tragovi lisice. Druga zamka je bila odapeta. Kvonab iznenađeno uzviknu:

— Jelen!

Tako je i bilo. Jedan veliki jelen prošao je tuda i onjušio onaj jak smrad. Prostodušno se dao da ga vodi njegov nos, njuškao i pokušao da ispita taj neobičan miris. I — „trap!“ Jedno dvanaest skokova dalje video se trag kako je išao s tom đavolskom, mirišljavom spravom koja mu se zakačila za nogu. Hop, hop, hop — i jelen je u strahu upao u jedan snežan smet. Tu se onaj kolac zakačio o dva stabla i samo je

svom jakom i tvrdom kopitu imao da zahvali što je zamka skliznula i ostala na snegu, dok je on brzo umakao u daljinu.

U idućoj zamci lovci su našli jednu prekrasnu kunu; sklopljeni lukovi zamke odmah su joj prebili šiju. Poslednja zamka bila je zaklopljena i tragovi i drugi znaci u snegu pričali su čitavu priču, koju nije bilo teško odgonetnuti. Jedna lisica došla je na lepak i odnela na svojoj nozi zamku. Ali, nije otišla daleko. Našli su je u žbunu gde se kolac bio uglavio.

Rolf je pripremio ručak, dok je Kvonab odro lisici kožu, a kada je s tim bio gotov, duboko je zarezao trup i izvadio bešiku, pa njome natopio mesta kod svih šest zamki — to je, kako je rekao — dobra medicina.

Više puta su videli tragove velike lisice, ali nikada u blizini mamca. Lovci su uhvatili još tri crvene lisice, ali one nisu bile vredne sveg tog truda. Srebrna lisica dolazila je i ovamo, ali je pazila da ne izgubi svoje skupoceno krzno. Čovek! To je bilo dovoljno da se neka dvostruka opreznost pretvori u trostruku. Nikada naši lovci ne bi videli srebrnu lisicu da se nije nešto dogodilo — nešto potpuno neočekivano — što tako lepo daje sliku neumoljive borbe za opstanak, zimi na severu.

Kada bi Skukuma intervjuisao kakav novinar, ovaj bi bez sumnje rekao sledeće:

„Ja sam pas vredan pažnje. Mogu da odjurim na drvo svakog tetreba. Moj smrtni neprijatelj je bodljikavi glodar. Borbe sa psima izdržavam dosta dobro; nikada još nisam podlegao. Ali moj naročiti dar, to je brzina: umem da trčim kao munja!“

I odista, ponosio se mnogo svojim nogama, i razne lisice koje su s vremena na vreme zimi dolazile do kolibe, imale su prilike da odaju dužno poštovanje tim njegovim konjskim osobinama. Koliko puta „za dlaku“ nije uhvatio lisicu! Skukum, dabome, nije ni slutio koliku su šalu s njim terali ti mangupi.

Naša dva lovca nikada još nisu bili svedoci Skukumovih lovova na lisice, jer su se ti lovovi dešavali uvek noću, po mraku. Tek sada, zimi, mogle su se lisice viđati i danju, i samo se tako moglo dogoditi da su Skukumovi gospodari mogli uživati u jednom njegovom lovu

„do poslednjeg daha“, koji ih je zadivio; a to utoliko pre što je sneg pružao belu i svetlu površinu na kojoj su se isticali predmeti vrlo daleko i velikom oštrinom.

Zbilo se to pred veče. Čulo se slabo kevtanje lisice sa površine jezera pokrivene snegom. „Ovo je za mene!“ Izgleda da je Skukum tako odmerio, a onda polete s besnim režanjem i odjuri na vrat na nos! Lovci su gledali za njim kroz prozor: napolju, na snegu, sedela je — sedela, niko drugi do njihova draga poznanica — velika srebrna lisica!

Kvonab dohvati pušku, a Rolf pokuša da dozivanjem vrati Skukuma, ali sve je bilo dockan. Kad Skukum jednom potrči da uhvati lisicu, njegovi gospodari nemaju ništa drugo da rade do da posmatraju i da mu se dive. Lisica je sedela i izgledalo je kao da se kezi, sve dok se Skukum nije dovukao na otprilike dvadeset koraka. Lisica lakim korakom i bez žurbe, s podignutim repom, pobeže dalje, a Skukum, uveren u pobedu, polete za njom i sustiže je na šest ili sedam metara. Još nekoliko koraka i stvar je izgledala svršena. Ali, đavo bi ga znao, nikako to nije mogao da postigne — da brže pretrči tih tričavih šest koraka. Mogao je činiti što hoće, ulagati svu svoju snagu, a mogao je i brektati i kevtati — ali bujna srebrna lisica držala je neprestano isto odstojanje. Prvo je ta trka išla uz obalu, ali se onda lisica okrenula i počela trčati po ledu tamo i amo. Skukum je to razumeo kao da je lisica uvidela da joj više nema pomoći, pa je udvostručio snagu. Ali, uzalud. Već je osećao da ga napušta snaga, a smetao mu je i taj sneg, koji je psu, tromijem, činio veću smetnju nego lisici. Skukum poče da izostaje, iako to još ne beše primetio. Lisica je na taj način sve više povećavala odstojanje između njih, a zatim se naglo okrenula i sela u sneg.

To je za Skukuma bilo isuviše! On udahnu snažno vazduh i poče besno lajati, a onda se s novom snagom okomi na neprijatelja. I opet poče besna jurnjava tamo i amo, dok pas nije bio malaksao toliko da je morao da sedne.

I onda srebrna lisica priđe psu i poče na njega da kevće! Nekome se od njih morala nakostrešiti dlaka!

Skukumov ponos bio je najdublje povređen. Za njega je postojalo samo jedno rešenje: pobeda ili smrt! Poslednji napon njegove snage doveo ga je na dva koraka blizu bujne dlake s belim vrhovima.

Onda, odjednom — kako je to čudnovato — velika srebrna lisica prikupi svoju veliku snagu i pobeže u šumu, i to takvom brzinom da je Skukum izostao daleko iza nje.

Kako je lisici to palo na pamet? Stvar je međutim bila u ovome: Kvonab je dugo uzalud čekao na zgodan trenutak da puca, ali da pas ne bude u opasnosti da bude pogođen. Najzad se počeo privlačiti kroz žbunje oko jezera i tu je zastao, očekujući s nestrpljenjem. Ali fini nos lisice osetio je to. Životinja je odjednom shvatila da je vreme za šalu isteklo, i stoga smesta pobeže u šumu. Kao gipka lopta nestala je na blistavom snegu.

Jezik sirotog Skukuma visio je za čitavu stopu van gubice, kada se tužan i utučen vratio kući. Podvio je rep, opustio uši. Sada bi možda rekao onome novinaru:

„Nismo danas bili naročito raspoloženi“.

Još tri ili četiri puta videla su dva prijatelja te zime srebrnu lisicu. Jedanput su se čak mogli uveriti kako je sa jednog visokog snežnog smeta skočila na krov brvnare. Došla je tu zbog nekoliko mrtvih pitomih zečeva, koji su bili spremljeni za mamljenje divljači. Svi pokušaji da se uhvati ili ubije bili su uzaludni, i ostalo je pri starom: ako se ne desi nikakvo čudo.

Te zime palo je mnogo snega, a za životinje u divljini veliki sneg je zao udes. Sneg im oduzima hranu i sprečava ih u kretanju, tako da moraju ili ići daleko da bi tražili hranu, ili povećati najveću mogućnu brzinu da bi pobegli od svoga neprijatelja. Veliki sneg znači dakle gušenje, glad i smrtnu opasnost. Ima samo dva izlaza da se tome stane na put: štule ili krplje. Krplje su naravno daleko bolje. Irvasi i antilope imaju štule. Pitomi zečevi, kuguari i risovi imaju krplje. Kada sneg napada tri ili četiri stope visoko, ris je majstor u odnosu na sve ostale manje životinje, a istovremeno nema čega da se plaši od većih životinja.

Skukum nema ni štule ni krplje i zato je često morao sam ostati kod kuće. On je, dakle bio u kući onoga dana kada je srebrna lisica skočila na krov kuće i pojela mrtve zečeve; umalo što nije sišao s uma od uzbuđenja.

Krađe po zamkama nastavile su se i dalje. Lopov je bio lukav i nije se dao uhvatiti. Jednoga dana vratili su se lovci kući posle trodnevnog obilaženja zamki i opazili, daleko na beloj ledenoj površini na jezeru, dve životinje, koje su naizmenično trčale okolo i borile se.

— Skukum i srebrna lisica! — bila im je prva misao.

Ali kada su ušli u kolibu pozdravi ih Skukum veselo lajući. Kvonab onda poče oštro posmatrati one dve tačke koje su se kretale tamo i amo, i reče:

— Jedan je bez repa! Mislim da su to pisho (ris) i lisica.

Rolf je pripremao ručak i s vremena na vreme pogledao na ledenu površinu i na one dve tačke koje su se kretale. Kada su završili ručak, Rolf reče:

— Hajdemo preko, ipak, da vidimo da li ćemo moći opaliti pušku.

Oba prijatelja onda staviše krplje na noge, i počeše daleko zaobilaziti, da ne bi bili opaženi. Pređoše jelensku raskrsnicu, pa se uputiše kroz zavejanu šumu, dok nisu došli na mesto odakle su iz daljine mogli posmatrati borce. Ukaza im se slika koja ih odmah podseti na Skukumov slučaj.

Na sto koraka daleko stajali su, na slobodnom snežnom prostoru, gledajući se oči u oči, jedan snažan ris i njihova stara poznanica, svetlosrebrna lisica. Lisica je bila van sebe od besa i pokazivala dva reda belih zuba, ali je do trbuha bila upala u sneg, i kao da je pokušavala da pobegne. Iz jedne rane već joj je curila krv i u svakom je slučaju stajala risu na milost i nemilost. Ovaj je, naime, iako je bio veći od lisice, imao tako široke i odlične „krplje“ na šapama da je mogao stajati gore na snegu, dok su male šape lisice upadale u sneg. Ipak je ris bio još daleko od cilja, jer je očigledno pokazivao dužno poštovanje prema blistavim zubima koji su škljocali kao lukovi na zamci, čim bi se usudio da se približi neprijatelju. Ris je svakako imao nameru da ubije lisicu, ali da pritom njemu samom ništa ne bude. Jednako i jednako ponavljala se ista slika u ovoj borbi, jer se s vremena na vreme lisica povlačila i provlačila, držćući, kroz sneg. Kada bi samo imala makar nekakav zaklon za leđima, još bi i bilo kakvog izgleda da izvuče svoju kožu. Ali, ma kuda da se makne, ris joj je munjevitom brzinom prečio put, zahvaljujući svojoj sposobnosti da se održi na površini snega.

Niko ne bi mogao gledati ovu borbu, a da se ne sažali na lisicu. Rolf je već bio skočio da se umeša i da omogući lisici da pobegne, a onda dođe kraj. Lisica je opet pokušala da pobegne prema šumi, ali je pala u jedan smet i pre nego što je mogla otuda da se iskobelja, ščepale su je vilice risa za vrat i oštre kandže iskidale su joj vratne žile.

Pravo na ubijanje daje potreba za samoodržanjem, i ovaj bi slučaj bio dokaz za to da je ris sve to uradio da bi lisicu prožderao. Ali, da li je to i učinio? O, ne! Stresao je samo svoju kožu, olizao grudi i šape i otišao mirne duše preko snega prema obali jezera.

Kvonab pritisnu ruku na usta, *i* pisnu slično pitomom zecu kada se uhvati u zamku. Ris zastade! Odakle se to čuje glas koji mu mnogo obećava? Približi se na dvadeset koraka, ali u tom trenutku prasnu pucanj i ris pade.

Divno krzno srebrne lisice nije bilo mnogo oštećeno, i vredelo je dvaput više nego sva krzna životinja koje su do tada pohvatali. A krzno risa nije vredelo tada ni koliko krzno obične kune.

Obično su im bila potrebna dva dana da završe posao sa zamkama na zapadu. Tu su lovci, na jednom mestu zaklonjenom od vetra, napravili zemunicu, da bi prema potrebi imali gde da se sklone. Ali jednog dana kada su ušli u tu zemunicu, otkrili su da je nakon njihovog poslednjeg bavljenja u njoj, tu stanovao neko ko je žvakao duvan. Ni Rolf ni Kvonab nisu žvakali duvan. Kvonab se sve više mrštio, što je god bilo više znakova da je tu bio neprijatelj. Na svaki način, trebalo bi doneti nekakvu odluku.

Neki lovci divljači s krznom obeležavaju svoje zamke, a neki ne. Rolf je sve zamke obeležio turpijom, pravivši ureze: Jedan urez, dva, ili tri. To su bila njegova obeležja i uskoro se pokazalo da je bilo dobro što su zamke obeležene.

Kada su opet bili na dabrovom jezeru, videli su da nema više nijedne zamke od šest, koliko su ih bili postavili. Tragovi su pokazivali da ih je odneo isti čovek. Na jednoj grani visio je kratak plavi vuneni konac.

— Ići ću za njegovim stopama i ubiću ga, reče Indijanac.

Rolf je bio uvek protiv takvih osvetničkih mera, pa je i sada počeo govoriti protiv toga. Na njegovo iznenađenje, okrenu se Indijanac razdraženo prema njemu i produži:

— Ti znaš da je to belokožac. Da je Indijanac, bi li ti pokazao isto takvo strpljenje? Ne!

— Pa, možda je prvi došao ovamo.

— Znaš ti vrlo dobro da nije. Želeo sam da sve prođe na miru, ali sada ćemo se boriti!

On prebaci prtljag preko ramena, uze pušku i krplje i pođe dalje.

Skukum je sedeo kraj Rolfa. Skočio je kao da je i on hteo da pođe, jer ništa drugo nije mogao ni misliti nego da je Kvonabov gest bio znak za opšti polazak. Nekoliko koraka kaskao je za Kvonabom, ali je Rolf ostao tamo gde se zatekao. U Skukumu onda započe unutrašnja borba. Izdajstvo je gore od borbe. Rolf je još jednako sedeo i ukočeno gledao preda se. Slika Kvonaba izgubi se u daljini, a isto tako i slika psa. Rolf se i dalje nije micao s mesta. U njegovom sećanju prođoše svi doživljaji iz poslednjeg vremena: kako se Indijanac uvek prema njemu ophodio, pa doživljaj s pobesnelim jelenom i kako ga je Indijanac posle toga negovao. Počeo se kolebati. Ali je onda video da se Skukum vraća po svome tragu. Dotrčao je do Rolfa i pustio iz usta jednu rukavicu. Bila je to Kvonabova rukavica. Svakako je Indijanac izgubio, a Skukum je našao i doneo rasejanom Rolfu. Bez rukavice, Kvonabu će promrznuti ruka. Rolf onda skoči i potrča po tragu. Vikao je glasno i jednako: „Ago!“, dok nije dobio odgovor. Našao je Indijanca za nekoliko minuta. Sedeo je na jednom stablu i čekao. Rolf mu ćuteći dodade rukavicu, a Kvonab je primi uz klimanje glavom. Prošao je još neki trenutak i Rolf mu reče:

— Pođimo! I obojica produžiše da idu tragom kradljivca zamki.

Čitav čas, a možda i dva, išli su brzo jedan pored drugog ne govoreći ni reči. Sada su morali da idu uz brdo. Tu je duvao vetar, koji je zatrpao tragove, ali je Indijanac produžio put nasumce, sve dok vrh brega nije ostao za njim. A u šumi, koja je bila zaklonjena od vetra, opet su naišli na tragove, i sada nije bilo sumnje da su to isti tragovi, jer cipele za sneg neprijatelja bile su šire nego obične, a desna je bila pocepana. Sasvim se jasno moglo poznati gde je cipela stala u sneg.

Kada se smrklo, prijatelji su prenoćili u jednoj uvali zaklonjenoj od vetra. Bili su već naučeni da logoruju u snegu. Ujutro su se digli da produže, ali je vetar tokom noći naneo sneg i uništio tragove. Najzad Rolf progovori:

— Taj čovek svakako stanuje na jednom rukavcu reke i na dan hoda daleko. Ovde su tragovi izgubljeni, ali ih dalje moramo opet naći.

Indijanac ga radosno pogleda:

— Ti si Nibovaka!

Nisu prešli ni jednu milju, a opet su naišli na nov trag — ali od onih istih probušenih cipela za sneg. Čak ih je i Skukum zapazio i ponašao se prema njima vrlo neprijateljski. Prijatelji su išli još samo nekoliko minuta, a onda su natrapali na jednu kolibu. Skinuli su krplje i obesili ih o drvo. Kvonab priđe kolibi i bez kucanja otvori vrata. Oni uđoše, i nađoše se pred podlim i propalim dripcem, u kome su odmah sva trojica — računajući tu i Skukuma — poznali onoga Hoga, koga su sreli kod onoga trgovca. On brzo dohvati pušku, ali ga Kvonab preduhitri i reče mu tonom koji nije trpeo protivljenje:

— Sedite!

Hog sede i poče mumlati:

— Dobro. Moji će prijatelji naići za koji minut.

Rolf na to zaneme, ali Kvonaba i Skukuma to kao da nimalo ne dirnu.

— Mi smo vaše prijatelje, gore u brdu, već najurili, odvrati Indijanac, dajući na znanje da je prozreo podvalu.

Skukum je režao i kidisao na nogu protivnika, a ovaj ga brzo udari nogom.

— Ako još jedanput udarite ovog psa, uzviknu Indijanac, nećete više kročiti nijedan korak!

— Ko je gurnuo vašeg psa i šta vi uopšte hoćete od mene, vi lutalice? U ovoj zemlji ima zakona koji su i pre vas ovde važili.

— Pa, baš smo zato i došli, vi kradljivče zamki, lopove! Prvo i prvo, hoćemo da ponesemo svoje zamke, koje ćemo svakako ovde naći, a posle toga hoćemo da vam saopštimo da ćemo vas dati gavranima za hranu, ako vas još jedanput ugledamo kod naših zamki, reče mu Indijanac. Mislite li da vas ne poznajemo? On pokaza na Hogove

krplje, od kojih je zbilja jedna bila poderana. A poznajete li vi ovaj plavi konac? Indijanac je držao u prstima konac koji je našao na dabrovom jezeru, upoređujući ga sa jednim plavim kaputom koji je visio na zidu kolibe.

— Da. To je kaput Bila Hokinsa. Svakog časa mora biti ovde.

Jednog je trenutka izgledalo da će gnev savladati Indijanca, ali se on uzdrža a onda se okrenu Rolfu:

— Vidi gde su zamke!

Rolf je pretražio kolibu iznutra i spolja i odista nađe nekoliko zamki, ali one nisu imale njihovo obeležje. Nisu čak bile ni slično napravljene.

— Idi ti bolje pa potraži sebi neku dojilju, mali! praskao je Hog.

Pa gde, dovraga, mogu biti zamke? Da li ih je Hog sakrio napolju, ili ih uopšte nije ni ukrao? U svakom slučaju, lovci odlučiše da ga ovog puta samo opomenu i da onda napuste kolibu. Indijanac uze Hogovu pušku, opali je kroz prozor, ne brinući se da će na ovaj znak naići Hogovi drugovi, jer je dobro znao da su oni postojali samo u vazduhu i laži. Onda se okrete Hogu i reče:

— Naći ćete svoju pušku pola milje daleko odavde, po našem tragu. Ali nemojte i dalje ići našim tragom. Gledajte da ne naiđem na trag vaših krplji u našoj oblasti. Gavrani su strahovito gladni!

Skukum je bio vrlo razočaran ovim ishodom stvari, ali jedan zvižduk vrati ga njegovom gospodaru. Sva trojica napustiše kolibu i uputiše se kući. Hogovu pušku nosili su jedno vreme sa sobom.

— Kako dolazi do toga da nailazimo na tako malo jelenskih tragova?

— Pa, jeleni žive u divljini, odgovori Indijanac. Ne mogu da po snegu lutaju iz kraja u kraj.

— Nama će uskoro biti potreban nekakav jelen, reče Rolf. To je bila istina. Na početku zime mogli su pobiti mnoštvo jelena, ali nisu imali mesta za čuvanje mesa. A sada su se morali brinuti kako će uopšte doći do jelena; bilo je, naime, očigledno da su jeleni iz nedelje u nedelju bili sve ređi.

Nekoliko dana posle ovog razgovora stajali su lovci na jednoj uzvišici. Odatle je bio pogled čist i videlo se nadaleko. Odjednom

primetiše veliki broj gavrana koji su leteli, a zatim se jedan za drugim spuštali na zemlju.

— Mrtav jelen. Možda je tamo oblast divljači, reče Indijanac.

Bilo je to mesto na kome su lovci u toku godine videli mnogo jelena. Gust četinar daje tu dobar zaklon i pokriva veliki deo zemljišta, sve dok ne počne prava visoka šuma. Lovci nisu bili iznenađeni kada su naišli na obilje tragova jelena, pre nego što su prodrli dublje u šiprag.

Pod divljištem ili prostorom za divljač podrazumeva se mesto na kome se jeleni u oštroj zimi duže zadržavaju i namerno ugaze sneg, tako da se na tom prostoru mogu slobodno kretati. Oni obično izaberu sebi mesto gde ima mnogo hrane i dobre podloge za ležanje. Sneg ne može toliko da prodre i veje kroz gustu šumu, a jeleni trče čas ovamo čas onamo, i tako naprave čitavu mrežu putanja u svim pravcima. Ukoliko moraju ići dalje da traže hranu, utoliko se i ta njihova mreža širi. Ali, suviše daleko od toga prostora nailaze jeleni na prepreku velikog snega, koje se plaše, i tu su potpuno bespomoćni.

Kada su lovci naišli na utabane putanje skinuli su krplje i pošli oprezno dalje do jedne raskrsnice. Nekoliko živih stvorenja pojavilo se pred njima, ali su odmah opet nestala. Lovci su mislili da se u tom žbunju krije mnogo jelena. Pošli su zatim prema mestu gde su čuli da gavrani grakću, i otkrili da te ptičurine za gozbu imaju ne jednog već tri jelena, koji su morali biti ubijeni pre sasvim malo vremena.

Kvonab odmah ispita tragove i reče:

— Kuguar!

Kuguar (ili srebrni lav) pronašao je jelene i živeo tu kao bubreg u loju ne radeći ništa, izuzimajući što ih je proždirao kada je bio gladan.

Ta je situacija bila dobrodošla za kuguara, ali strašna za jelene, jer je on nezajažljiv ubica i nije retko da ubija i iz čistog zadovoljstva.

Ni četvrti deo leševa nije bio pojeden; kuguar se nije pobrinuo samo za sebe, već i za veliki broj gavrana, a možda i za lisice, kune i risove.

Pre nego što bi oborio jelena držao je Kvonab da bi bilo dobro najpre prokrstariti šumom, jer se može dogoditi da naiđu na kuguara. Skukuma su pustili s lanca i tako je opet imao priliku da se proslavi svojim sposobnostima.

Gord kao kakav general, za kojim ide poslušna pratnja, trčao je Skukum napred i uneo veliko uznemirenje među jelene, kako se to uostalom moglo naslutiti po komešanju iz šipraga. Uskoro je naišao na neki vrlo neprijatan miris i odmah to objavio lajanjem, u kome se osetilo i malo straha, Najzad se opet čulo lajanje, ali znatno udaljenije, sa zapada, gde šuma postaje prošarana stenjem. Mora biti da se životinja uspuzala na drvo, jer glas nije više dolazio s te strane.

Lovci pohitaše ka tom mestu i nađoše psa izvan sebe od besa, kako revnosno kidiše ra jednu smreku. Prva pomisao koja im je pala na um bila je da je to bodljikavi glodar; ali je samo jedan pogled bio dovoljan da otkriju da ovde nije bila u pitanju kakva manja zver, nego baš kuguar, velika životinja, koja je hladnokrvno stajala na zemlji i malo pažnje obraćala na psa. Videlo se jasno da kuguar nije smatrao vrednim truda da se popne na drvo, i da se zadovoljava time da s vremena ia vreme nabere njušku i da zafrči.

Dolazak lovaca bitno je promenio situaciju. Kuguar podiže glavu, skoči najpre na drvo i sakri se na jednu granu, dok je Skukum skačući uza stablo s velikom mržnjom i glasnim lajanjem pretio kako će se i on odmah popeti i kuguara iscepati na komade.

Ovo je bio značajan pronalazak i dobar izgled za obezbeđenje zalihe u jelenima u ovom prostoru. Lovci počeše obilaziti drvo i gledati kako će kuguara najzgodnije uzeti na nišan. Ali, sa svih strana pokazivale su se prepreke; izgledalo je kao da grane umeju da zaklone baš najvažnija mesta na kuguarovom telu, jer se uvek po neka grana našla baš između puške i ove zveri.

Na ovaj način se očigledno nije moglo doći do ove životinje. Kvonab reče Rolfu:

— Baci nešto na njega, da bi se pomakao.

Rolf je inače vrlo dobro gađao kamenom, ali je to sada malo koristilo, jer nigde nije bilo nijednog kamena. U blizini Rolf ipak pronađe jedan izvor koji nije bio zamrznut, i u kome je bilo lako nakvasiti snežnu grudvu i otežati je. Rolf je imao veštu ruku i spretno baci grudvu. Grudva pogodi kuguara baš po nosu i to ga toliko uplaši, da je s drveta skočio u sneg.

Skukum se istog časa baci na njega, ali dobi šamar koji je prilično ohladio njegovo oduševljenje. Kuguar pobeže, dok je deset stopa iza njega trčao Skukum, lajući i urlajući kao lud.

To je bilo više nego rđavo, jer je postojala bojazan da se Skukumu nešto ne dogodi. Kuguar zatim skoči na jedno oniže drvo, a pas stade igrati tamo i amo, kao igla na kompasu, i izvoditi neke besne skokove oko stabla. Lovci se tada približiše drvetu s najvećom opreznošću, izbegavajući svaki šum. Krili su se da ih životinja ne vidi. Kuguar je bio zauzet, posmatrajući ogromnu drskost maloga psa. Kvonab se prikrade, okrete pušku prema stablu i opali. Kada se razišao dim od baruta video se kuguar kako leži na leđima u smrtnim trzajima, dok ga je Skukum junački vukao za rep.

— Ovde leži moj kuguar, izgledalo je da kaže. Šta biste radili da mene nema!

Jedan kuguar u divljištu isto je što i vuk u toru ovaca. On bi u toku te zime poklao sve jelene, iako je njihov broj deset puta veći nego što bi njemu bilo potrebno za hranu. To što su ubili ovog razbojnika bio je, dakle, srećan slučaj i za lovce i za jelene, a njegova koža je, povrh svega sjajan trofej na koji lovci mnogo polažu.

VII

HOGOVO UŽIVANJE I POVRATAK KUĆI

Jedanput su, jedne nedelje predveče, opet tako sedeli u svojoj brvnari i grejali se pored vatre, dok je napolju besnela bura i udarala o vrata i prozore. Jedan miš s belim nogama, koji je pripadao porodici u ovoj kolibi, pokušao je takođe da se približi vatri, ukoliko je to dopuštala Skukumova njuška, trudeći se da ostane neopažen. Rolf ga je posmatrao. Kvonab je ležao na jednoj vezi jelenskih koža, s lulom u zubima i zabačenim rukama ispod potiljka, prema zidu. Vladalo je neko nezadovoljstvo, opušteno raspoloženje. Veče se polako spuštalo. Rolf prekide ćutanje:

— Jesi li bio ženjen, Kvonabe?

— Ag! bio je odgovor.

— Gde?

— U Majemosu.

Rolf nije dalje pitao. Raspoloženje ovoga trenutka potisnulo je sve drugo u stranu. Bio je to čas razmišljanja i vraćanja u sebe samog, a Rolf je znao da je najmanja primedba bila dovoljna ili da širom otvori vrata, ili da ih dvostruko zaključa. Nije mu bilo jasno na koji bi način trebalo činiti te primedbe, pa da postignu željeni cilj. Skukum je još spavao. Obojica su pratili očima kretanje miša koji je trčkao po podu, konačno stigavši do brezove motke naslonjene o zid. Malo više visio je tam-tam. Rolf je želeo da ga Kvonab uzme u ruke, kako bi malo otvorio svoje srce, a nije imao odvažnosti da ga sam pruži Indijancu jer bi to moglo imati sasvim suprotan ishod. Miš je u međuvremenu pobegao iza panja, i Rolf je video da će motka, ako

padne, oboriti uže za sušenje rublja. Drugi kraj užeta bio je vezan za drveni klin o kome je visio tam-tam. On otera miša i premesti motku na drugo mesto; pri tome se uže zaljulja i s potmulim zvukom tam-tam pade na zemlju. Rolf je hteo da ga ponovo vrati na mesto, ali tada Indijanac nešto progunđa i kad se Rolf okrenuo, video je kako je Kvonab pružio ruku za tam-tamom. Da mu je Rolf sam ponudio, svakako bi odbio, ali ovako Indijanac uze tam-tam, oproba ga, zagreja malo na vatri i poče pevati pesmu Vabanaki. Pevao je vrlo tiho, ali je Rolf — koliko se seća — prvi put sedeo tik uz njega i stekao sasvim drugačiji utisak o indijanskim pesmama.

Uskoro Indijanac prekide s pevanjem i poče piljiti u vatru. Posle dužeg vremena reče Rolf:

— Moja bi te mati tako rado slušala, da je živa.

Rolf nije znao da li je Indijanac čuo ove njegove reči ili nije, ali je osetio da je sad počeo s njim govoriti toplijim tonom; očigledno se bio rešio da odgovori na pitanje koje mu je Rolf postavio pre jednog sata:

— Zvala se Gamovini, jer je pevala kao noćna ptica na Azamukovom potoku. Izveo sam je iz kuće njenog oca u Saugatuku. Živeli smo u Majemosu. Umela je da pravi izvanredno lepe korpe i mokasine. Ja sam lovio ribu i postavljao zamke i tako smo imali dovoljno za život. Onda nam se rodilo dete. Imalo je velike, okrugle oči i dali smo mu ime Ve-Ves („Naša mala sova“). Bili smo veoma srećni. Kada je Gamovini pevala uspavanke svome detetu, svet je bio prepun sunčeve svetlosti. Jednoga dana, kada je Ve-Ves već mogao da hoda, otišla je Gamovini u Stamford da tamo proda svoje korpice. U pristaništu je bila jedna velika lađa. Na palubi je stajao jedan čovek, koji je Gamovini rekao da će joj mornari kupiti sve korpe. Ona se nije bojala. Na brodu su je zadržali umesto jednog odbeglog roba i držali je skrivenu do dana polaska broda. Kada sam video da se ne vraća, uzmem Ve-Vesa na leđa i brzo odem u Stamford. Uskoro sam razumeo šta se dogodilo, ali ljudi nisu poznavali brod, niti su znali otkuda je došao i kuda je otišao. Tako su bar tvrdili. Stvar ih se, jednostavno, malo ticala. Moje srce lupalo je sve jače i sve brže. Osećao sam kako u meni raste nagon za borbom. Pobio bih sve ljude na pristaništu, ali ih je bilo mnogo. Oni me skleptaše u zatvor, u kome sam ostao mesecima. Od toga vremena nisam ništa čuo o Gamovini. Onda sam otišao na stenu i tamo usamljen živeo, da ne bih morao

videti naš raniji dom. Ne znam, možda je još živa. Ali mislim da je morala umreti, jer je izgubila dete.

Indijanac zaćuta i podiže se brzo. Njegove crte lica bile su oštre. On iziđe napolje, u noć i snežnu buru. Rolf je ostao sam sa Skukumom.

Bilo je tužno zagledati u prošlost njegovog prijatelja. Rolf je razmišljao o onome što je čuo i nije mogao izbeći da se sam ne zapita: „Da li bi se to moglo dogoditi da su Kvonab i Gamovini bili belokošci?“ Ne. Drukčije bi se onda dogodilo. Onda mu se nametnulo još jedno pitanje na koje nije mogao da nađe odgovor: „Postoji li bog pravde i osvete? Ko će osvetiti ovo sramno delo?“

Posle dva časa vrati se Indijanac. Nisu progovorili ni reči. Bio je uzbuđen i mora biti da je išao daleko. Rolf se poče spremati da legne. U tom trenutku Indijanac se saže i dohvati s poda jednu iglu, pa je ćuteći dodade Rolfu! Rolf samo reče „hm“, kao odgovor, uze iglu i baci je u jednu kutiju od brezove kore.

Posle neočekivane posete lovaca kolibi njihovog neprijatelja, krađe na liniji sa zamkama, na njihovu veliku radost, prestadoše. Ali u martu se dogodio jedan mnogo uzbudljiviji događaj, u vreme kada jugovina i mrazevi prevuku snežnu površinu ledenom korom, tako da se i bez krplji po volji može po njoj ići ne ostavljajući pritom nikakvog traga. Lovci su opet obišli liniju sa zamkama i našli jednog pekana[3] i nekoliko kuna.

Zatim stigoše na dabrovo jezero. Nisu više imali zamke za dabrove, ali su ipak hteli pokušati da saznaju koliko još dabrova ima u jezeru i šta rade. Kako je mraz često popuštao, ovde onde na jezeru bila su nezaleđena mesta, gde su izvirali izvori. Ta su mesta služila sada dabrovima za izlazak na obalu, što su sada lepo pokazivali mnogobrojni tragovi. Lovci se stadoše oprezno šunjati.

Primetili su takvo jedno mesto skriveno iza jednog stabla. Kvonab je držao spremnu pušku u rukama, a Rolf je držao na uzici nestrpljivog Skukuma. Iz vode se tada pojavi poznati, široki oblik jedne glave. Bio je to jedan veliki dabar; plivao je u krugu po tom nezamrznutom mestu, frktao i gledao okolo, a onda izišao na obalu s namerom da se, videlo se, dohvati jednog jasikinog stabla, koje je već

[3] Zver iz porodice kuna (Mustella zibellina). (Prim. prev.)

bio ogulio. Bilo je lako pogoditi ga i Kvonab ga je već uzeo na nišan, ali ga Rolf u tome trenutku zadrža rukom i pokaza mu napred. Iz šume je dolazio ris. On još nije primetio niti nanjušio nikog živog, ali tada opazi dabra, koji je revnosno radio na tome da obori stablo.

S gledišta jednog lovca na krzna dabar je imao veću vrednost od risa, ali pravi lovac je u isto vreme i istraživač prirode i zato su dvojica prijatelja, skriveni, strpljivo čekala šta će dalje biti.

Izgledalo je kao da je ris propao u zemlju i nestao, sve dok je bio skoro na dogled dabru. Prikradao se oprezno i polako. Lovci su ga videli kada je morao da pređe preko jednog otvorenog mesta. Pije se uzdizao više od dve šake nad zemljom, kada se prišunjao bliže. Upotrebio je kao zaklon svako stablo, svaki talas na zemlji, svaku granu. Onda se pojaviše poznati, ogromni „brkovi“ iz jednog žbuna, koji je bio jedva oko četiri koraka daleko od dabra. Ovo je veoma uzbudilo Skukuma.

On, doduše, nije ništa video, ali je mogao nanjušiti, i jednako se vukao napred da vidi da li bi i on tu nešto mogao učiniti. Čuo se laki šum i dabar oslušnu, prekinuvši odmah posao, zatim se naglo okrete i polete ka pristaništu. Ris skoči iz žbuna, dohvati dabra za leđa i čvrsto ga zagrize zubima. Ali dabar je bio dva puta teži nego ris, a obala je bila strma i klizava, te se obe životinje, boreći se, skotrljaju u vodu. Na samoj ivici zaleđene vode dabar se prevrte preko glave i potonu zajedno s risom, leđima nadole. Čim su životinje nestale, lovci potrčaše do tog mesta očekujući da se životinje opet pojave iznad vode, pri čemu bi to onda za njih bio sasvim lak plen. Ali lovci videše na kraju da su se životinje zavukle pod led, i tamo je, u vodi, dabar nadjačao risa. Kada je prošlo pet minuta, bilo je izvesno da se ris udavio. Kvonab odseče jedan štap i poče njime čeprkati pod ledom, dok nije napipao nešto meko. Lovci nastavite da čeprkaju, a zatim razbiše led sekirom na tom mestu i izvukoše mrtvog risa. Dabar beše umakao.

Dok je Kvonab drao risu kožu, lunjao je Rolf oko jezera, i ubrzo dotrča nazad noseći veliku novost. Na drugom otopljenom mestu jedan dabar beše izišao na obalu i dvadeset koraka dalje počeo glodati jednu veliku jasiku, omiljeno dabrovo drvo. Dabar je radio vrlo vredno i hitro i već je bio gotov s obaranjem jasike, ali iz nepoznatih

razloga — možda zbog toga što nije bio naučio da radi sam — pogrešio je u računu i stablo mu pade na leđa i zdrobi ga o zemlju.

Za lovce je bilo lako da uklone stablo da bi sebi obezbedili krzno. Zatim su napustili dabrovo jezero bogatiji nego što su se nadali.

Kada su iduće večeri, na pola puta, stigli do odmorišta, mogli su utvrditi da im je ovaj lov bio najbolji posle onog nezaboravnog dana kada su za jedan dan uhvatili šest dabrova. Osvanula je svetla i bistra zora. Za doručkom primetiše lovci veliko jato gavrana, daleko na severu više mesta kojim još ne behu prošli prilikom svojih obilaženja. Dvadeset do trideset ptičurina obletalo je u širokim krugovima, i s vremena na vreme čulo se njihovo strašno kreštanje. Ponekad se videlo kako neki gavran sleće na zemlju, a zatim nestaje.

— Zašto to tamo toliko obleću?

— Daju znak ostalim gavranima da tamo ima nešto da se pojede. Gavrani imaju vrlo oštar vid. Oni takav znak vide na deset milja daleko, i tako se skupe svi zajedno. Moj je otac govorio da se svi gavrani iz okoline mogu prikupiti, samo ako se neka lešina stavi na mesto gde je gavrani mogu ugledati i dati znak drugima.

— Kako bi bilo da to vidimo? Možda ćemo tom prilikom opet natrapati na kuguara, reče Rolf.

Indijanac klimnu glavom u znak odobravanja.

Oni ostaviše kože i krplje, pa otpešačiše po snežnoj poledici. Imali su da idu dve ili tri milje, dok nisu došli do skupa gavrana. Kao i poslednji put, i ovde se ukazalo mesto gde mora da su krstarili jeleni po četinarskom šipragu i divljištu.

Skukum je znao šta mu treba činiti. Skočio je u gustiš, naslađujući se sećanjem na svoj poslednji podvig. Ali se onda hitro vrati i poče glasno lajati za pomoć, dok sasvim blizu njegovih tapa projuri nekoliko sivih vukova. Kvonab ih pusti da priđu na četrdeset koraka daljine. Vuci tada ugledaše čoveka, usporiše trčanje i zakevtaše. Kvonab nanišani i opali; jedan od vukova zaurlika kao pas, pa svi nestadoše u žbunju.

Lovci pođoše da razgledaju sneg i nađoše nekoliko tragova. Čitavo tuce mrtvih jelena ležalo je po divljištu, rastrgnuti od vukova, ali nijedan leš nije bio svež. Lovci su videli malo živih jelena, ali vukovi behu nestali. Snežna poledica omogućila je da se cela okolina

može lepo preći i vuci, zajedno s jelenima, bežali su od zajedničkog neprijatelja, čoveka.

Lovci pretražiše još jednu dolinu obraslu travom, nadajući se da će naći dabrove, a onda se vratiše na odmorište odakle su i pošli. Tu su našli sve kako su ostavili — samo, nije bilo krzna, koja behu nestala bez traga.

Tvrda snežna poledica ne može održati dobar trag. Dvojica prijatelja najpre pomisliše na starog neprijatelja, ali kada su u okolini potražili nekakav dokaz za to, naiđoše na parčiće kože hermelina, na četvrt milje odatle na ostatak njihovog krzna, a na drugom mestu ostatke mošusovog krzna. Sve je to izgledalo kao delo nekakve proždrljive životinje, zakletog neprijatelja svih lovaca na krzna. Takav neprijatelj vrlo često nailazi u ove krajeve. I odista, video se zagreben trag te životinje, a nedaleko odatle i ostaci druge kože bizama (mošusa). Bilo je, dakle, utvrđeno ko je lopov.

— Pa ipak je raščupao samo najmanje kožice, reče Rolf.

Lovci se pogledaše pogledom koji je mnogo kazivao — samo su rđava krzna, dakle, raščupana — kako može taj proždrljivac praviti razliku? A nije baš ni moglo biti sasvim pouzdano utvrđeno da je to bila ta proždrljiva životinja. Ledeni pokrivač nije ništa pokazivao. Bilo je čak povoda sumnji da su ta parčad pocepanog krzna i te zagrebotine na ledu bile tu samo zato da zavaraju pravi trag i da je kradljivac bio čovek, najverovatnije onaj Hog.

On ih je sigurno danas video kada su odavde otišli i imao je svakako dovoljno vremena. Ali je sada nesumnjivo bio daleko od dometa puške.

— Ag! Ostaviću mu nekoliko dana vremena, da se oseti van opasnosti, a onda ću ga goniti i okončati stvar.

Ovoga je puta Indijanac imao pogled koji je kazivao da je odlučio da krađama učini kraj!

Vreme se pokvarilo i taj plan morao je biti odložen. Tako je neprijatelj bio pošteđen brzog gonjenja. Dve pune nedelje vladalo je vlažno vreme i jednako je padala kiša. Jezero se napunilo vodom dve šake više ledenog pokrivača, a reka je preko leda napravila novu reku

koja je spirala ledenu koru. Svuda su bili lapavica i blato. Odjednom se proleće našlo pred vratima.

Uprkos svemu tome, noću je vladao jak mraz. Ali iz dana u dan sunce je dobijalo snagu i gde je ono prodrlo stvarale su se po zemljištu velike bare.

Lovci se konačno uputiše svojim zamkama. Znali su da je vreme za lov na krzna već prošlo. Idućih šest meseci zamke će se odmarati.

Išli su poznatim putem. Za svaki slučaj poneli su sa sobom i krplje, ali su ih vrlo retko upotrebljavali. Onda, nekakav veliki trag preseče im put. Kvonab ga pokaza i zadovoljno klimnu glavom, a Rolf dodade:

— Medved?

Da, medvedi su opet naišli. Završio se njihov zimski san. U to vreme bili su još debeli i imali su još dobru dlaku, ali će kroz mesec dana biti mršavi i otrcani. Sad je baš bilo vreme baciti se na medvede, bilo zamkama, bilo pomoću pasa.

Skukum je na to vrlo mnogo polagao, ali jedan jedini pas ne može savladati medveda. Trebalo bi da ima sa sobom bar još tri ili četiri drugara, ako misli da se upusti u borbu. Jedan jedini pas može medveda samo naterati da još brže trči.

Lovci nisu imali zamke, a kako su znali da medvedi u proleće lutaju daleko, odustaše od lova.

U zamkama su našli dve kune, ali se jedna zbog toplog vremena već bila počela da kvari.

Lovci napraviše još jedno otkriće: neprijatelj je postavio svoj red zamki, odmah tu pored njihovog reda. Mora da je bio ovde pre kratkog vremena, i, njihovom pomoću, svakako da je došao do bogatog lova.

Trag noge bio je otprilike star dva dana, ali ipak nije bilo teško ići za njim po lapavici i blatu. Kvonab pregleda upaljač na pušci. Stegao je usne, a onda pođe odlučnim korakom.

— Šta misliš da učiniš? Nećeš valjda pucati?

— Ako mi ne dođe blizu, neću, odvrati Kvonab, i jedna opasna varnica sevnu iz oka crvenog čoveka.

Rolf je našao da je najpametnije da ćuti. Pošao je mirno za Indijancem.

Na tri milje daleko naišli su samo na tri njegove zamke za kune — mršava posla — a onda su naišli i na jednu gomilicu drveta s obešenim mamcima i drugim znacima; dosta, da iskusni traperi vide da je tu bila zamka za medvede.

Dva prijatelja umalo što nisu zakasnila da obuzdaju Skukumovu pohlepu za znanjem. Nastavili su dalje jednu ili dve milje, i pronašli da je neprijatelj, iako neki siromašni traper, ipak dobar kasač kroz šumu, i ujedno čovek koji je umeo da se snađe u divljištu.

Kada se počelo smrkavati, prijatelji stigoše do svoga logorišta i tu provedoše noć. Pre nego što je zaspao, Rolf ode da baci još jedan pogled na nebo i tom prilikom ču nekakvo krkljanje i veoma se začudi, jer nije bilo vetra. I Skukum poče da prisluškuje. Ali se krkljanje nije ponovilo. Sutra izjutra, lovci su nastavili put.

U divljini ima uvek dosta čudnih zvukova: najedanput se lomi drvo, kreje imaju najmanje tuce raznih načina za dozivanje, a gavrani još jedanput toliko. Pored toga, tu je još i dovikivanje divljih gusaka i sovuljaga. Četvoronošci se uglavnom drže mirno, a samo veverica uvek skače i pravi šum.

Opet se iz daljine čulo isto krkljanje. Skukum se nakostrešio. Ostao je na nogama i neprestano lajao. Lovci zastadoše, iščekujući. Posle nekoliko minuta čudni zvuk se ponovi — bilo je to škripanje drveta o drvo, koje je izazvao vetar. Skukum otpoče sa svojim „vuf, vuf, vuf!“ i potrča.

— Nazad, glupače! viknu mu Rolf.

Ali je Skukum bio drugog mišljenja. Pretrčao je jedan deo puta, a onda zastao, brekćući i njuškajući nešto po snegu. Bio je to džepni zavrtanj za stezanje zamki, koji je potreban svakome kada namešta zamke za medvede, koje su inače vrlo teške. Kvonab visoko podiže zavrtanj.

— Ag! Hog sada neće znati šta će!

Bilo je jasno da je neprijatelj-traper izgubio zavrtanj.

Bio je puki slučaj da su našli ovu alatku. Skukum ponovo požuri ispred njih. Lovci su izdaleka čuli njegovo besno lajanje i brzo pođu za njim... U đavolskoj zamci za medvede, našli su prignječeno telo svoga neprijatelja Hoga.

Oči Indijanca zasvetleše groznom radošću. Rolf je bio užasnut. Stali su i gledali telo čoveka u zamci, ali odjednom se ču slab glas.

— Još je živ... brzo! uzviknu Rolf. Indijanac se nije baš mnogo žurio, ali ipak priđe zamci. Zarekao se da će se osvetiti; zašto onda da se toliko žuri da mu pomogne?

Nemilosrdni čelični koturi prignječili su traperu koleno i desnu ruku. Trebalo je prvo njega osloboditi, ali kako? Nijedan čovek nije dovoljno snažan da može otvoriti zamku. Ali, zavrtanj!

— Kvonabe, ipak mu pomozi, tako ti Boga! viknu Rolf, sav van sebe.

Rolf je potpuno zaboravio na svađu, kada je video čoveka koji umire u mukama.

Indijanac se za trenutak predomišljao, a onda namesti zavrtanj. Pod njegovom izvežbanom rukom pruglo popusti; ali, šta će sada s drugim? Imali su samo jedan zavrtanj. Onda Kvonab obavi kaiševe od jelenske kože, koje su lovci uvek nosili sa sobom, oko popuštenog prugla, kako bi ga zadržali u tom položaju. Zatim odvrnuše zavrtanj i staviše ga kod drugog prugla. Uskoro i ovo pruglo popusti, i čelični koturi se rasklopiše. Indijanac ih potpuno otvori i izvuče prignječene udove čoveka; tako su ga oslobodili. Ali, bio je više mrtav nego živ; izgledalo je da mu je pomoć došla isuviše dockan.

Rolf prostre svoj kaput na zemlju a Indijanac načini vatru. Posle četvrt časa dali su žrtvi vrelog čaja. Iz grudi nesrećnog čoveka izlete tiho ječanje.

Vreme je bilo blago, te se čovek nije u zamci smrzao; bio je samo ukočen i iscrpljen usled pretrpljenih muka. Toplota, vruć čaj i trljanje primetno su mu povratili životni duh. S početka su držali da će umreti, ali posle jednog časa toliko se oporavio da je mogao govoriti. Slabim glasom i isprekidanim rečima podneo je svoj izveštaj:

— Ju-k-k. Juče... ne, pre dva tri dana, m-m-m-m-m nisam znao... po-pošao sam da pr-pr-pregledam z-z-zamke... za m-m-medvede. B-b-bio sam bak-baksuz (da, hteo bih nešto drugo da pijem, imate li viski?) m-m-m... Nisam ni stigao d-d-do zamki... a ka-ko sam na ovu na-naišao... oh... m-m-m... Video sam... ptice pojele m-m-mamac, a pl-pl-ploča, a pl-p-ploča, m-m-m (dabome, viski je bolji) ploča bila prazna. Počeo sam onda pokrivati jelovim granama... drugo nije bilo

tu... m-m-m-m... pa sam se tako sagao i hteo po-po-kriti i drugu stranu... okliznu mi noga o led... Svuda je bio led i m-m-m-m izgubio sam r-r-ravnotežu... koleno udari u tanjir... o, Bože, ala je to bolelo; tu me je ščepala... k-kolena i ruku.

Njegov glas je izumirao do nečujnog šaptanja i onda je prestajao; izgledalo je kao da će se skljokati.

Kvonab ga je podupirao. Gledao je Rolfa i vrteo glavom kao da je hteo reći da mu je tu kraj. Ali ovaj je nesrećnik imao žilavost prave šumske lutalice i uprkos namrtvo prignječenom telu opet se okrepio.

Produžio je da priča:

— Imao sam ‚jednu ruku slobodnu i-i-ija bih se već iskobeljao m-m ali nisam imao z z za-zavrtanj... i i izgubio sam ga negde. Onda sam vikao... m-m ne znam... mislio sam možda će ko čuti... a bilo mi je i lakše... kad... vičem... m-m.

Zatim jedno vreme prestade da govori. Rolf upita:

— Izgleda mi kao da sam vas čuo prošle noći, kad smo bili na bivaku. I pas vas je čuo. Hoćete li da vam malo obrnem nogu?

— M-m-m - da... tako je bolje, kažete, vi ste ipak belac, zar ne? Nećete me ostaviti na cedilu... zato... što sam vam činio nepravdu? M-m-m . Zar ne? Vi to nećete učiniti?

— Ne brinite, ostaćemo pored vas.

On promrmlja nešto što se nije moglo razumeti. Zažmurio je.

Posle dugog ćutanja pogleda rastrojeno unaokolo i opet otpoče:

— Kažite... rđavo sam postupio s vama... ali me nemojte ostaviti da ovde ležim... ne ostavljajte me tu! Niz njegove obraze pocuriše suze i on očajno zaječa. Sve ću popraviti... Pa vi ste belac, zar ne?

Kvonab se podiže i ode da donese drva. Traper je šaptao:

— Bojim se njega... on će mi nešto uraditi. A ja sam ipak siromah i slab čovek. Ako ovo sad... preživim, m-m-m-m ... neću ipak nikada više moći da hodam. Ostaću zauvek bogalj.

Posle dugog ćutanja, on nastavi:

— Recite mi... šta je danas? Petak? Znači, ležao sam u zamci dva dana, a izgleda mi kao da je prošlo sedam dana. Kada je naišao vaš pas... m-m-m-m ... pomislio sam da je vuk. Oh... ah... bilo mi je prilično svejedno. M-m-m, zar ne, nećete me ostaviti na cedilu zato...

zato... zato što sam prema vama... bio... tako rđav? A doživeo sam ovakvu nesreću.

Glas mu se izgubi u prigušenom mrmljanju, a onda odjednom glasno viknu. Pas poče da reži. Dva prijatelja su ga nemo posmatrala. Oči ranjenika kolutale su nemirno tamo amo. Izgledalo je da je zapao u groznicu.

Kvonab pokaza prema istoku i napravi rukom znak izlaska sunca i zavrte glavom prema bolesniku. Rolf je dobro razumeo: Kvonab je time hteo da kaže da Hog neće doživeti zoru.

Noć je protekla u borbi između smrti i životne žilavosti stečene po šumama. Smrt je izvukla tanji kraj. Kad se sunce diglo, ranjenik očigledno beše dobio u snazi. Opasnosti od smrti nije više bilo.

Rolf reče Kvonabu:

— Kuda ćemo sada s njim? Mislim da bi najbolje bilo da odem do kuće i dovučem saonice, pa ćemo ga preneti u našu kolibu.

Bolesnik se umeša u razgovor:

— Molim vas, samo ne u vašu kolibu. Ja bih radije išao kući. Smatram da ću se tamo najbolje oporaviti. Moji ljudi stanuju na reci Mozi. Odande više nikad neću izići. Kad je rekao „odande“, izgleda da je mislio na kolibu dvojice prijatelja na jezeru. Ranjenik baci letimičan pogled na opušteno lice Indijanca.

— Imate li saonice u svojoj kolibi? zapita Rolf.

— Imam... još su vrlo dobre. Gore su na krovu.

Zatim tiho reče Rolfu:

— Neka ih on dovuče. Nemojte me ostaviti nasamo s njim. Ubiće me.

Drhtao je od straha. Tako po saonice pođe Kvonab, i uskoro videše kako se penje uzbrdo i kako se gubi u daljini.

Posle dva časa Indijanac je stigao do traperove kolibe i odmah namisli da je pretrese. Saonice je našao na krovu, bile su još za upotrebu. Zavežljaji krzna visili su o klinovima po zidu, ali mnogih krzna nije bilo, jer je krađa zamki težak posao. Kvonab ih je redom razgledao s podozrenjem i nije bio iznenađen kada je tu našao i izgubljenu kožu od risa, koju je dobro poznao iako je već bila osušena, jer je bila potpuno bez ozleda. U drugome zavežljaju našao je dabra koji je izgubio život sopstvenom krivicom: uzduž, preko njegovih

leđa, išla je crna pruga. Što se tiče kuna nedostajali su dokazi, ali je Kvonab ipak sumnjao da veliki broj ovih krzna vodi poreklo iz njegovih zamki.

On zaveza Hogove pokrivače za saonice i žurno pođe natrag na mesto gde je ostavio Rolfa i Hoga. Skukum mu je već iz daleka izišao u susret. Svakako mu nije godilo Hogovo društvo. Ranjenik je u međuvremenu ispričao Rolfu svoje jade. Povratak Indijanca bio mu je očigledno neprijatan.

Natovarili su ga na saonice i povezli ga. Zemljište je ovde onde bilo bez snega i saonice su teško klizile, ali, srećom, čitavim putem išli su nizbrdo. Za dva sata stigli su do Hogove kolibe.

Lovci su najpre stavili ranjenika u postelju, a Rolf se zatim dade na posao da pripremi ručak; Kvonab je u međuvremenu iscepao drva. Posle uobičajenog čaja, sušenog mesa *i* dvopeka osetili su se svi ojačani. Hog se primetno oporavio; sada je govorio slobodno. Toga trenutka sedeo je Kvonab sa Skukumom kraj njegovih nogu, pušio i piljio u vatru. Najzad se okrete traperu, pogleda ga oštrim pogledom i pokaza kamišom od lule na svežnjeve krzna:

— Šta je od ovoga naše?

Hog se prepade, a zatim odgovori:

— Ne znam šta mislite. Ja sam siromah i bolestan čovek. Ali ako me odnesete do Lajons Folsa, neka sve bude tvoje. I on briznu u plač.

Rolf zavrte glavom prema Kvonabu, pa se okrete bolesniku i reče:

— Nemojte se toliko uzrujavati. Sve ćemo to već dovesti u red. Imate li kakav kanu?

— Imam, vrlo dobar. Moraće se samo malo zapušiti mahovinom.

Spavanje je bilo prekinuto jedanput ili dvaput, kada je bolesnik hteo da pije vodu. Idućeg jutra oporavak je i dalje napredovao i oni počeše praviti planove.

Prvom prilikom kada je mogao, šapnu Hog Rolfu u uvo:

— Zar ne možete da ga uklonite? Sasvim je dobro i s vama samim.

Rolf mu ništa ne odgovori.

— Kako se vi zapravo zovete, mladi čoveče?

— Rolf Kitering.

— E, dobro Rolfe, pričekaćemo nedelju ili otprilike toliko dana, dok se ne istopi led. Do tog vremena biću sposoban za putovanje. Ima samo nekoliko plićaka do Lajons Folsa.

Kvonab uđe i nastade ćutanje. Zatim Hog produži:

— Na reci Mozi imaćemo dobru vožnju, preći ćemo taj put za pet dana. Moji stanuju u Lajons Folsu.

On je, međutim, prećutao da su „njegovi" žena i dečak, o kojima se do sada slabo brinuo. Ali, sada mu behu dobro došli, kada ga je trebalo negovati.

Rolf nije znao šta da radi.

— Sva ću vam ova krzna dati, kada me budete doveli kući.

Rolf ga pogleda pogledom kojim je hteo reći: „Mislite ova *paša krzna*"

Ulazak Kvonabov ponovo je prekinuo razgovor.

Rolf iziđe i povede i Indijanca. Dogovarali su se dugo vremena. Kada se Rolf najzad vratio unutra, bolesnik opet otpočne:

— Ostanite kod mene i odvedite me kući. Daću vam za to moju pušku! Pa posle nekoliko trenutaka dodade: Daću vam i moje zamke i kanu.

— Dobro, ostaću kod vas i kroz dve nedelje odvešćemo vas u Lajons Fols, reče Rolf. Držim da ćete umeti da nam pokažete put.

— Daću vam za to sva krzna, reče traper i pokaza opet na pokradenu robu, a i puška neka bude vaša, tako mi Boga, ako me odvedete kući.

Tako su se složili, ali je bilo potrebno da Kvonab ode u brvnaru na jezeru. Kako će to učiniti? Da li da stare kože ponese sa sobom ili da donese i nove, pa da sve odvuku u Lajons Fols na prodaju?

Rolf malo razmisli. Jedanput je već imao prilike da upozna rđave strane čovečje prirode. Sa čitavom svojom imovinom otići do Hogovih, pri čemu on može na kraju početi da tvrdi da je sve to njegovo, znači ići u opasnost. On zato reče:

— Kvonabe! Vrati se ti tek posle deset dana, pa ,ćemo potom poneti u Lajons Fols samo malo koža, koliko nam je najpotrebnije, da imamo od čega da živimo. Ostatak ćemo ostaviti ovde, a prodaćemo

ih docnije. Dobićemo za njih koliko vrede; sada ne znamo kako u Lajons Folsu stoje stvari.

Oni odvojiše risa, dabra i tuce kuna da ih ponesu, a ostale kože vežu u denjak. Kvonab uze denjak na leđa i u pratnji Skukuma popne se na brdo i nestade u šumi.

Sporo je prošlo tih deset dana. Hog je naizmenično bio raspoložen za svađu, plakao je neraspoložen, a onda je opet laskao. Jednako je tražio da se s njim pažljivo postupa, pošto im beše obećao krzna, pušku i kanu. Rolf je zato više voleo da lepe dane provodi napolju, van kolibe. Jednoga je dana uzeo Hogovu pušku i lunjao oko obližnje rečne doline. Kada je prošao otprilike jednu milju, naišao je na veliko dabrovo jezero. On pođe oko njega i ubrzo nađe utopljenog dabra uhvaćenog u zamku, koja je na lukovima imala urezane turpijom Kvonabove znake. Zatim je naišao na još jednu zamku, u kojoj je stajala samo jedna dabrova noga, a posle je opet našao još jednu. Najzad je pokupio svih šest. On natovari na leđa zamke i dabra i vrati se u kolibu gde bi dočekan s vikom:

— Ne smete me ostavljati samog ovde. Ja sam vam dosta dao, ne tražim ja vašu negu zabadava! I tako dalje.

— Gledajte šta sam našao, reče Rolf i pokaza dabra. A ovo, dodade, pokazujući zamke, zar to nije čudnovato? Mi smo imali šest zamki za dabrove, iste ovakve, i ja sam ih obeležio tačno ovako kako su ove obeležene. Odjednom su sve nestale, a trag u snegu išao je od onog mesta pravo prema ovoj kolibi. Izgleda da baš nemate poštene susede? Ili... ?

Traper je izgledao zbunjen i najzad jedva čujno promrmlja:

— Kladim se da to nije bio niko drugi do Bil Hokins.

Nastalo je zatim dugo ćutanje, tokom kojeg je jedan čovek brižljivo izbegavao poglede onog drugog.

Nema ničeg lepšeg na svetu od proleća u staroj šumi. Obilne kiše pljušte i pune reke vodom, snega i leda brzo nestane. Ali, potrebno je duže vremena, pa da se šumske reke očiste od leda, a i sneg pod šumskim drvećem topi se polako i postepeno. Tek kada se ledena površina izlomi, i snega nestane mirno i neprimetno. Proleće ulazi u šumu nabubrelim pupoljcima i svežim izdancima; divlje guske gaču

a kreje krešte dolećući s juga da sa svojim rođacima gavranima podele ostatke zimskih žrtava.

Onih deset dana kada je Kvonab bio otsutan prošli su u znaku promena: zima je popuštala, i nastajalo je nasmejano proleće. Jednog sunčanog prolećnog jutra čuo je Rolf napolju pred kolibom Indijančevo radosno „Hoo!“ Odmah zatim počeo je Skukum visoko da skače oko njega. Za Hoga je ovaj događaj, međutim, bio manje radostan.

Hog se bio toliko oporavio da je mogao da napusti svoju kolibu i da hoda oslanjajući se o štap. Bio je neprestano rđavo raspoložen, a jeo je tri obilata obroka dnevno. Od trenutka kada se Indijanac opet pojavio, uvukao se Hog sam u sebe i ušančio se iza namrgođenog ćutanja. Nije prošao nijedan sat a da Rolfu nije ponovo nudio krzna, pušku i zamke, ako ga bude odveo „njegovima.“

Svi su bili radosni što se toga dana krenulo za Lajons Fols. Plan puta bio je ovaj: rekom Mozom do jezera istog imena, pa odatle južno na Veliku Mozu. Reke su imale brz tok i bile bogate vodom; bila je to srećna okolnost jer se na taj način smanjivao broj plićaka. Hog nije Mogao da korača, a nije hteo da hramlje, pa su ga dva lovca morala u znoju nositi kod svakog plićaka i brzaka. I pored svega toga prešli su pedeset milja za tri dana; uveče trećeg dana ugledali su u zašumlju malo naselje. Lajons Fols.

Kod Hoga se sada pokazala primetna i neprijatna promena. Umesto moljenja, kojim se služio još dan pre toga, sada je izdavao naredbe:

— Izlazite polako, vikao je, da mi ne oštetite kanu!

On se pozdravio sa svojim poznanicima kod vodenice s velikim oduševljenjem, koje mu baš nije bilo sasvim uzvraćeno. Njihovo hladno: „Halo, Džek, opet si ovde?“ nije bilo ništa više od običnog pozdrava i trenutnog zaboravljanja. Najzad se jedan od njih pokrenuo da pomogne da ga odnesu njegovoj kući. Da, to su bili njegovi, ali izgleda da ni oni nisu bili mnogo srećni zbog njegovog dolaska. Hog šapnu nešto svom sinu na uvo, posle čega ovaj ode na reku i odmah se vrati noseći pušku — sada Rolfovu pušku, kako je ovaj mislio. Dečak bi doneo i kože, da ga Skukum nije napao i naterao u bekstvo.

I tek se sada Hog pokaza u pravoj boji.

— To su moja krzna i moj kanu, reče on obraćajući se jednom radniku na vodenici, a onda se okrete svojim spasiocima i reče: A vi, prljave, razbojničke, crvenokože lopovske bitange, vucite se odavde što brže možete, jer ću narediti da vam polome kosti!

Sva mržnja, uzdržavana u njegovog pakosnoj duši, dobila je odjednom oduška u uvredljivim psovkama koje nisu za ponavljanje.

— Govori, govori kako samo belci umeju! reče Indijanac spokojno.

Rolf je zanemeo. Pokazivati se prvo kao odan i kao čovek dostojan sažaljenja, pa posle umesto zahvalnosti za učinjenu pomoć psovati takvim uvredljivim i prostim rečima!

Hog nije prestajao sa psovkama, i u svome prijatelju Bilu Hokinsu našao je odano uvo, kome je mogao poveriti sve svoje patnje. Nitkov je izjavio da je obmanut i pokraden. I tako je fantastičan bio iskaz o nepravdi koja mu je bila učinjena, da je najzad njegov prijatelj bio pobuđen da pozove gradonačelnika, kako bi Hog svoje optužbe mogao pod zakletvom potvrditi, posle čega će ove dve „skitnice“ biti uhvaćene i, pre svega, „Hogova krzna“ i kanu biti stavljeni na bezopasno mesto.

Stari Silas Silvan, vlasnik vodenice i najstariji građanin toga mesta, bio je najviša vlast. Bio je krupan, suvonjav čovek, crne kose. Saslušao je priču o „zločinu“, od koga se čoveku kosa diže na glavi, priču o „krađi“ i „mukama“ kojima su ova dva đavola u čovečjem obliku podvrgla sirotog, bezazlenog Hoga. Gradonačelnik je sve to pažljivo saslušao. Prvo se bio prepao, ali su se crte na njegovom licu postepeno sve više i više ublažavale.

— Neću vas zaklinjati dok ne čujem i drugu stranu, reče on Hogu. I potom dođoše na red Rolf i Kvonab.

Rolf onda ispriča tečno i otvoreno šta su doživeli s Hogom, i to od prvog susreta pred Varensovom radnjom pa do dolaska u Lajons Fols. Istiniti iskazi nikada se neće rđavo razumeti, pa ma bili i dugi. Rolfovi iskazi, dati u najlepšoj formi, načinili su na staroga lovca, trgovca, sopstvenika vodenice i gradonačelnika odličan utisak, kao što se moglo predvideti.

— Mladi čoveče, reče mu on razborito *i* prijateljski, ja znam da ste mi rekli istinu. Svi mi znamo da je Hog najbedniji stvor i najveći

lažljivac na celoj ovoj reci. On jeste i ostaće nepopravljiv karakter. Ali, ako vam je samo *obećao* da će vam dati pušku i kanu, mi ga, nažalost, ne možemo prisiliti da svoje obećanje održi, ako neće da to učini dobrovoljno. Što se tiče krzna, tu na vašoj strani stoje dva svedoka prema jednom, te, prema tome, krzna i zamke pripadaju vama. Mi ćemo vam nabaviti kanu da biste mogli otići odavde, i time je stvar rešena. Što se Hoga tiče, možete biti bez brige: nikada više neće moći da narušava bezbednost po šumama.

Čovek s denjkom krzna uvek važi za uglednu ličnost u svima graničnim naseljima. Gradonačelnik je bio ujedno i trgovac. Njemu su lovci prodali krzna i od njega pokupovali sve što im je bilo potrebno.

Prošao je čitav dan dok je novi kanu bio pripravljen i natovaren kupljenim stvarima. Prilikom svršavanja trgovačkih poslova imao je stari Silvan spokojan i prostodušan način: pravio je šaljive upadice i na taj način je izgledalo kao da je s njim „lako“ trgovati. Na kraju se obično moglo utvrditi da je, i pored sve prostodušnosti, ipak dosta zaradio. Mnogi lovci nisu zbog toga hteli da rade s njim.

Kada je poslovni deo bio gotov — glatko i čisto — rekao je:

— Sada će svaki od vas dobiti od mene poklon. I on im pruži dva džepna noža s dva reza.

Onda je to bilo nešto sasvim novo, te su noževi u očima lovaca bili pravo čudo od neocenjive vrednosti i zato je njihova radost i bila velika. Pa, čak i kada su saznali da se za jednu jedinu kuninu kožu može dobiti čitava gomila takvih noževa, njihovo radosno iznenađenje nije moglo biti pomućeno.

— Najbolje je da večerate kod mene, pa putujte ujutru.

I tako su lovci sada sedeli za velikim porodičnim stolom i večerali kod sopstvenika vodenice. Posle toga sedeli su još tri časa na prostranoj verandi, pušili i uživali u izgledu reke.

Rolf beše kod Silvana stekao neku posebnu naklonost i on mu je pričao svašta, i mogućno i nemogućno. Rolf nikada nikoga nije čuo da priča na tako zanimljiv način. Pri tom je to pričanje krilo i odličan humor. Proteklo je međutim nekoliko godina dok mladi čovek nije uvideo šta je sve iz riznice iskustva toga čoveka mogao iskoristiti i koliko se mudrosti krilo iza svega onoga što mu je Silvan otkrio.

— Umalo što niste naseli, govorio im je on, što ste s tim čovekom došli u Lajons Fols. Vidite, kod Džeka Hoga postoje dve slabe tačke: prvo, ako ga ne poznajete cenićete ga samo po njegovoj spoljašnosti; i drugo, ako ga poznajete, bićete sasvim načisto kako s njime stvari stoje. Jedna čista koža može se čitavu godinu, pa, Bože moj, i dve godine dana obrtati, ali kada jednu kožu ispitujete dvadeset godina, i leti i zimi, onda se kladim da će se pokazati onakva kakva je i da na njoj neće biti nijednog skrivenog kutka.

Neću suviše oštro rasuđivati, jer ne znam kakve bube Hog ima u glavi. Mislim da kod njega ipak nešto nije u redu, jer se inače ne bi tako žalosno ponašao. Ja mislim: promisli pre nego što nekome udariš crni žig, kako je to obično govorila moja mati; ne treba o nekom čoveku reći ništa ružno dok se sam ne zapitaš: Da li je to istina? Je li to pravo? Je li to odista potrebno? I ja vam zato kažem: Što sam god stariji, sporije sudim. Kada sam bio mlad kao vi, bio sam kao čelična zamka s okidačem od konca. Na svetu nema ničeg pametnijeg — tvrdio sam onda — nego što je mladić od šesnaest godina, izuzimajući možda devojčice od petnaest.

Vi ćete, mladi čoveče, uvek doći na to: neka sve izgleda crno, ipak svakom čoveku zapadne kapljica sreće na njegovom putu, ali samo ako je žilav, odvažan i čestit. Uvek dođe nešto što mu konačno prokrči put. Svuda ima mesta za hodanje, ali treba biti pravi muškarac i umeti ga pronaći.

Još nešto treba da ti bude jasno, mladiću: nećeš zagristi travu dok se sam ne uveriš da je dobra. A ako ne veruješ da je dobra, nemoj je zagrizati. To mu dođe isto onako kao kad je neko bolestan. Ja sam mnogo preživeo s tim doktorima, ali sad znam ovo: niko nije bolestan pre nego što poveruje da je odista bolestan.

Što sam god stariji, sve više dolazim do uverenja da glavna stvar, glavni razlog, mora biti u samome čoveku. A ono što se spolja prikupi, ništa ne vredi. Zato je važno da se baciš na to da stvaraš u sebi; onda ćeš uvek dobiti igru sa onima koji sebe stvaraju samo spolja.

Već sam opazio kod tebe znake da ćeš postati pravi čovek. Ti nećeš večito vršljati po šumama. Ako ti se prohte da radiš što drugo, javi mi se.

Rano izjutra, veslali su lovci po reci Mozi u dobrom kanuu, snabdeveni zalihom i s nešto novca.

— Zbogom, zbogom! Javite se opet. Videćete da vas nećemo zaboraviti. A mislite i na to: ja kupujem krzna, bile su Silvanove poslednje reči.

Kada su tako veslali jedno vreme, okrete se Rolf i pogleda Kvonaba i reče:

— Vidiš, ima i dobrih belih ljudi.

Indijanac se nije makao, niti je rekao i jednu reč.

VIII

ROLF PRIKUPLJA NOVA ISKUSTVA, PRODAJE KRZNA I PUTUJE U OLBENI

Pri povratku morali su lovci dobro da zapnu da bi savladali brzi rečni tok. Inače se nije dogodilo ništa važno. Lovac divljači lako se snađe, samo kad je bar jedanput prešao izvestan put. Za dva dana stigli su do Hogove kolibe.

Iz nje su izneli sve što je u njoj bilo i poneli sve što je imalo neke vrednosti. Međutim, toga je bilo vrlo malo, jer su krzna i posteljne stvari već bili odneseni. Ipak su našli još nekoliko zamki i nešto posuđa. Napravili su od toga dva denjka. Odavde se imalo ići suvim, zbog čega su kanu skrili u šiprag od borovine, nešto malo dalje od obale. Pre nego što su bacili teret na leđa, Kvonab zapali lulu. Rolf mu reče:

— Kvonabe tamo u Lajons Folsu živi čovek koji se izdavao za Hogovog prijatelja. Možda će doći ovamo jednog dana i praviti nam teškoće, ako mi unapred ne oduzmemo svaku mogućnost za to. Bolje je stoga da ovo ovde zapalimo.

— Ag! odgovori Indijanac.

Prikupiše zatim suve grančice i dosta brezove kore i naguraše sve to u kolibu. Zatim nagomilaše ispred kuće mnogo pruća i granja. Kvonab kremenom dade varnicu, brezova kora poče prštati i plamen lako zahvati suvo drvo. Ubrzo kroz vrata i prozore kolibe pokuljaše gusti oblaci dima. Skukum je posmatrao ovaj prizor sa bezbedne udaljenosti, lajući od zadovoljstva.

Lovci zatim baciše teret na leđa i pođoše uzbrdo. Posle jednog sata hoda naišli su na greben jedne stene. Tu su se odmorili i sa zadovoljstvom posmatrali guste stubove crnoga dima koji su se peli ka nebu.

Noć su proveli u šumi, a idućeg dana osetiše beskrajnu radost što opet vide svoju kuću i jezero. Na raznim mestima nailazili su na tragove jelena, pa kako im je bilo potrebno meso, Rolf predloži da pođu u lov.

Preko zime ugine mnogo jelena: neke ubije mraz, sneg, glad; drugi padaju kao žrtve zverova ili lovaca. Broj jelena u aprilu mali je; nije se moglo više očekivati da se nađe jelen, ako se kroz šumu ide nasumce.

Znači, moralo se prikradati.

Svako može lako ići za tragovima jelena u snegu. A nije teško ići za jelenom ni po mokrom zemljištu, ako u okolini nema i drugih jelena iz drugih oblasti. Ali prava je veština pronaći trag jelena i ići za njim gde je kamenito tlo ili pokriveno tvrdim lišćem; trag se tu može ili izgubiti ili zameniti, kad stotine drugih jelena ostavljaju popreko i unakrsno svoje otiske.

Rolf je imao bolje oči od Kvonaba, ali iskustvo znači isto što i oko. Kvonab je zato uzeo na sebe zadatak da vodi. Izabrali su svež trag jednog velikog jelena — pravi lovac u ovo vreme nikada ne puca na košutu. Po veličini i oblini papaka videli su da su to tragovi rožnjaka.

Rolf reče:

— Kvonabe, ja bih rado naučio da pratim trag. Pusti me da ja tražim, a ti mi pokaži kuda treba da idem, ako izgubim trag.

Jedno vreme sve je išlo dobro. Kvonab i Skukum išli su za Rolfom. Najzad se učini da su našli rešenje. Naišli su na gomilu balege, što je značilo da je jelen tu morao zastati. Pored toga, balega je još bila topla; mogla je biti izbačena pre malo minuta. Sada treba biti oprezan, jer je to bio odlučujući trenutak.

Bilo je izvesno da se životinja nalazi na domak puške i sada je bilo glavno da lovci ugledaju jelena pre nego što on njih oseti.

Skukuma su vodili vezanog. Rolf se počeo prikradati korak po korak, pri čemu je mokasinom stupao na zemljište tek kada bi ga dobro ispitao i našao zgodno mesto da stane punom nogom. Najzad

je naišao na jednu čistinu u šumi. Dugo vremena je osmatrao, dok mu Kvonab ne dade znak da je jelen prešao proplanak i da i on sam treba da pređe preko njega. Ali se Rolf još ustezao, nastavljajući da posmatra šumsku ivicu na suprotnoj strani. I odjednom on opazi nešto zagasitosivo u gustišu, kako se lako miče — kretanje nije bilo veće nego kad miš vrdne svojim repom. Rolf priveza pogled za to mesto i najzad u sivoj svetlosti raspoznade konture glave jednog jelena s rogovima i zatiljkom. Razdaljina je bila sto metara, ali lovačka rutina traži „čekanje prilike“. Rolf je bio pun radosti; on nanišani i opali. Iza jednog stabla sroza se telo jelena na zemlju. Skukum je cikao, ispoljavajući neobuzdanu radost. Rolf zauzda svoju revnost, ponovo napuni pušku i tek onda sva trojica otrčaše do toga mesta. Ali pre nego što su se približili na pedeset koraka, jelen đipi i pobeže. Kada je prešao jedno sedamdeset pet koraka, zastade i poče posmatrati oko sebe. Rolf opali još jedanput. Jelen opet pade, ali opet odmah skoči i odskakuta.

Lovci pretražiše oba mesta i ne nađoše tragove krvi. Nešto crveno se videlo iza žbunja i trave; ali, bila je to suva trava. Na dve stvari mogli su se osloniti: na drvo i na kamen. Išli su zato tragom jelena dok nisu naišli na kamen u jednom proplanku na kome je bilo krvi. Odatle je trag išao do jedne raskrsnice jelenskih tragova, gde je otisaka papaka bilo mnogo, tako da je teško bilo utvrditi koji je pravi trag. Rolf požuri prema jednom trupcu, koji je ležao popreko preko raskrsnice, i tu opet nađe trag krvi koji mu je ukazivao šta mu dalje valja činiti.

Pošao je zatim lagano dalje i išao tako pravo jedno četvrt milje, nailazeći s vremena na vreme na nekakve čudne ogrebotine na zemlji, čije mu značenje nije bilo jasno. Jedanput je na takvoj ogrebotini video i krv, ali inače nije bilo nikakvih znakova da je jelen bio pogođen.

Jelen, ranjen u trbuh, uvek beži uz brdo. Zato Kvonab napusti Skukuma i Rolfa, pa se pope na jednu uzvišicu, u nadi da će odande ugledati jelena.

Posle još pola milje raskrsnica se delila i tu je bilo tragova na obe strane. Rolf nije više mogao da razlikuje pravi trag. Išao je prvo za jednim, pa nekoliko koraka za drugim, posmatrajući mnoge otiske da bi poznao trag ranjenog jelena.

Sad se umešao i Skukum. Dosad mu je uvek bilo zabranjeno da začikava jelene i on je dobro znao da je to za njega zabranjeno zadovoljstvo. Ali sada je onjušio trag koji je išao uz brdo, pošao nekoliko koraka za njim a onda pogledao Rolfa kao da mu je hteo reći: „Ti, siroto, bedno stvorenje, ne umeš da ideš ni za svežim tragovima jednog jelena koji se ipak mogu nanjušiti? Evo traga, ovuda je jelen protrčao."

Rolf pogleda psa i reče u sebi: „Izgleda mi da je naišao na trag", pa pođe tim pravcem. Uskoro je naišao na jednu novu ogrebotinu i na sveži parožnjak jelenskog roga, koji je još imao kožicu na sebi; bio je krvav i u korenu rascepljen. Odavde je zadatak već bio lakši, jer pored tog jednog traga više nije bilo drugih tragova.

Kvonab se vratio, jer nije video jelena, ali je ugledao nekoliko kreja i jednog gavrana kako obleću jedan šiprag daleko dole. Lovci smesta napustiše trag i krenuše ka tom mestu. Nedaleko odatle opet su naišli na trag i na čudnovate ogrebotine.

Svaki lovac zna da se u gustišu iznad kojeg lete kreje i gavrani nalazi kakva divljač, pa" može biti, i jelen. Ali ovde se nije moglo ništa videti. Odjednom se na najgušćem mestu ču nekakav šum: i jelen odskoči visoko. Ovo je za Skukuma već bilo isuviše. On grunu napred kao kakav vuk, dograbi jelena za zadnju nogu i pre nego što se životinja mogla podići, još jedan pucanj prekrati njene muke.

Ispitivanje ovog slučaja otkrilo je tajnu; Rolfov prvi pucanj pogodio je rog u korenu i razdrobio ga. Taj udarac je onesvestio jelena. Drugi pucanj slomio mu je zadnju nogu. One ogrebotine dolazile su od nastojanja jelena da ispravi ranjenu nogu; takvom jednom prilikom jelen je pao i ocepio pokožicu o kojoj je visio razdrobljeni rog.

Ovo je bio Rolfu prvi lov s prikradanjem. Pokazalo se da za jednog spretnog čoveka nije nemoguća stvar postići i ovu razinu u veštini lovljenja po šumama.

Svaki lovac po šumama ponekad zaluta. Dabome, čak je i Danijel Bun[4] jedanput zalutao. I da li će pustolovina imati tragičan ili veseo

[4] Danijel Bun (1734—1820) poznat pod nadimkom „Kožna čarapa", bio je čuven lovac u ranim danima istraživanja severnoameričkog kontinenta. (Prim. prev.)

svršetak zavisi samo od toga kako će se čovek posle držati. U svakom slučaju, to je uvek probni kamen za lovca i istraživača; to je merilo vrednosti njegovog znanja, njegove izdržljivosti i onoga što stoji iznad svega: njegove hrabrosti.

Pojavila su se već i divna jata divljih golubova. Jednog majskog dana stiglo ih je na milione, u dugačkim redovima. Trčkarali su po zemlji, čupkali travke, i zobali. U to vreme njihovu hranu činili su poglavito brestovo seme i sićušni oraščići s krilcima koji su padali s drveća kao šeširići sa širokim obodom. Kada se jato ovih golubova podigne zbog kakvog sumnjivog znaka, nastaje šum sličan udaranju morskih talasa za vreme bure.

Glavna masa divljih golubova spuštala se u dubodolinu jugoistočno od jezera; razlog tome bio je što u toj dolini ima najviše breza. Rolf uze luk i strele, zavesla kanu preko jezera, nadajući se da će uloviti jedno ili dva tuceta da napuni njihov lonac.

Čudnovato je kako iznenada i tačno, divljač može oceniti domet oružja i kako se uvek zadržava na bezopasnom odstojanju. Koliko puta se samo desilo da se baci strela u jato golubova, a da ipak nijedan hitac ne pogodi. Rolf je išao sve dalje i dalje. Imao je jednako pred očima dugačko rastureno jato, čas na zemlji, čas u vazduhu, ali su ptice retko dolazile na domet strele. Dva sata je već, s vremena na vreme, odapinjao, onako na sreću, strele na jato — ali bez uspeha. Najzad je pogodio jednog goluba. Golub je pao pa opet uzleteo, održavao se kratko vreme visoko u vazduhu, a onda ponovo pao na zemlju. Rolf požuri k njemu, ali je golub na zemlji i dalje podskakivao i lovcu je trebalo uzaludnih pola časa trčanja, od koga je izgubio dah. Najzad je golub zastao i Rolf ga dotuče strelom.

Rolf naposletku stiže na izvor koji je izvirao iz jednog udubljenja u steni. Naslonio je luk i strele uz drvo, pa se popeo do izvora da ugasi žeđ.

Ali kada se ispravio, video je na daljini od dvadeset koraka košutu i malog, gojaznog, jednogodišnjeg jelena pored nje. Stajali su tu, sasvim spokojno. Rolfu se prohte da ulovi mladog jelena, i mirno se spusti do mesta gde je ostavio luk i strele.

Za to vreme jeleni su se udaljili, i sada su bili van domašaja strele. Ali pojava lovca napravi ih radoznalim. Dugo vremena su stajali na

jednom otvorenom mestu, a onda opet otišli dalje nekoliko koraka, i kadgod im je Rolf prilazio bliže odlazili su dalje.

Oboriti jelena strelom prava je majstorija i za iskusne šumske lovce. Rolf je goreo od želje da to postigne i stoga pokuša razna lukavstva. Uvek je imao životinje pred očima, ali nije imao priliku za gađanje.

Naposletku se jeleni uplašiše i pobegoše. Rolf se onda pope na visoravan gde su gmizali divlji golubovi. Osetivši glad, on očisti ubijenog goluba, zapali vatru kremenom, koji je uvek nosio sobom, ispeče pticu na ražnju i kada je pojeo, osetio se osnažen za dalje lutanje.

Nebo je bilo oblačno. Rolf nije mogao da utvrdi visinu sunca, ali je znao da je već dockan i stoga se okrenu kući.

Okolina u kojoj se nalazio bila mu je savršeno tuđa, a sunce mu više nije moglo dati tačku koje će se držati. Ali Rolf je znao opšti pravac i zato požuri do mesta gde je ostavio kanu. Posle hodanja od dva časa bio je vrlo iznenađen što još nije video jezersko ogledalo kroz stabla. Odluči se stoga da pođe brže.

Prošlo je već tri časa i voda se nikako nije videla.

Rolf pomisli da je otišao odveć na sever, i stoga promeni pravac marša. Na nekim mestima je i trčao. Opet je prošao čitav čas, a jezero se još nije videlo.

Sada tek Rolf uvide da je zalutao. Popeo se zato na obližnje drvo i pogledao unaokolo. S desne strane video je neki mali brežuljak, te odluči da pođe tamo. Put ga je sada vodio kroz jednu uvalu. Dve lipe, koje su tu stajale, učiniše mu se nekako poznatim. Kratkim putem odatle došao je do nekog izvora, koji je veoma nalikovao na izvor na kome je bio pre nekoliko sati. Kada se osvežio vodom, opazi tragove jelena i tragove čoveka. On ih ispita; nema sumnje — njegov rođeni trag, iako je držao da su tragovi ostali na jugu, umesto na severu. Rolf pogleda na sivo nebo, ali se sunce nije moglo ni nazreti. Brzo zato ode na brežuljak, odakle je mogao imati bolji pregled. Trčao je sve brže i brže. Posle pola časa šuma se počela proređivati i postajati sve svetlija, i on pođe niz brdo. Kada se našao u uvali, ugleda Rolf svoj stari izvor, koji se opet podsmevao njegovoj orijentaciji.

Bio je zapanjen. Sad je znao da je zalutao u ovoj prašumi: trčao je u krug, a izgledalo mu je kao da je i izvor trčao za njim u krug; jedanput je ležao na severu, drugi put na istoku. Prva mu je misao bila da što brže može trči pravo napred, pravcem koji je smatrao za severozapad. Pregledao je drveće: prema severu morala su imati najviše mahovine. Dobra ideja, pod uslovom da je sve drveće lepo i pravo izraslo i tako ravnomerno pokazivalo pravce sveta. Ali, na žalost, to nije bio slučaj: jedno se drvo povilo ovamo, drugo onamo, i sudeći po mahovini sever je mogao biti i ovde i onde. Rolf poče piljiti u vrhove jela, jer kažu da su jelini vrhovi uvek nagnuti prema istoku. Ali izgleda da je i među njima bilo podeljeno mišljenje na kojoj strani leži istok.

Rolfove misli su se sve više mutile. Bio je hrabar mladić, ali ga sada spopade ledeni strah pri samoj pomisli da je suviše udaljen od kolibe da bi mogao vikati, a po zemlji, pokrivenoj travom, nije mogao ići svojim tragom. Izgledalo mu je da se neće moći otkačiti od izvora bez nečije pomoći.

Počelo mu se već vrteti u glavi, ali se onda priseti jednog saveta, koji mu beše dao njegov učitelj: „Ne strahuj ako zalutaš. Zalutali nikada ne umiru od gladi, a isto tako ni od hladnoće; samo od straha. Nemoj se plašiti, i onda će sve dobro proći.

Rolf se nije slepo na to oslonio, već je seo i počeo razmišljati.

„Od kanua“, reče u sebi, „išao sam neprestano na jugoistok.. I tu prekide misli. Odjednom mu je sinulo u glavi da celim putem nije mogao sagledati sunce. Da li je zbilja išao prema jugoistoku? Beznadežna pomisao, koja pojedine ljude može sasvim obezglaviti. Ali Rolf pomisli: „Samo bez straha! Sve će biti u redu. Sutra će nebo biti vedro.“

Dok je tu tako sedeo, naiđe drečući jedna veverica i uspuže se uz drvo. Rolf potеže strelu i čim strela polete, veverica pade. Rolf je podiže i stavi u džep od kaputa. Ovaj mali plen dobro mu je došao za večeru.

Mrak je trebalo ubrzo da padne, i on pripremi sebi prenoćište.

Koliko je mogao, prikupio je suvo granje i nagomilao ga na zaklonito mesto. Pomoću čelika, kamena, truda i brezine kore ubrzo je došao do sjajne vatre i pored nje, uprkos svemu, počeo se osećati vrlo dobro. Veverica je bila odlična večera, i Rolf se zatim ispruži na

ležište od borovih grana i zaspa. Noć bi dobro prošla da nije zahladnelo. Vatra se ugasila i Rolf se probudi od zime. Morao je onda da naizmenično čarka vatru i spava.

Odmah po svitanju ču Rolf neko snažno šuštanje, i šumu tog trenutka ispuni jato divljih golubova. Rolf je bio ostavljen sam sebi; stoga uze luk i strele i pođe u lov. Ovoga puta sreća ga je poslužila. Prvim hicem oborio je jednog debelog golubana. Drugim hicem pogodio je drugog, koji se brzo zavukao u pruće. Rolf potrča za njim, ali goluban mu izmače, odlepršavši dalje. Rolf se naljuti, istrča i spusti se niz jednu padinu. Potresao ga je strašan bol: jedna noga ležala je popreko ispod njega. Rolf se uplašio da mu noga nije slomljena, jer ga je golenica bolela. Ali kada je ispravio nogu i pogledao je, našao je da je kost u redu; samo je iščašio zglavak. Stanje je sada bilo ozbiljno, jer više nije mogao hodati.

Ali ipak uspe da uhvati golubana i onda othrama s mukom, polako, do svoje vatre. Ukoliko je postajao svesniji položaja u kome je, utoliko je njegovo raspoloženje bilo gore. Počeo je gubiti nadu.

Postoji samo jedna stvar koje se čovek ima stideti: „straha“, a „uvek ima izlaza“, telegrafisao je mozak srcu. Prve reči kazao je Kvonab, a druge stari Silvan. „Da, uvek se može naći izlaz, a ko je dobar mladić, taj će ga i naći.“

Rolf priredi oba golubana i ispeče ih na ražnju. Prvoga je pojeo za doručak, a drugog metnu u džep da ga sačuva za ručak. Dok je tu tako sedeo, više malih jata golubova odletelo je prema severu. Najzad se nebo oboji bojom sunca koje se rađa, i, gle, sunce se pojavi na Rolfovom — zapadnom horizontu. Tek je sada Rolf razumeo pravac letenja divljih plovaka: one su letele prema jugoistoku, na jezero, i da je mogao hodati, imao bi samo da ide za njima. Ali bol u nozi se pogoršao i noga mu beše otekla. O hodanju nije moglo biti ni reči. Rolf je morao da prikupi svu snagu da zadrži suze.

U njegovoj duši ponovo se pojavi lice oprobanog, prijateljskog pionira, s plavosivim očima; izgledalo mu je kao da mu kaže: „Iako sve izgleda crno, kako samo može biti, uvek se dogodi nešto što stvari okrene na bolje, ako si samo otporan, hladnokrvan i čestit. Uvek se nađe izlaz, ali treba biti pravi momak, pa ćeš ga i naći.“

Ali, gde mu je sada izlaz? Pa, on će ovde umreti od gladi i hladnoće dok ga Kvonab pronađe. I avet straha opet se ispreči ispred

njega. Kada bi svome prijatelju bar mogao dati kakav znak! Rolf viknu nekoliko puta glasno, s malom nadom da će mu slabi vetar moći daleko odneti glas. U šumi je, kada uzvici utihnuše, ponovo sve bilo tiho.

Pala mu je onda na pamet jedna Kvonabova priča. I on jedanput beše zalutao i tri dana su ga tražili. Imao je tada deset godina. Zapalio je onda vatru koja je davala veliki dim i na taj način omogućio svojim spasiocima da ga pronađu. Zbilja! To je bio indijanski znak: dva stuba dima znače: „Zalutao sam“. Ta misao oživi Rolfa. Nešto dalje od svoga ležišta on napravi ogromnu vatru, pa na nju baci trulo drvo i zelenu travu. Podiže se stub gustog belog dima i nestade ga više vrhova drveća.

Rolf ovda bolno othrama sto metara dalje i zapali drugu vatru; i onda nije ostalo ništa drugo do čekati.

Jedan ugojeni golub, koji je odlutao od svoga jata, sede na granu više Rolfovog ležišta. Kao da ga je poslao sam dobri Usud. Rolf odape strelu i obori ga. Kada ga je rasporio, video je da mu je guša puna brezovog semena. Pošto je odbacio drob, stavio je brezovo seme ponovo u goluba, jer je znao da je ono vanredno ukusno i dobro kao dodatak uz golubije pečenje.

Prošao je čitav čas. Rolf je morao ponovo da ode do udaljene vatre, jer ova tek što se nije ugasila. Uz put je uzeo jedan štap za podštapanje i pritom se seti Hoga kako je išao sa jednom nogom i sa štakom. „Stoj“, pomisli, „to je dobro, i ja ću tako“. I on poče tražiti zgodnu štaku. Gore na drveću bilo je mnogo pogodnih grana, ali je to bilo visoko. Potrajalo je duže vremena dok je našao jednu, koju je mogao odseći nožem. Imao je s tim posla čitav sat, kad odjednom ču neki glas i srce mu poče glasno lupati. Daleko sa severa odjekivalo je stablo, ali ipak se moglo čuti:

—Je — uuu — u!

Rolf ispusti nož i oslušnu, pa instinktivno otvori usta, jer na taj način su bubne opne oslobođene svih drugih pritisaka i bolje primaju zvuk. Opet odjeknu:

—Je — uu — u!

Nije se prevario. Rolf odgovori:

—Je — uu — u je — uu — u!

Deset minuta posle toga odjeknu oštro „jap, jap“ i Skukum iskoči iz šumskog gustiša, pa poče skakati visoko na Rolfa, kao da je on uredio stvar. Odmah iza njega pojavi se Kvonab.

— Oho, mladiću, reče mu smešeći se spokojno. Pružio je Rolfu ruku. Ag! Dobro si ono napravio, dodade, pokazujući glavom na vatre. Odmah sam znao da si u nevolji.

— Da, reče Rolf i pokaza na iščašeni zglavak.

Indijanac uze Rolfa na leđa i odnese ga na jedan proplanak. Tu izvadi hleb i čaj iz svoje torbe i prigotovi užinu. Za vreme jela pričali su jedan drugom:

— Bio sam u brizi za tobom kad juče na noć nisi došao kući, jer nisi imao ništa za jelo a bio si i bez pokrivača. Nisam nikako mogao zaspati. Rano izjutra popeo sam se na brdo, gde se uvek molim, i pogledao na jugoistok, jer sam video da si tamo otišao s kanuom. Nisam video ništa. Onda sam se popeo na jedno još više brdo, gde sam lepo mogao videti prema severoistoku i tada sam ugledao ova dva stuba dima i tako saznao da je moj sin još živ.

— Time hoćeš da kažeš da smo, ovde, severoistočno od naše kolibe?

— Oko četiri milje. Trebalo mi je dugo da dođem dovde, jer sam prvo morao otići po kanu.

— Kako, po kanu? zapita Rolf iznenađeno.

— Pa, ti si ovde daleko samo pola milje od reke Jezup, odgovori Kvonab. Brzo ću te ja odvesti kući.

Bilo je teško u to poverovati, ali je stvarno bilo tako. Sekiricom napraviše štake zgodne za pazuho i pođoše.

Posle dvadeset minuta sedeli su već u kanuu, a posle jednog časa bili su kod kuće.

Rolf je naknadno mnogo razmišljao o onome što je doživeo. U trenutku najdublje beznadežnosti našao se ipak put za spasenje, i to sasvim jednostavno, prirodan put, koji je odgovarao cilju. Da, dok je živ, nije smeo zaboraviti: „Ima uvek izlaza, a kad je neko pravi momak, on će ga i naći.“

Tri puta dnevno trljao je Kvonab Rolfov zglavak mašću i posle nedelju dana zglavak je bio izlečen.

Maj je gotovo prošao, jun je već bio pred vratima, proleće se približavalo kraju. Ma kojih godina bio čovek uproleće, njegov ga nagon tera da putuje i da menja način svog života. Većina njih u Edajrondeku, koji su proveli zimu u nameštanju zamki, uproleće rade na šumskim radovima; ili idu kući, ako imaju svoj dom i porodicu, gde sade krompir ili se bave ribolovom. Rolfu i Kvonabu nije bila otvorena nijedna od ovih mogućnosti, a kako su i oni u sebi osetili nagon za putovanjem, odlučiše se da s krznima odu do Vorna.

Kvonab je hteo duvan i — promenu.

Rolf je hteo pušku i — promenu.

Prvi jun zatekao ih je već na putu. Kvonab je bio na kraju kanua i krmanio, a Skukum je glasno lajao. Cilj je bio Vornova izdužena naseobina: jedna trgovina i tri kuće za stanovanje, i sve to jedno od drugog veoma udaljeno.

Reke su bile bogate vodom. Zahvaljujući prethodnim radovima, koje su lovci obavili sekirom u septembru, imali su sada i po Jezupu dobru vožnju. Prvo prenoćište bilo im je na obali Hadzona, punih dvadeset pet milja daleko od brvnare.

Trećeg dana uveče stigli su lovci do Vorna i trgovac ih pozdravi srdačnom dobrodošlicom.

— Dobar dan, mladi čoveče! Gospode, kako ste izrasli!

I zaista, Rolf beše izrastao. I njemu i Kvonabu palo je tek sada u oči da su bili iste visine.

— Pa, kako lov? Ah, to mi se sviđa! dodade trgovac kada su Rolf i Kvonab bacili na tezgu svoje denjkove s krznom. To mi se sviđa. Moramo najpre po koju popiti!

Kako se trgovac začudio kad su njih dvojica odbili! To je za njega bilo razočaranje, jer kada lovci odbiju s njim da piju, značilo je da s njima neće biti tako lako trgovati. Ali trgovac savlada svoj jed, pa reče:

— Mislim da ću vam ovoga puta moći prodati najbolju pušku na svetu. Na Rolfovom licu već beše opazio da će na taj način najbolje moći svršiti posao.

Zatim je došlo razgledanje koža. Uglavnom su pregovori vođeni između trgovca i Rolfa — Indijanac se držao povučeno u pozadini, i samo s vremena na vreme davao je znak odobravanja ili odbijanja.

— Tu ima trideset kuna, reče trgovac kada su krzna kuna konačno ostala da leže jedno pored drugoga na stolu. Malo su izbledela — vrede tri dolara i pedeset centi po komadu. Ali ja ipak hoću dobro da vam platim: recimo, onda, četiri dolara!

Rolf pogleda Kvonaba. Ovaj je vrteo glavom, ali da trgovac ne vidi, i podigao šaku s raširenim prstima. Rolf razumede i reče:

— Ja mislim da krzna nisu izbledela. Naprotiv, sva su vrlo zagasite boje. Staju tek pet dolara po komadu, ako hoćete da ih kupite.

— Hm, reče trgovac. Znate, trgovina s kožama je opasna; kože se mogu iskvariti, naiđu moljci i miševi, pa onda tržišta! Mi zapadamo u veliku opasnost s ovakvom robom. Ali vama za ljubav zaključićemo ovako: pet dolara po komadu.

Tu je, uostalom, i lepa srebrna lisica. Za nju vam dajem četrdeset dolara.

— Da, lepo je, zaista, reče Rolf, ali je Kvonab vrteo glavom.

Već ranije su njih dvojica razgovarali o pravoj vrednosti krzna srebrne lisice.

Rolf reče:

— Čuo sam da je jedna koža srebrne lisice prodata za dvesta dolara.

— Gde?

— O, pa, dole u Stamfordu.

— Da, ali on leži sasvim blizu Njujorka.

— Svakako. Pa i vi sigurno šaljete kože u Njujork.

— Dabome, ali staje mnogo novaca dok ne stignu tamo. Da vam učinim drugi predlog: ako hoćete da vam platim robom, onda ću vam izići u susret na pola puta i reći: sto dolara.

— Dajte sto dvadeset pa ću kupiti pušku.

— Hm, mrmljao je trgovac. Voleo bih da znam ko vam je usadio te bube u glavu.

— Pa nisu tu potrebne nikakve bube. Stari Silvan učinio mi je takvu ponudu kada sam njemu hteo da prodam krzno.

Ova primedba imala je uspeha. Bilo je, dakle, i drugih trgovaca. Pogodba je ubrzo bila zaključena. Pored potraživanja za srebrnu lisicu, primili su lovci još i tri stotine dolara za ostala krzna. A ono

što su imali da prime za lisicu bilo je dovoljno i za pušku i za namirnice koje su im bile potrebne.

Ponosno uze Rolf svoju novu pušku u ruke i s uputnicom od tri stotine dolara u džepu — što je bila zajednička svojina oba prijatelja — izgledao je sam sebi kao čovek od prilične važnosti. Kada su napuštali radnju, zapita trgovac:

— Džeka Hoga svakako niste više sreli, ili...?

Rolf ispriča šta im se s njim desilo.

— To i liči na njega, to i liči na njega! To je i zaslužio; bio je velika bitanga. Ali, čujte me: nemojte da vam niko podvali da nosite krzna u Lajons Fols. Tamo nema ljudi s kojima se može trgovati. A jasno je da vam ja mogu dati bolje cene, jer smo mi ovde bliži Njujorku za čitavih sto milja.

Lovci to nisu zaboravili: što bliže Njujorku, utoliko su i cene krznima veće. U Lajons Folsu sedamdeset i pet dolara, a u Njujorku, dvesta dolara. Rolf i Kvonab napustiše trgovca misleći svakojake misli, koje će im docnije, kako će se videti, dobro koristiti.

— Saznao sam, reče Indijanac jednog dana, da neki moji saplemenici još žive u Kanadi, u oblasti Ruz Poen. Rado bih ih potražio. Crvenog meseca (avgusta) vratiću se.

Uzeli su pod najam mali kanu i jednog lepog jutra pođe Kvonab, sa Skukumom na vrhu kanua, na put koji je vodio sto dvadeset milja preko tihe vode jezera Sent Džordž i Šanplen. Ubrzo se kanu još mogao videti samo kao crna tačka; onda i ta tačka izbledi, i samo su se vesla videla još izvesno vreme, dok se nisu sasvim izgubila iz vida.

Trgovac Vorn držao je i gostionicu. To je s njegove strane bilo lukavo, jer je na taj način izbegavao gostoprimstva, koja su izazivala troškove. U toj gostionici sedeo je Rolf jedno popodne i bio je svedok razgovora koji je trgovac vodio s nekim strancem:

— Dobro, ja bih svu tu starudiju najradije još ove nedelje poslao dole u Olbeni, kad bih samo mogao naći još jednog čoveka za kanu.

Rolf je odmah bio gotov:

— Šta plaćate?

— Dvadeset pet dolara i izdržavanje.

— Uzmite mene.

— Pa, reče Vorn, nisam znao da i vi tu možete doći u obzir. Možete li poći još sutra?

— Da, na mesec dana.

— Dobro. Važi!

Ovim je Rolf učinio korak koji će biti sudbonosan za čitav njegov dalji život.

Idućeg jutra javio se Vornu, spreman za put. Kada je ušao u radnju, onako svež i snažan mladić, oslobođen indijanske boje i sa svetlim očima od radosti pri pomisli da će putovati u Olbeni, trgovac oseti da ga je ovaj pridobio više nego iko drugi. Posmatrao ga je najpre ćuteći, a onda upita:

— Recite mi, ipak, Rolfe, da li ste vi stvarno Indijanac?

— Nisam.

— Onda ste melez?

— Nisam, ja sam američki građanin. Moje je ime Kitering. Rođen sam i rastao u Redingu, u Konektiketu.

— Pa, tako sam otprilike i mislio. Najpre sam držao da ste Indijanac, jer ste imali zagasitu boju kože ...

Rolf se u sebi nasmeši, setivši se teja od lešnikove kore.

—... Ali moram vam priznati da smo zadovoljni što ste belac!... Evo, Bile, ovo je Rolf Kitering, koji će s vama ići u Olbeni.

Bil, teško pokretni nadničar, srednjih godina, dustabanlija, s velikim šakama, pogleda Rolfa prijateljski svojim sivim očima, ne prestajući da pakuje jedan denjak.

Vorn uze Rolfa pod ruku i reče mu:

— Ja ovom prilikom šaljem sva svoja krzna. Ima deset bala, od kojih svaka teži šezdeset funti. Tu je čitavo moje imanje. Hteo bih da sve to najkraćim putem dođe u ruke Pitera Vandama; ostanite tamo dan i noć, dok mu sve ne uručite. On stanuje u blizini pristaništa. Kazaću vam zašto vam sve ovo govorim: reka kipti razbojnicima i lopovima, koji ne žele ništa bolje nego da pobegnu s balom krzna na leđima, koja vredi najmanje pet stotina dolara. A, povrh toga, Bil je odličan na vodi i veran kao čelik; no ako počne da pije, i samo se jedanput prepije, onda ga više ne možete uhvatiti. Primetio sam da ste vi ovde uvek odbijali da pijete alkohol. Nemojte dopustiti da se

zadržava u Troju, a čim stignete u Olbeni, idite odmah Vandamu. Daću vam da ponesete pismo, kojim će sve dalje biti uređeno. On će vam dati robu, koju ćete mi doneti ovamo. Vandam je moj poslovni prijatelj, i sve što vam on bude kazao vredi kao da sam ja sam rekao. Znam da bi najbolje bilo da ja sam pođem, ali je sada vreme kada se donose krzna, i zato moram ostati ovde i svršavati poslove. Ne smem, opet, ostaviti da mi ova roba duže leži, jer je isuviše velika opasnost da naiđu moljci.

— Ja mislim, reče Rolf, da će Bil hteti da svratimo u Troj.

— Neće. On je dobar kada je trezan. Njemu sam dao i pismo.

— Ne biste li ga mogli dati meni?

— Ne, Bil bi se našao uvređen, i ne bi onda hteo da s vama pođe.

— Pa on ne mora ništa znati.

— To je dobra ideja. Tako ćemo i udesiti.

Dok su oni tako razgovarali, Bil hvalisavo stavi pismo u spoljni džep od kaputa. Ali je i Rolf imao prepis toga pisma u voštanom zavoju u unutrašnjem džepu kaputa, što je znao samo Vorn.

Bil je na vodi zbilja bio odličan. Bio je ljubazan i brbljao je kao kakva stara pralja, a imao je više snage nego što bi se od njega moglo tražiti. Znao je vrednost krzna i znao je da ona ne smeju biti pokvašena, zbog toga je izbegavao sumnjive brzake. Na taj su način morali često vući čamac i tako su imali mnogo posla. A trebalo je smatrati i dokazom Bilove vernosti to što je pred svakim brzakom, koji je već vrlo često prelazio čamcem, tražio da se čamac vuče, i to samo zbog toga što je bio svestan svoje odgovornosti za tako dragocenu robu kao što su bila krzna.

Od Vornovog mesta do Olbenija bilo je osamnaest milja. Ali je bilo dosta zadržavanja, a i vuča čamca oduzimala je mnogo vremena. Prošlo je nedelju dana dok su Rolf i Bil prešli naseobine Glens Fols, Fort Edvard i Šnajlervil, i kada su u svom čamcu s teškim tovarom zaveslali po mirnom rečnom ogledalu ispod male varošice Troj. Besposličari s obale vikali su im, ali se Bil pravio gluv i tako su nepokolebljivo produžili put, radujući se pri pomisli da je njihovim mukama blizu kraj. Poslednji brzak ostao je iza njih. Odatle su imali gladak put, sve do određenog pristaništa.

Samo ko je u mladosti video kako se pred njim pomalja veliki grad, za kojim je u snovima čeznuo, može sebi predstaviti kako je Rolfu bilo pri duši kada je kanu preplovio poslednji savijutak reke i kada se pojavio grad Olbeni. To je glavni grad sa šest hiljada stanovnika[5], sa sjajnom i lepom vladinom palatom, koja se gordo ogleda na Hadzonovom moreuzu što vodi prema otvorenom moru.

Pristanište je bilo ispunjeno čitavom šumom jarbola na brodovima i čitavom mrežom konopaca. Unaokolo po vodi vrveli su čamci i kanui. Iza drvenih magacina za robu, u pozadini pristaništa, dizale su se drvene kuće za stanovanje, a visoko iznad svega toga, kao završetak stepeništa, stajao je Kapitol.

Rolf se nešto razumeo u brodove. Među jedrilicama pade mu pogled na jednu čudnu lađu, koja je sa obe strane imala visoke točkove. Kada su prišli bliže, on pročita ime lađe: *Klermon;* znao je da je to čuveni Fultonov brod[6], prva parna lađa.

Bil je na sve to gledao hladno. Olbeni, Hadzon, *Klermon, i* sve drugo bili su za njega dobro poznate stvari. On pritera kanu do mesta istovara, koje je već odavno poznavao.

Besposličari, koji su tu bazali, pozdraviše ga najpre šegačeći se, ali kada se razmak do obale smanjio, prepoznadoše ga.

— Halo, Bile, zar opet ovde? Milo nam je što te vidimo. I pruži se više ruku nego što je bilo potrebno da se privuče kanu.

— Gle, lepo, lepo, to si ti glavom, reče mu agent jedne trgovine krznom, preko mere ljubazno. Hajdemo odmah da popijemo koju.

— Ne, gospodine, reče Bil odlučno. Ne pijem ja pre nego što svršim posao.

— Slušaj, Bile, Van Rostova krčma nije ni deset koraka odavde, a ove godine ima jedno burence kakvo davno nije imao.

— Ne, rekao sam vam, neću da pijem; sad ne.

— Dobro, ti najbolje znaš šta ćeš. Ali ja sam baš pomislio da ti je milo što si nas opet video.

— Dabome da mi je milo.

---

[5] Olbeni (Albany), glavni grad države Njujork; danas ima oko 120 000 stanovnika. (Prim. prev.)

[6] Robert Fulton (1765—1815) američki pronalazač; sagradio je prvi parni brod. (Prim. prev.)

— Halo Bile! pojavi se debeli Bilov zet. Kakva radost za nas! Tvoja sestra žarko želi da te opet vidi. Hodi, moramo odmah koju popiti.

— Ne, Same, neću sad da pijem, moram prvo da posvršavam poslove.

— Ali samo jednu čašicu, popij brzo, da ti se glava malo razbistri. Posle, šta me se tiče, posvršavaj svoje poslove, pa se opet vrati nama.

I Bil ode da popije „jednu“, koja će mu „razbistriti glavu“.

— Vratiću se za dva minuta, Rolfe.

Ali ga Rolf nije video mnogo dana.

— Pođi, mladiću, i ti s nama, reče mu iz gomile jedan s crvenim nosem, ali Rolf zavrte glavom, odbijajući.

— Ja ću vam pomoći da istovarite robu na obalu, ponudi mu se jedan strani čovek s jednim okom.

— Ne treba mi pomoć.

— Pa kako ćete to sve sami uraditi?

— Za jednu uslugu bio bih vam već zahvalan, reče Rolf, a to je da odete preko puta i dovedete ovamo Pitera Vandama.

— Pa, ja ću vam pričuvati stvari, a vi možete sami otići po njega.

— Ne, ne mogu stvari ostaviti bez nadzora.

— Onda činite što hoćete. Misliš da sam vaš nadničar?

I Rolf opet ostade sam.

Nije se mnogo razumevao u poslove, ali već beše shvatio da reč „krzno“ ima veliku moć i da je trgovanje krznima važna stvar. Krzno je bilo, pre svega drugog što se moglo dobaviti iz divljine, veoma cenjeno, a samo je lovac mogao doći do njega. Trgovci čitavog sveta gledali su na krzno kao na suvo zlato.

Ta roba je tako sjajno prolazila da se već u to doba čovek sa svežnjem dobroga krzna mogao smatrati istinski bogatim. Za trapere je to bila samo dobra zarada; velika, međutim, za trgovce koji su i tu zaradu udvostručavali plaćajući krzna robom. Neverovatna je bila zarada trgovaca krznom na veliko u Olbeniju, a ogromna za trgovine u Njujorku, koje su krzna dalje izvozile za London.

Pod takvim prilikama ne treba se čuditi što je više krajeva istraženo i prokrčeno radi krzna, nego radi osnivanja naseobina za kopanje same zlatne rude. Prodaja krzna mogla je, istovremeno,

izazvati više gužvi i otimačina nego ma i jedna vrsta drugih poslova. Onda Rolf o tome nije znao ništa, ali je već bio na putu da sve to sazna; a ono što mu je Vorn rekao o krznima dobijalo je u njegovim očima sve veću važnost. Ovo putovanje podstaklo je Rolfa na mnoga i razna razmišljanja.

Jutro beše uveliko prošlo, a Bil se nije mogao videti. Kada je posle podne tuda naišlo nekoliko bosonogih dečaka, Rolf im doviknu:

— Može li mi ko od vas reći gde je kuća Pitera Vandama?

— Eto je, odmah tu! I oni pokazaše na veliku drvenu kuću, koja ne beše odatle udaljena ni stotinu koraka.

— Poznajete li ga?

— Dabome, to je moj kum, reče jedan mangupčić, preplanuo od sunca.

— Ako ga odmah pozovete da dođe ovamo, daću vam deset centi. Kažite mu da ga čeka jedan čovek s tovarom od Vorna.

Posledica ove ponude bio je oblak prašine, koji je izgledao kao da ga je podigao čopor divljih konja, jer je deset centi onda vredelo baš toliko. Malo zatim pojavi se na pristaništu debeo, svež čovek. Holanđanin je bio samo po imenu. Na prvi pogled izgledao je isto kao ostali, koji su švrljali po pristaništu, ali je bio krupniji i izbliza je davao utisak poslovnog čoveka.

— Dolazite od Vorna?

— Tako je.

— Sam?

— Ne, gospodine, došao sam s Bilom Bimusom. Ali je on još jutros otišao, i od toga vremena nisam ga video. Plašim se da mu nije dobro.

— Kuda je otišao?

— Tamo, s nekoliko prijatelja.

— Ha, takav je on! I ja mislim da mu svakako nije dobro. Sad čitavu nedelju dana nećete s njim moći ništa. Prošli put umalo da nije izgubio svu našu robu. Dede, da vidimo šta ste vi to doneli.

— Jeste li vi gospodin Piter Vandam?

— Da, ja sam.

Ali je Rolf još gledao s nepoverenjem. Mala grupa ljudi stajala je u blizini, i Rolf je čuo razne glasove: „Da, to je Piter; možete biti bez

brige!“ Ali Rolf nije poznavao nikoga od njih. Za trenutak se Holanđanin zabrinu, a zatim shvati stvar s komične strane i poče se slatko smejati.

— No, vi baš ne mislite o nama najlepše. Evo, vidite... I Vandam izvadi svežanj pisama koja su sva bila upućena Piteru Vandamu. Zatim izvadi i pokaza zlatan sat na čijem je poklopcu bilo ugravirano *Piter Vandam,* pa onda pokaza i pritiskač za pečate, koji je visio o lancu za sat, na kome je takođe bilo urezano *Petrus Vandamus.* Najzad se obrati jednom dečaku koji je tu stajao i reče mu:

— Trči, eno tamo baš prolazi pastor, doktor Povelus. Neka nam on pritekne u pomoć.

Duhovnik, u crnom kaputu, u kratkim čakširama do kolena i pod pljosnatim šeširom, priđe i reče svečano:

— Da, mladi prijatelju, možete biti uvereni da je ovo naš cenjeni opštinski odbornik, gospodin Piter Vandam, čovek koji je u trgovačkom svetu stvorio sebi ugledno ime.

— E, a sada, reče Piter, nadam se da ćete priznati da je tako kad vam, što je mogućno brže, pokažem svoju krštenicu i venčanicu.

Slučaj koji je u početku bio tako neprijatan uzeo je sada veseo obrt i prisutni se počeše glasno smejati. Rolf se složi s njima i reče:

— Sad verujem da ste zaista Piter Vandam iz Olbenija. Kad stvar već tako stoji, onda vama predajem ovo pismo, a isto tako i tovar.

Time je predaja bila završena.

Bil Bimus nije ni do danas predao drugo pismo. Saznalo se da je otišao svojoj sestri, ali u samoj stvari ona ga je vrlo malo viđala, jer je njegov boravak u Olbeniju bio u svemu isti kao *i* ranije: niz pijančenja. Da nije bilo Rolfa, svakako bi dobar deo tovara bio razvučen, i stoga Piter Vandam ukaza mladom čoveku posebno priznanje, povevši ga svojoj kući, gde je priča o teškom utvrđivanju identiteta bila povod smehu i bezazlenim šalama više dana.

Tovar za povratak sastojao se od robe koju je trgovina Vandama imala na stovarištu i od robe koju je tek u toku dana trebalo da se nabavi iz Njujorka.

Dok je Rolf bio zauzet pakovanjem i sortiranjem robe, dođe jedan veliki, suvonjav, dobro obučen mladić, koji se ponašao kao da je ovde kod kuće.

— Dobro jutro, Pitere.

— Dobar dan, gospodine. I oni se odmah, kao da nikoga tu ne beše osim njih dvojice, udubiše u razgovor o izgledima na žetvu i o politici.

Odjednom Vandam reče:

— Rolfe, dođite ovamo.

Rolf im priđe i bi predstavljen velikom gospodinu, koji je bio neobično mršav i izgledao dosta bolesno.

— Ovo je, reče Piter, gospodin Henri van Kortland, sin gospodina guvernera, svršeni advokat. On bi, zdravlja radi, želeo da preduzme jedan duži put i da pođe u lov. I ja mu baš kažem da biste možda vi bili čovek kakav je njemu potreban.

Rolf se tome tako iznenadi da pocrvene i obori pogled. Van Kortland, međutim, poče odmah da podrobnije ulazi u stvar, pa reče:

— Vi i sami vidite, ja nisam neki junak. Hteo bih da tri meseca proživim u divljini, gde bih mogao da lovim i da se otresem poslova. Rado ću vam za ta tri meseca platiti sto dolara, za pokazivanje puta i staranje o meni. A ako mi se dopadne, i ako budem imao dobar lov, daću vam još pedeset dolara kada se vratimo u Olbeni.

— Vrlo bih rado bio vaš putovođa, reče Rolf, ali ja imam prijatelja. Moram najpre čuti njegovo mišljenje.

— Ne mislite valjda na onu pijanicu, Bila Bimusa?

— Ne, nego na svoga druga u lovu, jednog Indijanca. Posle trenutka tišine, Rolf zapita: Vi svakako ne mislite da sad odmah pođete?

— Ne, hoću da se najpre odmorim. Ali, posle prvog avgusta sasvim mi je svejedno koga dana bih pošao.

Pre nego što su se rastali, bilo je dogovoreno da Rolf s Kvonabom, kada se ovaj vrati, u avgustu, dođe u Olbeni i da sve urede kako bi guvernerov sin mogao da s njima pođe u lov.

IX

VAN KORTLANDOVI DOŽIVLJAJI

Behu već prošla tri dana otkako su stigli u Olbeni. Tovar je bio spakovan, kanu zakrpljen, ali se Bili nikako nije pojavljivao. Poslali su nekoga njegovom zetu, ali je ovaj saopštio da ga tamo nisu videli već dva dana. I pored toga što je Olbeni tada imao „šest hiljada živih ljudskih duša“, bi preduzeta svestrana potera među skitnicama na pristaništu i krivac je ubrzo pronađen. I najveći njegov neprijatelj morao bi se sažaliti. Morali su ga nositi. Kapci na očima bili su mu crveni. Bio je, uopšte, bolestan čovek, i sav je drhtao. Grizla ga je savest, jer je izgubio povereno mu pismo, jer je tovar bio ukraden — kao što su mu rekli njegovi „kumpani“ — i jer je mladić koji je bio s njim ubijen i bačen u reku. Nije stoga bilo čudo što je zazirao od svetlosti dana. Kada su veliki Piter i Rolf u prirodnoj veličini — a ne šerif — stali pred šega i počeli s njim govoriti i tražiti da se otrgne i siđe u kanu, počeo je liti gorke suze kajanja i zarekao se da nikada, ali nikada, dok je živ, neće ni kap alkohola ovlažiti njegove usne. Ovo zaricanje bilo je kod njega na snazi čitav dan i po, a posle tri dana na obećanje beše sasvim zaboravio.

Preveslali su kraj Troja, ali se nisu zadržavali, a odatle je otpočela borba s rekom, i to uz vodu. Borba s vodom bila je teža nego kada su dolazili, jer su sada morali veslati uz rečni tok, jer je gaz bio niži, a tovar teži, i jer je Bil još uvek bio mamuran. Trebalo im je deset dana da prevale osamnaest milja. Ali, najzad su se iskrcali živi i bez ikakvog oštećenja Vornovog tovara, dvadeset prvog dana od polaska.

Bil je bio opet ra visini. Važan i dostojanstven, prišao je Vornu i predao mu pismo, na čijoj je koverti pisalo: spisak robe. Ali, samo pismo je glasilo:

„Donosilac ovog pisma, Bil Bimus, nije više upotrebljiv. Molim vas, nemojte ga više slati u Olbeni. (Potpis:) Vandam."

Vorn zatvori oči, ali ne reče ništa. Zatim odvede Rolfa na stranu i reče:

— Dajte mi pismo.

Rolf mu dade pravo pismo, koje je nosio sa sobom a da Bil to nije znao, i Vorn iz njega saznade sve što je već ranije i sam nagađao.

Rolfov ugovor glasio je na mesec dana. Beše, dakle, ostalo još deset dana, i on ih provede mereći šećer, ispisujući račune, muzeći krave i prateći pažljivo tok trgovine s krznima. Vorn, razume se, nije hteo da ga mnogo upućuje u tajne trgovine krznima, ali je Rolf dokučio glavna pravila, koja su se okretala oko ovoga: napuni prodavca rakijom, ako je iole mogućno; zvali su je „vatrenom vodom za krzno". Onda proceni sva krzna kao drugorazrednu robu, ako prodavac traži gotov novac; ali pokaži se blažim ako je spreman da prihvati plaćanje u robi. Rolf je iz svega izvukao pouku da su cene u Olbeniju trideset do pedeset procenata više od cena koje plaća Vorn. A ipak je Vorn važio kao sjajan čovek, dobar sused, a bio je i član crkvene opštine. Ali, trgovanje krznom podlegalo je posebnom moralu.

Brzo su prošli dani juna meseca. Crveni mesec dolazio je za mesecom gromova, i jednoga dana Kvonab se vratio. Stajao je na obali jezera, l Skukum je oduševljeno naletao na njega.

— Ho, Kvonabe, jesi li našao svoje saplemenike? Jesi li među njima lepo proživeo?

— Ag! bilo je sve što je Indijanac odgovorio. I Rolf nije mogao ništa više saznati o putu svog starijeg druga na daleki sever.

Plan da se ode u Olbeni kod Van Kortlanda primio je Indijanac sa zadovoljstvom, a to je značilo da se treba opet rastati i ukrcati se na Hadzonu za Olbeni.

Za to vreme mladi advokat je nabavio sebi opremu u Vandamovoj radnji jer je, ma da su mu se njegovi prijatelji podsmevali, bio uveren da će Rolf doći, kao što je obećao.

Kada je Rolf video brdo stvari koje je ovaj pripremio, blenuo je prvo ne govoreći ništa, a onda je pogledao Vandama i prsnuo zajedno s njim u sladak smeh. Tu je bilo svega i svačega, čime bi se mogao otpočeti skroman domazluk ili otvoriti lekarska laboratorija. Čak i stolice, sto za umivanje, ogledalo, pa nije nedostajao ni jedan „merzer“ sa potrebnim brojem metaka. Jedva bi šest kanua moglo poneti sve to.

— Mladi gospodin je manje kriv od svoje Majke, objašnjavao je Piter. Ispočetka sam pokušavao da joj objasnim, ali je sve bilo uzalud.

— O Gospode Bože! bilo je sve što je Rolf mogao reći kao odgovor. Ali, posle jednog trenutka, dodade: Dobro, naći ćemo nekakav izlaz.

I izlaz je nađen. Na jednom tajnom sastanku izdvojiše Rolf, Piter i Kortland stvari koje su zaista bile potrebne. Mali šator, pokrivače, gornje odelo, puške i municiju, odlične životne namirnice, koje su bile dovoljne za tri meseca, neke lekove i stvari za toaletu — jedno na drugo dobar tovar za *jedan* kanu, ali ipak malenkost prema brdu stvari koje se još pred njima dizalo.

Guverner i njegova supruga bili su i pri polasku protivni da njihov sin pođe. Ali, najzad ipak su zagrlili Henrija, stisli ruku Rolfu, a Kvonabu su klimnuli glavom; Skukum je bio dobrodušno ostavljen na miru. Dugački kanu otkači se tada od obale, uz uzvike: „Živeo“, pozdrave, poklike: „Bog neka te čuva!“ Kanu zatim uze pravac prema severu.

Nikada Rolf nije u tolikoj meri jasno video šta sve mora znati jedan farmer, veslač, lovac i stanovnik šatora, kao sada kad je trebalo da živi pored čoveka koji o svemu tome ništa nije znao. Nikada mu ni u snu nije dolazilo koliko raznih puteva ima da bi se došlo do cilja, dok nije kod svog novog saputnika to zapazio.

Ništa nije jednostavnije, ali u isto vreme ni savršeniji probni kamen za šumskog putnika, nego naložiti vatru.

Na dvadeset načina može se zapaliti vatra, a na hiljadu načina pretrpeti u tome neuspeh. Čovek koji tokom trideset dana za redom može zapaliti trideset vatri sa trideset žižica, ili trideset varnica iz

kremena, upotrebljiv je šumski putnik, jer je tu potrebno dugogodišnje iskustvo i umešnost, koja se može steći samo dugim vežbanjem.

Kada su se Kvonab i Rolf vratili, pošto eu kod prvog plićaka morali preneti jedan deo tereta na leđima, zatekli su Van Kortlanda kako pokušava da naloži vatru. Bio je pred sobom naslagao veliku hrpu drva, od kojih je veći deo bio zelen i mokar. S kremenom i trudom umeo je da rukuje, jer su se u to vreme još upotrebljavali u svakoj kući. Otkad je prohodao, time je palio sveću. Kada je, dakle, završio sa svojom gomilom drva, kresnu čelik o kamen, proizvede varnicu na trudu, koji je držao spreman u ruci. Plamen se pojavi, i on ga podmetnu između dve mokre grane, očekujući da će se cela hrpa brzo upaliti, bukteći. Bio je iznenađen kada se plamičak brzo ugasio, a to se i dalje dešavalo, dokle god je pokušavao da zapali vatru.

Kada su naišli Rolf i Kvonab Van Kortland im saopšti:

— Izgleda da neće da gori.

Indijanac se okrete i ćuteći pokaza da mladog gospodina slabo uvažava. A i Rolf se morao uzdržati i paziti da održi ton poštovanja.

Na kraju pomisli: možda sam i ja oglupavio, živeći u njegovoj blizini u Olbeniju.

— Vidite, objasni mu on, zeleno i mokro drvo ne može goreti, ali tu ima brezove kore, a tamo suvih borovih iglica.

On zatim uze sekiru i naseče borovog korenja, koje posle nožem raseče napola; jedno parče koje je imalo mnogo smole i nije se dalo raseći razdrobi sekirom u sitne iverke. Onda uze punu šaku brezove kore, sitno isečene. Čelik udari o kamen, trud baci varnicu, mali plamičak dohvati koru i minut docnije pucketale su cepke od borovine, obavijene plamenom. Kvonab ne učini Van Kortlandu čast da uzme bar jedno drvo s njegove hrpe, već iseče jednu mladu topolu i nareda zeleno drvo oko vatre, koju je Rolf zapalio. Posle deset minuta obed je bio gotov.

Van Kortland nije bio glup čovek, ali mu je ovde sve bilo novo. Otada je revnosno učio da pali vatru i mnogo pre nego što su stigli u brvnaru razumeo se već u prvoj veštini šumskog putnika: umeo je da vatru namesti i zapali.

Odlučio je da radi sve što i dvojica lovaca, i čitavog dana je veslao. Počeo je prvo punom snagom, pa je posle to činio mehanički i najzad je veslao sasvim spokojno i bez mučenja. Pred veče su morali prvi put da duže prenose prtljag — bilo je u pitanju četvrt milje. Rolf je uzeo na sebe teret od sto funti, Indijanac još za polovinu više, a Van Kortland je išao polako sa njima i nosio svoja vesla. Te noći spavao je na svome širokom madracu snom koji dolazi posle potpune iscrpljenosti. Sutradan je radio malo i nije progovorio ni reči. Počela je padati kiša i on razape veliki kišobran, šćućurivši se ispod njega dok nije prošla bura. Ali trećeg dana njegov sveži duh počeo je opet da se budi, i kada su petog dana došli do ušća reke Šruna, gde su prijatelji pri odlasku bili skrili svoje stvari, pokazao se već uticaj svežeg planinskog vazduha na njegov organizam.

Razume se da nisu mogli ni polovinu onoga što su ostavili skriveno natovariti u kanu. Hteli ne hteli, morali su se odlučiti da ostatak svojih stvari ostave tu i da kasnije dođu po njih.

Uveče toga dana, kada su zapalili vatru u šestom bivaku, razmišljao je Van Kortland o svojim doživljajima poslednjih dana. Izgledalo mu je da je već dugo vremena daleko od kuće. Osećao se mladim i snažnim. Nije se više tuđio i počeo je osećati prisnost prema novom životu, prema reci, prema kanuu i njegovim saputnicima. Obradovan tim osećanjem, stavi svoju ruku na Skukuma koji je spavao u blizini. Ali ovaj čudni pas zareža glasno, ustade i ode na drugu stranu vatre. Nikada mali pas nije prema velikom čoveku jasnije pokazao svoje neraspoloženje.

— Sa Skukumom se ne može tako. Morate čekati da vam on sam priđe, reče Rolf.

Putovanje Hadzonom s njegovom „prostom“ vodom i „stalnim prenošenjem“ proteklo je u miru. Posle su prešli u mirne vode Jesupa i bez daljih važnih doživljaja stigli do brvnare.

I pored svih muka, Van Kortlandu nije pošlo za rukom da mu pred pušku dođe jelen. To ga je obeshrabrivalo a bilo mu je i žao, jer je Indijanac zbog toga javno pokazivao da ga prezire; razume se ne rečima, ali ga je izbegavao ili se prosto pravio da ga ne primećuje.

Jednog dana reče Rolf Indijancu u četiri oka:

— Zar mu ne bismo mogli na neki način dovesti jelena pred pušku?

— Hm! odgovori Kvonab.

— Čuo sam da se priča o nekom lovu s buktinjama. Znaš li ti nešto o tome?

— Ag.

Tako je skovan plan.

Kvonab uze sanduk i napuni ga peskom. Na tri strane ovog sanduka namesti zaklon od kore visok osamnaest palaca, a u sredinu stavi dobru buktinju od čvornovatog borovog drveta i obvi je brezovom korom, isečenom u tanke končiće. Obično se ovakav sanduk stavi na vrh čuna i lovac zapali buktinju u danom trenutku. Ali Kvonab nije verovao da će gost umeti da zapali buktinju, i zbog toga stavi sanduk sa staromodnom spremom za osvetljenje na zadnji deo kanua, kako bi ga imao pred sobom. Nezaklonjenu stranu okrenuo je napred.

Rešili su da idu čamcem uz obalu dok se ne smrači i dok jeleni ne počnu dolaziti na pojilo i pašnjak. Ako se čuje šum koji liči na šum jelena, onda se kanu vrlo lagano približi tome mestu i zapali se buktinja. Jelen zastane da posmatra neočekivani izlazak sunca, pri čemu se telo jelena ne može videti, ali mu se vide samo oči u kojima se ogleda svetlost plamena, tako da svetle kao dve lampe. Sad lovac treba samo da dobro nanišani i puca. Ovo je najjednostavniji ali i najmanje lovački način za ubijanje jelena. Dugo vremena ovakav je lov bio zabranjen, i to je bilo odista dobro, jer se na taj način većinom ubijaju košute i njihova lanad.

Ali u ovoj prilici izgleda da je ovaj lov s buktinjom bio jedini način da se Van Kortlandu pruži prilika da dođe do svoje mete.

Došlo je vreme za polazak. Van Kortland je bio naoružan dvocevkom sa sačmom, a za pojasom je imao ogroman, raskošan lovački nož, vrhunac za šumskog putnika ili za glupaka; zavisi kako se posmatra, očima Vana Kortlanda ili očima Kvonaba. Rolf beše ostao kod kuće.

Naišla je noć. Vetar je duvao s istoka. Rešili su da krstare istočnom obalom jezera, jer ih u tom slučaju životinje ne mogu nanjušiti. Dok su bez šuma klizili po jezeru, oštre oči vođe primetiše među malim talasićima, koje je noćni vetar nabirao po vodi, dugačku liniju — možda je to bila vodena pruga jedne velike životinje koja

pliva, verovatno jelena. To im je davalo dobre izglede. Punom snagom baciše se na vesla i približiše kanu tome mestu. Posle tri minuta, videli su u vodi nešto crno i veliko, što se mučilo da pobegne, ali se suviše malo izdizalo nad vodom i nije imalo rogova. Nije se moglo raspoznati kakva je to životinja. Van Kortland je s napetom pažnjom gledao u to mesto držeći otkočenu pušku. U tom trenutku kanu pređe preko životinje koja je plivala i koje odmah nestalo ispod vodenog traga. U tom momentu skoči snažna crna vidra preko ivice čamca.

— Nož, viknu Kvonab, jer se uplašio da Van Kortland ne opali pušku i ne napravi rupu u čamcu.

Vidra je bez oklevanja navalila na advokata, frčući i režeći kao kakav medved.

Van dohvati nož i uskoro otpoče vrlo zanimljiva borba. Mladić se držao što je mogao dalje od životinje, jednako mlateći ogromnim nožem. Ali, izgledalo je kao da vidra ima gvozdeni pancir. Nož je leteo gore-dole, ali pobesnela, gipka životinja ujedala je i grebla mnogoučenog gospodina gde god je stigla. Fiju, fiju, fijukao je nož, ali uzalud. Izgledalo je da vidra dobija sve veću snagu i srčanost. Ona zagrize Vanovu nogu ispod kolena i poče režati i kidati kao nekakav buldog. Van je uhvati obema rukama za gušu i stade je stezati svom snagom. Najzad životinja popusti i skoči natrag u vodu, da bi preduzela nov napad, ali Kvonab bi brži i zadade životinji snažan udarac veslom po njušci. Ona se otetura napred, a Van, misleći da će vidra pokušati nov napad, naže se ustranu. Kanu se prevrte i dva pustolova počeše plivati da spasu svoj život.

Srećom, voda je bila duboka samo šest stopa. Kvonab s veslima otpliva na obalu i dovede kanu u red, a za njim naiđe Van, gacajući kroz plićak i noseći mrtvu vidru, držeći je za rep.

Kvonab zabode jedno drvo, koje je plivalo po vodi, u mulj, da bi obeležio to mesto, jer su puške hteli da potraže po danu. Ćuteći, vratiše se kući.

Idućeg jutra, zahvaljujući onom drvetu koje je Kvonab postavio, našli su to mesto i prvo ulovili Vanovu pušku, a zatim i ogromni lovački nož. Tom se prilikom ispostavilo, na veliko čudo i nezadovoljstvo, da je nož još uvek bio u koricama. Za sve vreme ogorčene borbe sečivo noža bilo je u koricama od debele kože, tako lepo ukrašenom raznim mesinganim okovom.

— Čujte, Vane, reče Rolf (Van Kortland je sam predložio ovo skraćenje), s Kvonabom nećete moći ništa učiniti pre nego što odstrelite jednog jelena.

— Pa, pokušavao sam.

— Nas dvojica ćemo poći sutra uveče i pokušati još jedanput. Šta misliš, kakvo će biti vreme, Kvonabe?

— U podne će početi bura i trajaće tri dana, bio je lakonski odgovor, posle čega Indijanac napusti kolibu.

— To je dovoljno, reče Rolf. Pričekaćemo.

Van je bio iznenađen utoliko više što se već kroz jedan čas nebo počelo mračiti, posle čega se odmah spustila jaka kiša s burom.

— Kako samo može s takvom pouzdanošću da predviđa, kao da je neki đavolji meteorolog?

— Mislim da je najbolje ako hoćete da nešto saznate, da ga ne pitate vi sami. Ja ću to već izvući od njega, pa ću vam kazati.

I Rolf je s velikom mukom saznao:

— Juče su veverice bile svuda zauzete poslom, a danas nema nijedne; juče su se ptice-gnjurci dovikivali, a sada su sasvim mirni; a i male ptice su nestale. Juče smo imali jasno rađanje sunca, u žutoj svetlosti; jutros je svetlost bila crvena, a oko meseca je bio gust krug pare. Deset dana nije padala kiša; tri dana imamo istočni vetar; poslednje noći nije bilo rose. Sinoć je vetar išao na tri strane, a Skukumova njuška bila je vruća.

Lovci su dakle ostali kod kuće, i odista, padala je kiša i vetar je duvao tri dana, dok se najzad nebo nije razvedrilo. Vetar je takođe prestao i tako se potvrdila ona poslovica: „Tri kišna dana iscede nebo.“

Trećeg dana uveče gurnuli su Rolf i Van kanu u vodu i zaveslali jezerom. Jednu milju od brvnare izišli su na suvo; tu je bila vrlo prometna jelenska raskrsnica. Uskoro Rolf pokaza na zemlju: otkrio je svež trag, ali Van nije razumeo šta je ovaj hteo time da kaže. Pošli su dalje. Rolf je išao polako i bez šuma, a Van je svojim dugim nogama pravio veliku buku. Rolf se okrene i došapne mu:

— Pazite! Ne smete stati na suvo granje.

Van se onda potrudi da hoda opreznije, misleći da sad dobro gazi, ali je Rolf osećao da će njegovom strpljenju doći kraj; zaista je mogao

sebi dobro predstaviti šta je Kvonab pre godinu dana mogao o njemu misliti.

— Vidite, objašnjavao mu je Rolf, morate ovako podizati noge. Ne smete stopala izbacivati toliko upolje. Svako mesto morate najpre tačno ispitati, pre nego što na njega postavite nogu. Nožnim palcem mora se najpre opipati da li ima suvog granja, i tek se onda može postepeno stati nogom. Bolje je, stoga, da nosite mokasine. I morate paziti da se ne češete svaki čas o grane; gurnite ih od sebe i pustite ih da se same vrate, bez šuma. Ali suvo granje nemojte doticati; njega morate obilaziti.

Van nikada nije na sve ovo ni pomislio, ali je sve brzo shvatio i ubrzo je načinio neverovatan napredak u tihom približavanju divljači U lovu.

Pošto su se opet vratili na jezero, Rolf ugleda, kod jednog malog žbuna, konture jelena, koji je stajao nepomično i gledao prema njima, s očiglednom radoznalošću kojoj je možda bio povod njihov šum.

— Evo vam prilike, šanu mu Rolf.

— Gde je? upita Van radoznalo.

— Tamo, Vidite li onu sivobelu površinu?

— Ne. Ne vidim ništa.

Rolf je čitavih pet minuta uzalud nastojao da učini sve što može, da njegov prijatelj vidi jelena koji je stajao kao kip. Čitavih pet minuta jelen se nije makao s mesta, ali je konačno uvideo da mu preti opasnost i pobegao.

To ih je obeshrabrilo. Rolf sede, s blagim osećanjem poniženosti, ali mu onda padoše na um reči staroga Silvana: „Neko ko je s tobom, a ne ume iz prve da igra tvoju igru, daleko je još od toga da bude budala.“

Rolf se obrati Vanu:

— Vane, imate li kakvu knjigu uza se?

— Imam, poneo sam Vergilija.

— Pročitajte mi prvu stranu iz nje.

Van poče čitati, držeći knjigu šest palaca daleko od očiju.

— A sada čitajte tu stranu ovako, reče Rolf i udalji knjigu četiri stope od Vanovih očiju.

— To ne mogu. Vidim samo neku jednobojnu svetlu površinu.

— Lepo. A možete li da vidite onoga gnjurca, tamo preko?

— Mislite li na ono crno, kod žbuna?

— Ne, to je borovo stablo u našoj neposrednoj blizini, smejao se Rolf. Mislim, ono tamo na vodi, pola milje daleko od nas.

— Ne. Tamo samo nazirem nekakvu svetlost.

— To sam i mislio. Nema smisla da idete u lov na jelene, dok ne nabavite naočare koje će vam pooštriti vid. Imate mudru glavu, ali vam nedostaje vid, koji lovac mora imati. Ostanite tu, idem da vidim hoću li ja imati sreću.

Rolfa nestade u šumi. Posle dvadeset minuta Van ču kako je odjeknuo pucanj, a malo zatim naiđe Rolf noseći na leđima dvogodišnjeg jelena. Kad se počelo smrkavati, vratili su se u kolibu. Kada ih je spazio da dolaze s jelenom, Kvonab baci samo kratak pogled na njihova lica. Dva lovca su uložila sav trud da ih Indijanac ne pronikne, ali njemu se nije moglo podvaliti. Sve što je rekao bilo je jedno tiho, otegnuto:

— Hm!

Dođite iduće godine s potrebnim naočarima, pa će sve ići dobro, reče mu Rolf, i mladi čovek poče na tome graditi svoje nade.

Trodnevna bura iščupala je iz korena nekoliko drveta, i lovci pomisliše da bi dobro bilo malo propešačiti i istovremeno ukloniti stabla koja behu pala preko rečnog korita, da bi kasnije, kada dođe tome vreme, imali slobodan prolaz.

Sunce je baš bilo izišlo. Jedna gomila drveća zatvarala je korito reke. Trebalo je ukloniti preko dvadeset pet stabala, ali kada su se vratili kući, reka je bila prohodnija nego ikada. Daljnih deset milja po jezeru prešli su bez teškoća i zadržavanja. A baš kada su zaokrenuli oko poslednjeg zavijutka, opaze neko crno stvorenje u vodi. Skukumova dlaka se nakostreši. Kvonab šapnu:

— Antilopa, pucajte brzo.

Van je jedini imao pušku. Za trenutak ta velika životinja osta nepomična, s otvorenim očima i nozdrvama i načuljenim ušima; zatim prodrma rogovima, okrenu se i pođe prema obali. Van opali, i antilopa pade u peruniku.

Rolf i Skukum trijumfalno urliknuše, na način koji nije nimalo bio lovački. Ali se ogromna životinja podiže i pođe ka obali, gde dobi drugi pogodak iz Van Kortlandove dvocevke, te ponovo pade. Ali se i tu povrati, ustade opet i zađe u šiprag. Kvonab pritera kanu do obale.

Iz šipraga je dopiralo glasno ječanje, neprestano se ponavljajući. Kvonab, smešeći se, pokaza mesto odakle je ječanje dolazilo.

Našli su kolosa ispruženog na zemlji, samo je glavu dizao visoko, kako bi mogao da glasnije ječi.

Indijanac mu zadade samilosni udarac.

Imali su oko antilope posla nekoliko časova, skidajući joj kožu i isecajući meso. Srećom, nisu bili daleko od kuće. Sada je već vladalo bolje raspoloženje. Kvonab je čak dvaput oslovio Van Kortlanda, dok su rasecali meso *njegove* antilope.

Uveče, kad su sedeli pored vatre, ustade Skukum, protegli se i zevnu, a onda se obazrivo približi i stavi njušku u Vanovu šaku. Olizavši je, leže pored njegovih nogu. Van Kortland pogleda Rolfa.

— No, dobro je. Od sada možete Skukuma milovati bez bojazni da će vas ujesti. Sklopio je s vama prijateljstvo. Od sada pripadate nama.

Kvonab pokaza dva reda zuba, belih kao slonova kost, dok je, smešeći se, gledao čas jednog, čas drugog.

X

GOZBA KOD GUVERNERA, REMEK-DELO VEŠTINE ŠUMSKIH LOVACA I SREĆAN SUSRET U ŠUMI

Poslednji dani u brvnari predstavljali su dane sreće. Isuviše su brzo prolazili, a onda je krakati advokat, koji u međuvremenu beše dobio boju bronze i izgledao zdrav, zauzeo svoje mesto u kanuu da bi se žurno vratio u Olbeni. S praznim kanuom i s tri vesla (dva i po, rekao je Van) prešli su očišćenu reku Jesup za nešto malo više od dva časa, a kada su uveče zastali da bivakuju, bili su već udaljeni četrdeset i pet milja od brvnare. Idućeg dana došli su gotovo sasvim do Šruna, a posle nedelju dana zavili su oko velikog rečnog kolena i ugledali Olbeni.

Kako je Vanu lupalo srce! Kako je bio blažen što se trijumfalno vraća kući, zdrav i osvežen u svakom pogledu! Odmah su ih opazili i poznali. Videlo se kako mnogi trče tamo i amo, opaljen je i jedan top, na Kapitolu je istaknuta zastava, zvona su počela da zvone, ljudi su počeli da trče, a i na brodovima su bile istaknute zastave.

Na mestu gde su se iskrcali sačekala ih je masa sveta.

Kanu su izvukli na obalu, a Van pade u zagrljaj svojoj majci. Ni Rolf ni Kvonab nisu bili zaboravljeni; guverner im je srdačno stisnuo ruke, a onda se čuo prijateljski glas:

— Opet si došao mili moj mladiću; malo si porastao, ali se inače nisi izmenio.

Rolf se okrete i ugleda ogromnu, četvrtastu figuru i prijateljsko lice starog Silvana; njegovo iznenađenje sve je više raslo kada je čuo da ga nazivaju „gospodinom senatorom“.

— Da, rekao je guverner, ovoga puta je izabran onaj koga je trebalo izabrati. To je prava sreća za Olbeni.

— Ho! reče Kvonab i stište senatoru ruku.

— Nemojte zaboraviti, dodade onda guverner obraćajući se Indijancu, Rolfu i senatoru, da vas večeras u sedam čekamo da dođete kod nas na večeru.

Posle toga je Rolf imao tajni razgovor s Vanom:

— Plašim se da nisam propisno obučen. Pored toga, ne znam ni da li ću umeti da se ponašam kako treba, reče mu.

— Ja ću ti objasniti sve što treba da učinite. Prvi je uslov da budete savršeno čisti i izbrijani. Obucite najbolja odela koja imate i proverite da li su vam čista. Onda dođite tačno u sedam časova, i možete biti uvereni da će se svako s vama prijateljski ophoditi i da ćete provesti jedno lepo veče. Pazite samo na mene i sve će ići glatko.

Kada se društvo u sedam časova počelo okupljati i kada su se gosti stali peti uz stepenice guvernerovog stana, među njima su bili i jedan snažan i vitak mlad čovek, jedan Indijanac laka hoda i jedan žut pas s potkresanim ušima.

Mladi Van Kortland stajao je blizu vrata, da bi ih zaštitio od zbunjenosti. Ali, kako samo sada lepo izgleda: izbrijan, svež i veseo, u uniformi američkog kapetana, okružen prijateljima i slavljen. Koliko drugačije nego tamo napolju, u usamljenoj brvnari!

Mladi Van Kortland bio je uglavnom jedini koji je govorio za stolom; u društvu se nalazila i jedna krupna vojna ličnost.

Jedanput ili dvaput oslovili su Rolfa guverner ili ledi Van Kortland, pa je morao da govori pred čitavim tim svetom. Obrazi su mu pocrveneli, ali je tačno znao šta hoće da kaže i zaćutao je baš kada je trebalo. Na taj način, nije se osramotio. Najzad se gozba završila i sto je bio raspremljen, a dame su se povukle u drugu sobu, s domaćicom na čelu. Vrata su zatvorena i gospoda su opet zauzela mesta na kraju stola, gde je sedeo guverner. Govorilo se o drugim stvarima, te su došli do reči i ozbiljniji ljudi. Tu je Rolf prvi put čuo da može doći do rata Sjedinjenih država s Engleskom.

Kvonab je dugo vremena mislio o jednoj čudnoj pojavi. Van Kortland je očigledno uživao vrlo visok položaj „u svome plemenu“.

„Pa, mora da je neki mudar čovek; jer, nije za borbu, a u lovu je običan glupak“, bio je njegov zaključak.

Dva prijatelja imala su poslednji razgovor s guvernerom i njegovim sinom pre nego što su otputovali. Rolf je primio za sebe i svoga druga obećanih sto pedeset dolara, a uz to i zahvalnost cele guvernerove porodice. A, pored svega, svaki od njih dobio je po jedan divan lovački nož na poklon, dosta slične onom nožu koji je sa sobom vukao Van Kortland, samo su bili nešto manji. Kvonab je svoj nož primio uz jedno „Ho!“, a posle nekoliko trenutaka upita:

— A da li može da se izvuče iz korica ako mi zatreba — oho, ide, dobro je, promrmljao je kada je ugledao blistavo sečivo.

— Pa, Rolfe, reče advokat, ja bih iduće godine opet išao u šumu i želeo bih da vas dvojica pođete sa mnom. Svakome od vas dao bih ovoliko koliko ste sada dobili zajedno. Šta mislite?

— Radovaćemo se da nam dođete, reče Rolf, Doći ćemo po vas 15. avgusta, ali nemojte zaboraviti gitaru i naočare.

— Još samo jednu reč, obrati se guverner Rolfu. Da li znate kojim se putem, kanuom može stići pa jezero Šamplen u Kanadi?

— Kvonab zna put.

— Da li biste u tim krajevima mogli obavljati službu glasonoša?

Indijanac klimnu glavom.

— U slučaju da izbije rat, može se desiti da mi zatrebate. Budite zato na oprezu.

I kanu se opet krete prema severu, s Kvonabom na zadnjem delu i Skukumom na pramcu.

Nije prošlo ni nedelju dana kada su stigli kući, a to nije ni bilo rano, jer drveće već beše ogolelo, pri kraju njihovog putovanja morali su već razbijati led na reci.

Rolf je Tokom poslednja dva meseca naučio toliko novih stvari, da više nije ni pomišljao da čitavog života ostane traper. Hteo je da upozna i Njujork. Hteo je da kuje planove o budućnosti, a trebalo mu je novaca da te planove i ostvari. On i Kvonab, istina, imali su red zamki koji se protezao na sto milja, ali neki traperi imali su istovremeno po nekoliko redova. Moraće odmah postaviti još dva nova reda, pre nego što naiđe mraz. Jedan će postaviti pored Hadzona, do ušća Jesupa, a drugi severnije na Plavom Brdu, uz

Raketovu Reku. Bio je to težak posao, i kada su se iz ogolele šume vratili u brvnaru, već beše nestalo crvendaća, *i* divlje guske odlazile su predveče u dugim redovima; u dubodolinama su se videli tragovi jelena koje je već počinjala da obuzima jelenska groznica. U vazduhu je lebdela nekakva teška slutnja; mesec zanosa širio je svoja krila po maglovitom nebu, a u njegovoj bledoj svetlosti nazirali su se bregovi kao sablasti.

Već idućeg dana jezero je bilo pokriveno tankom, providnom ledenom korom, a po staklenoj površini u blizini obale bauljale su dve divlje plovke. Lovci im se približiše i Kvonab reče:

— Nisu to plovke već gnjurci; oni mogu da uzlete samo iz vode, a noću led izgleda kao voda; spustili su se i sada ne mogu da polete. To sam već često viđao.

Dva dana docnije došao je prvi oštar mraz.

Ledena kora već je bila toliko debela, da je mogla održati psa. Gnjurci su još bili tu. Lovci su najzad poslali Skukuma, koji se vratio s dva divna gnjurca, čije su se paperjaste grudi cenile kao kakvo krzno.

Posle nekoliko dana sedeli su pored vatre u svojoj kolibi, kad odjednom začuše iza gomile drveta nekakvo čudno cičanje. Oni su to već biše puta čuli, ali nikada ovako jasno kao sada. Skukum okrete glavu prema tom mestu i načulji uši. U tom trenutku pojavi se iz senke, između gomile drveta i kamena mali miš s belim grudima.

Njuškica i uši micali su se, a u malim očima kao čiodina glava ogledala se vatra sa ognjišta. Miš se uspuza uz jednu cepanicu, zadrža se tu za trenutak, a onda sede na zadnje noge i zacvrča nekoliko puta, kao što su lovci i ranije čuli, ali cičanje je postajalo sve jače i nije se prekidalo:

Peo, peo, peo, peo, peo, peo, peo, peo, peo, peo, oo,

Trii, trii, trii, trrrrrr,

Tur, tur, tur, tur, tur,

Vii, vii, vii, vi.

To malo stvorenje sedelo je uspravljeno na zadnjim nogama; njegovi trbušni mišići su se kretali, a njuščica se neprestano otvarala i zatvarala. To je trajalo pola minuta, a onda Skukum skoči; ali je miš bio hitar i umakao u ugao.

Rolf pogleda Kvonaba.

— To je miš a-boh-kvas, miš koji peva. On dolazi i objavljuje da će biti rata; za kratko vreme počeće borbe.

— Jesi li već preživeo kakvu bitku, Kvonabe?

— Ag! U revoluciji sam bio glasnik generala Gata.

— Zaključujući po onome što smo čuli kod guvernera, može se lako dogoditi da odemo u rat još pre nego što prođe ova godina. Šta misliš da onda učinimo?

— Da se bijemo.

— Kao vojnici?

— Ne, kao glasonoše.

— Možda će nas odbiti.

— Glasonoše su uvek potrebne, odgovori Indijanac.

— Pa onda, mislim da onda treba da se za to prijavimo.

— Ti si se već prijavio.

— Kako?

— Glasonoša je isto što i vojnik, ali, samo, kod njega je sve u jednom čoveku, i on ne sme ići s vojskom ukorak.

— Vidim, vidim, reče Rolf. Shvatio je da glasonoša nije ništa drugo do izvežbani lovac, koji u ratu, umesto šumske životinje, goni neprijatelje svoje zemlje.

— Vidiš, tamo, govorio je dalje Indijanac, pokazujući na jednog jelena koji se baš toga trenutka pojavio na jednom proplanku u blizini jezera, iz jednog šibljika brusnica. Sad ću ti pokazati u čemu se sastoji veština glasonoše i izviđača.

On baci pogled na dim u kaminu, pronađe pravac vetra koji je za njega bio povoljan i reče:

— Uzeću strelu. Tu nema zaklona, ali ću ipak doći sasvim blizu jelena i oboriću ga.

I sada nastade predstava koja je za Rolfa bila sasvim nova, i koja je dokazivala da je Indijanac uistinu postigao vrhunac veštine šumskog lovca. Sobom je poneo luk i tri strele; oko čela je stavio povez i uglavio u njega lišće i izdanke loze, tako da mu je glava izgledala kao neka grana. Onda je napustio kolibu i prišunjao se, krijući se iza žbunja, sve do ivice proplanka. Jelen je bio udaljen oko

dve stotine koraka i njuškajući brusnice, ali je s vremena na vreme podizao glavu i gledao unaokolo. Osim niskog šiblja brusnica nije bilo nikakvog zaklona. Rolf je očekivao da će Kvonab uznemiriti jelena zviždanjem ili vikom, jer je debljina vrata pokazivala da je jelen u borbenom raspoloženju.

Indijanac sasvim polegnu po zemlji. Izgledalo je kao da se sva snaga tog čoveka prenela u kolena i laktove. Glava mu se uopšte nije videla, već samo jedan bokor zelenog bilja. Sasvim mirno je puzao po zemlji dvadeset pet koraka, a onda je izbio na otvorenu obalu reke široke četrdeset stopa, koja je tekla duž proplanka; ledena površina je blistala i jelen je mogao lepo da gleda preko cele te površine. Ali, kako će preko nje pobeći?

Beli repić jelena ima svoje osobine. Zahvaljujući poznavanju tih osobina, Indijanac je skovao svoj plan. Ako jelen drži glavu dole ka zemlji, pri čemu mu ne treba nikakav zaklon, on ne vidi šta se u njegovoj okolini dešava. Ali, pre nego što će podići glavu uvis, podiže najpre rep i mičući ga levo i desno. Kvonab je znao da mora paziti samo na rep, ako želi da ne izgubi i glavu iz vida. Kratko rečeno: samo jedan nespretan pokret ili kakav šum mogli bi ga odati.

U svakom slučaju, otvorena ledena površina bila je veoma teška za lov, i lovac teško da bi uspeo da njegov mršavi stas nije sada izgledao kao kakav trupac, kojih je bilo mnogo svuda unaokolo.

Pazio je na glavu i rep, davši sebi dovoljno vremena i svom snagom puzeći napred samo kad je jelenu glava bila spuštena. Čim bi se rep mrdnuo, Kvonab se pretvarao u komad drveta i na njemu se nije pokretao nijedan mišić.

Kako je iza sebe imao ledenu površinu, postojala je opasnost da ga jelen ugleda, ali ga je utoliko manje mogao nanjušiti, pošto se kretao tamo i amo. Kvonab je istovremeno stalno posmatrao i dim sa ognjišta u brvnari. Jelen je još njuškao po zemlji i brstio ono malo brusnica na koje je nailazio iznad zamrznute mahovine. Približavao se lagano ka jednom žbuniću koji je bio nešto viši. Tu je bokor bio oko osamdeset palaca visok, i Kvonab se sada mogao brže kretati unapred. Ispod jednog malog žbuna jelen je naišao na mnogo brusnica i klekao da ih lakše dohvati. Kvonab iskoristi tu priliku da dobije deset koraka, dok se rep ne počne opet micati uvis.

Posle dužeg vremena, jelen naročito pažljivo pogleda oko sebe, a onda pođe prema šumi i Indijanac tako izgubi sve što je do sada bio iskoristio. Jedan bokor brusnica, koji se isticao crvenom bojom, pa pored njega još jedan, privukoše pažnju jelena. Preko očekivanja, naišao je na toliko mnogo brusnica da je postojala opasnost da Kvonaba vetar ne oda. Glava se opet sagla ka zemlji, a Kvonab se povuče deset koraka unazad, da bi se našao u položaju suprotnom vetru. Jelen naglo podiže vrat i poče udisati vazduh raširenim nozdrvama; njegov stari neprijatelj izazvao ga je na opreznost. Ali ubrzo zatim životinja se umiri, jer nigde nije sagledala nikakvog neprijatelja, pa opet poče brstiti, čime je Kvonab ponovo mogao da stekne izgubljeno odstojanje. Jelen priđe jednom dosta gustom žbunu, gde se opet pomolio zavodljivi bokor brusnica, i to ga navede da klekne da bi vratom mogao ući što dublje u žbun, u kome su bile brusnice. Sad skoči Kvonab, potrča napred i dođe na dvadeset pet koraka bliže, kleče i zape strelu. Rolf je video kako je jelen poskočio, a zatim visoko skačući pobegao u šumu. Rolf je bio razočaran, ali se Kvonab uspravi, podiže desnu ruku i viknu:

— Ho — ho!

Rolf sada primeti da jelen visoko i neprirodno skače; pre nego što je ušao u šumu pao je, zatim se opet digao i po drugi put pao, i onda ostao ležeći. Strela mu beše probila grudi.

Rolf radosno pritrča svome prijatelju i potapša ga po ramenu, pun zadovoljstva:

— Nikada ne bih poverovao da je to mogućno. To je najinteresantniji lov koji sam do sada video. Ti si pravi čarobnjak.

Indijanac se smešio i samo rekao:

— Ho! Na ovaj sam način u ratu prevario jedanaest engleskih straža. Za to sam dobio nekakav veliki novac s Vašingtonovom glavom.

— Odista si ga dobio? Kako da o tome dosad nisam ništa čuo? Gde ti je taj novac?

Indijanac se namršti:

— Bacio sam za lađom kojom su mi odveli moju Gamovinu.

Zima je protekla u uspešnom lovu, ali sve što su preživljavali bilo je samo ponavljanje dotadašnjeg života.

Taj obični život bio je konačno prekinut događajima od prilične važnosti. Jednog januarskog dana obilazili su, po dubokom snegu, severni red zamki na Raketovoj reci, i bili prinuđeni da provedu noć u zemunici. Iznenađeni, čuli su u mraku Skukumsvo lajanje, na koje je odgovarao čovečji glas; odmah zatim pojavio se jedan zdepast čovek s crnom bradom. On podiže ruku u znak da ima prijateljske namere i oni ga pozovu da im se približi.

Bio je to Kanađanin, Francuz iz La Kol Mila. Od pre nekoliko godina postavljao je tu u okolini zamke. Ali, dosta verovatni izgledi da će doći do rata između Sjedinjenih država i Kanade učinili su da njegovi drugovi ove godine odustanu od lova na krzna; zato sada on sam stavlja zamke. To je o njemu govorilo kao o odvažnom čoveku; beše prikupio mnogo dobrih krzna, ali se okliznuo na ledu i zadobio neku unutrašnju ozledu, od koje je sasvim onemoćao. On na svojim krpljama još i može da hoda, ali ne može da nosi denjak s krznima. Odavno je već znao da na jugu ima susede; to mu je odao dim od vatre u bivaku. Došao je zato da ponudi na prodaju sve što je imao.

Kvonab je vrteo glavom, ali mu Rolf reče:

— Da pođemo s njim, da vidimo krzna.

Idućeg jutra, posle dva časa hodanja, stigli su do Francuzove kolibe. On im pokaza krzna: nekoliko vidri, mnogo samura, nekoliko risova, preko trideset dabrova — sve za dvesta dolara. Već u Lajons Folsu imala bi ta krzna dvostruku vrednost.

Rolf je nalazio da je ovo zgodna prilika da naprave dobar posao. On šapnu Kvonabu:

— Možemo udvostručiti pare, Kvonabe, šta misliš?

Odgovor je bio jednostavan:

— Ag! Ti si Nibovaka.

— Primamo vašu ponudu, ukoliko vam možemo kasnije platiti, jer sada pri sebi nemamo novaca, a u kolibi imamo taman dvesta dolara.

— Imate li duvana i robe?

— Imamo, dosta.

— Možete li mi doneti ovamo?

Rolf razmisli i pogleda u zemlju, a onda se otvoreno obrati Francuzu:

— Da li biste hteli da mi poklonite toliko poverenja i da mi date da ponesem sa sobom polovinu krzna, pa, kada se vratim s novcem, da uzmem i drugu polovinu?

Francuz ga iznenađeno pogleda, pa reče:

— Izgledate kao pošten čovek. Uzmite robu sa sobom.

Rolf ode s polovinom krzna i posle četiri dana vrati se i isplati bledom, ali srećnome Francuzu sto pedeset dolara koje je dobio od Van Kortlanda, a doplati mu ;i ostatak do sto devedeset i pet dolara. Za pet dolara Francuz se zadovoljio robom i duvanom. Francuz se pokazao kao vrlo ljubazan čovek. Rolf i on osećali su kao da su stvoreni jedan za drugog, i kada su jedan drugome na rastanku pružili ruku, izraziše nadu da će se uskoro opet videti.

Fransoa la Kol pošao je odvažno da prevali do svoje kuće devedeset milja po snegu, dok se Rolf sa ostatkom krzna uputi na jug.

Rolf je sada bio ubeđen da je posao s krznima vrlo unosan. On će i docnije u njegovom životu imati izvesnog uticaja, a jednom ga prilikom čak i sačuvati od propasti.

XI

RATNI DOŽIVLJAJI I KVONABOVA SMRT

Godina 1812. bila je pri kraju. Predsednik Medison objavio je Engleskoj rat, ali je njegova mala vojska zbog rđavo postavljene komande trpela poraz za porazom. Gubitak Fort Mekinga, Čikaga, Detroita, Braunstauna i potpuni poraz američke vojske kod Kvinstauna bili su samo delimično pokriveni pobedom kod Nijagare i odbranom Oldensburga.

Rolf i Kvonab došli su kao poručeni u Olbeni i uskoro su grad napustili kao američke glasonoše. Prvi im je zadatak bio odnošenje vesti u Platsburg.

— U jednom neobično lakom kanuu i sa najpotrebnijim prtljagom stigli su posle dva dana u Tikonderolu i obnovili svoje poznanstvo s generalom Hemptonom. Ovaj baš beše naredio da se kopaju šančevi, kao da je očekivao veliku opsadu. Rolf bi pozvan k njemu i general mu predade izveštaj za pukovnika Pojka u Platsburgu. Rolf je preuzeo hartije i ujedno saznao na šta se one odnose. Tu napravi jednu očajnu grešku:

— Oprostite, gospodine, poče on, ako bih ja sa ...

— Mladi čoveče, reče mu general s ozbiljnim licem, ne želim da čujem od vas nikakvo *ako* ili *ali*. Naređenje glasi: „Idite!“ *Kako* i *kada* su stvari koje imate sami da rešite; za to ste i plaćeni!

Rolf se pokloni, osećajući kako su mu obrazi preliveni crvenilom. Bio je besan, jer je držao da taj prekor nije bio pravičan; ali, uskoro se uverio o protivnom i nikada nije zaboravio ovu pouku. S

razmetljivom naredbom generala Hemptona da uništi svakoga neprijatelja, koji se makne na jezeru, ode Rolf prema severu.

U Platsburgu Rolf i Kvonab naprave poznanstvo s generalom Vilkinsonom i dobiju od njega izveštaj, koji zatim odnesoše u Olbeni. Za čitav taj put trebalo im je osam dana.

Do kraja 1812. godine Rolf je malo što drugo radio osim što je neprestano nosio izveštaje preko Šamplenskog Jezera i natrag. Iduće godine, Amerikanci su još stajali pod komandom generala Vilkinsona i Hemptona, čija se nesposobnost iz dana u dan jasno pokazivala.

Godina 1813. zatekla je Rolfa kao izvežbanog izviđača i glasonošu; iako je imao svega osamnaest godina, već je bio visok šest stopa[7].

Prilikom jednog hitnog putovanja na krpljama, januara meseca, odneo je pismo generala Hemptona iz Tikonderole u Sakst Harbur i stigao opet natrag za osam dana; za to vreme prešao je blizu tri stotine milja. Postao je svuda čuven kao glasnik, ali su vesti koje je donosio bile žalosne. Od njega su saznali sve o potpunom porazu i zarobljavanju američke vojske kod Frenčtauna. Posle kratkog zatišja, poslali su Rolfa da na krpljama, pođe suvim i da odnese umirujuću vest u Oldensburg. Međutim, vreme je osetno zahladnelo i noći su postale opasne za čoveka koji je imao samo tanko ćebe. „Leteći Kitering“, kako su zvali Rolfa, nabavi saonice i uze Kvonaba kao pratioca. Skukuma su ostavili na bezbednom mestu, a ćebad, bakrač, čaše, hrana, puške i izveštaji behu natovareni na saonice i tako 18. februara 1813, izjutra, krenuše glasnici iz Tikonderole na severozapad, pri čemu su bili upućeni samo na kompas. I pored snežne mećave, prevalili su toga dana trideset milja. Te noći se hladnoća još više pooštrila i bilo je đavolski hladno. Vazduh je treperio od ledenih iglica. Kada su se glasnici ujutro digli, bili su gotovo sasvim zavejani snegom, mada su imali bivak u jednom gustom žbunu. Oni produžiše put po kompasu, ali strašna mećava činila im je prepreke na sve moguće načine, tako da su toga dana prešli samo mali deo puta. Pošto su tri časa vukli saonice čas ovako,

[7] Stopa — mera za dužinu (visinu): oko trideset santimetara. Rolf je dakle, u osamnaestoj godini imao metar i osamdeset, što se pre više od sto pedeset godina smatralo visokim čovekom. (Prim. prev.)

čas onako, promeniše opet mesta i Rolf primeti velike sive mrlje koje je Kvonab imao na obrazima i nosu.

— Kvonabe, tvoje lice je gotovo smrznuto! reče mu.

— I tvoje, odgovori ovaj.

Oni onda pođoše ustranu ka jednoj uvali i dođoše do borove šume, gde napraviše bivak[8] i otkriše da se pravac kompasa i pravac kojim su oni išli više ne podudaraju. Bilo je uzaludno boriti se protiv snežne bure. Oni onda jedan drugom istrljaju lice snegom i ostanu kraj vatre.

Krpljama su nabacali sneg na petnaest stopa daleko svuda unaokolo i naslagali su ga tako da je od njega bio napravljen čitav zid. Kada su konačno dovršili posao, bio je taj snežni zid oko njih pet stopa visok. Zatim pođoše sa sekirom dalje u šumu, gde su nasekli mnogo mladih bo rova koje su zatim naređali svuda okolo uza zid, čime su se okružili gustim zelenim zaklonom deset stopa visokim. Bili su ostavili samo jedan otvor, širok pet stopa. I kada su tako od borovih grana i pokrivača napravili topao bivak, našli su se u skloništu koje bi svaki šumski lovac smatrao udobnim.

Nisu imali šta drugo da rade do da čekaju. Kvonab je zadovoljno i mirno pušio, Rolf je krpio svoj kaput, bura je besnela, a vetar je šibao ledenim iglicama, koje su padale u ovaj zaklon i prštale na vatri koja je pucketala. To ravnomerno pucketanje uspavljivalo je. Odjednom čuše neki tihi hod po snegu. Rolf dohvati pušku. Zid od borovog pruća zatrese se na jednom mestu i odmah zatim upade nešto pokriveno snegom i polete na obojicu, nešto što se odmah pretvori u Skukuma koji je drhtanjem svakog mišića, krajnje uzbuđen, svim mogućim znacima davao izraza svome oduševljenju. Oni su ga ostavili, ,ali bez njegovog pristanka, te zato ta pogodba za Skukuma nije važila.

Izlišno je bilo pitati se šta će s njim sada početi. Skukum je našao rešenje na svoju ruku, i malo se obazirao na „zašto“ i „kako“.

Idućeg jutra, bura je malo popustila. Vetar je postepeno slabio svoje udare, i najzad je vreme počelo da se bistri, tako da se moglo pretpostaviti da se nepogoda već bila istutnjala.

Kvonab se vrati posle kraćeg obilaženja okoline i reče:

[8] Bivak (od fr. reči bivouac), logor, sklonište. (Prim. prev.)

— Ag! Može!

Oblazi, koji behu izbacili svoj tovar, sada su lagano tumarali, i s vremena na vreme probijalo se sunce, mada je vetar još bio dosta jak i dalje veselo terajući sneg. Velika hladnoća neprestano je vladala.

Toga se dana mogla očekivati samo velika hladnoća, ali idućeg dana snežna bura je počela opet besneti istom jačinom, a i Skukum je dao znak, na način koji ne treba rđavo razumeti, da „nešto miriše“.

Uvek je dobro proveriti šta to pas njuši. Kvonab dobro osmotri Skukuma. Njušio je po vazduhu, ne po zemlji. Dlaka mu se nije nakostrešila, a crna mrlja pa repu, koju ima svaki žuti ili sivi pas, nije se dizala.

— Njuši dim, odmah reče Indijanac.

Sada je trebalo pronaći odakle taj dim dolazi. Možda nisu više daleko od Svetog Lorenca, a uvek je još bilo mogućno da dim dolazi od kakve male neprijateljske čete. Bila je, ipak, veća verovatnoća da dolazi sa prijateljske strane.

A najverovatnija je bila pretpostavka da dim dolazi od kolibe kakvog naseljenika, kod koga bi se mogli obavestiti kojim pravcem da dalje krenu.

Glasonoše pođoše ustranu. Posle dvadeset minuta, naišli su na znake da tu u blizini mora biti kakvo naselje, i uskoro ugledaju jednu dolinu, a ispred nje široku reku, na čijoj je obali stajala jedna vodenica.

Vodenica nije radila i to ne iznenadi Rolfa, jer se setio da je tog dana bila nedelja. On ode pravo tamo i zapita za gazdu. Izgledao je kao običan lovac, a i on je Rolfa smatrao za lovca. Dolazim otud i otud, ali sam zbog mećave zalutao, ispriča Rolf.

— Čime se bavite?

— Ja sam traper.

— Pa, kuda mislite da krenete?

— U prvo veće naselje, svejedno kako se zove.

— Više, gore, leži jedno naselje, između Aleksandrijskog zaliva i Oldensburga.

Rolf se podrobno raspita za put u Aleksandrijski zaliv, kuda baš *nije* mislio da krene.

Rolf je istovremeno saznao da se reka zove Osvegači i da na njoj, trideset milja niz vodu, leži grad Oldensburg.

O važnijim stvarima nije ništa čuo; a bilo je jasno da su engleske trupe čekale s one strane reke, pa da na proleće otpočnu s napadom.

Rolf napusti mlinara pošavši u pravcu Aleksandrijskog zaliva, ali se u velikom luku vrati Kvonabu i Skukumu, koji su ga čekali dobro sakriveni.

Zaobilazan put kojim su zatim krenuli doveo ih je iza vodenice. Bilo je isuviše hladno da bi se neko mogao zadržavati napolju. Prozorska okna bila su pokrivena ledom.

Niko nije video dvojicu glasnika kada su se prošunjali iza vodenice i sišli u dolinu, kako bi produžili put zamrznutom rekom.

Pod stalnim pritiskom vetra bio je snežni pokrivač po ledu tvrđi nego ikad, ali je utoliko napredovanje bilo lakše. Vetar je odmah uništavao sve tragove, čim bi se noga podigla s njih.

Rečno korito je vijugalo, ali je bilo dobro ići njim i glasonoše su brzo napredovale. Tri puta su se zadržali da skuvaju čaj i da otpočinu, ali svest da nose dragocene vesti i dobre glasove i da su sve bliže cilju gonila ih je napred. Oko deset časova pre podne napustili su dolinu sa vodenicom, koja je ležala oko trideset milja daleko od Oldensburga. Sunce je već počelo da zalazi, ali glasonoše su se nadale da će još te noći stići do svoga cilja i predati komandantu željno očekivane i umirujuće vesti.

Bio je potpun mrak. Mesec se nije pomaljao, a pošumljena obala izgledala je kao nekakav crni zid. Jedini putovođa putnicima bilo je rečno korito, koje je mestimično bilo bez snega, ali je svuda bilo prolazno. Dvojica prijatelja su naizmenično hodala i trčala. Prelazili su za sat pet milja. Kvonabu nije bilo lako, ali Rolf, onako mlad, žurio se cilju bez velikih teškoća. Naišli su na nov zavijutak rečnog korita, a to je bilo poslednje veliko koleno i milje su se izmicale pod njihovim nogama. Samo još deset!

Rolf žustro nastavi, ali se okliznu i pade. Kvonab nije pazio, te se i on okliznu i ispusti uže iz ruku. Rolf polete dalje, naiđe na jednu rupu u ledu i pade u nju; ubrzo je nestao pod ledom. Saonice otklizaše preko rupe.

Kvonab istog časa skoči i približi se rupi. Saonice su se sada vratile prema otvoru, a uže se bilo jako zateglo. Ne dvoumeći se mnogo, povuče Indijanac uže svom snagom i odmah zatim pojavi se na površini glava njegovog prijatelja. Rolf se čvrsto držao za konopac i ubrzo je bio izvučen iz ledene vode zadihan, brekćući i naježen, mokar do kože, ali inače nepovređen.

Ali, jasno se ukazala druga opasnost: na vetru i mrazu njegovo odelo pretilo je da se smrzne i da postane kruto kao daska. Za kratko vreme, zaista, već se bilo ukrutilo. Indijanac je znao da se u zamrznutom odelu prvo smrznu ruke i noge.

Odmah su otišli prema obali, našli jedan gustiš od borovine i zapalili dve velike vatre, između kojih je Rolf stajao, dok je Indijanac spremio ležište. Vreo čaj i zagrejana ćebad uskoro su ga spasli smrzavanja, ali je trebalo da prođe čitav čas, pa i dva, dok mu se osušilo odelo.

Bila je već ponoć kada sve beše dovedeno u red. Pitanje da li odmah da nastavi put ili ne, rešio je Kvonab:

— Oldensburg je pod oružjem i nije zgodno ući noću u grad.

Idućeg jutra, oko šest časova, dvojica prijatelja bila su opet na putu. Njihove kosti već se behu ukrutile od stalnog maršovanja; noge su im bile izranjavljene, a lica polusmrznuta i pri svakom zastajanju morali su ih trljati. Ali, uprkos svemu tome maršovali su odvažno i veselo. Prošli su razna naselja, izbegavajući da ih tamo opaze. U sedam i po ugledali su Oldensburg iz daljine i čuli bučno udaranje doboša. Uskoro su s jednog brežuljka imali pregled cele male junačke varoši i videli su — da, videli su jasno, da na motkama lepršaju zastave s engleskim bojama.

To je zaista bio udarac! Rolf se osećao utučenim. Izgleda da je nad njegovom otadžbinom lebdela nesrećna zvezda.

Prva njegova briga bila je da ga ne ugledaju sa saonicama i ne uhvate sa izveštajem. Šta da radi? Ništa, dok tačno ne sazna u čemu je stvar. On posla Kvonaba natrag i odredi mu tačno mesto, dve milje udaljeno, gde je trebalo da napravi tajni bivak i da ga čeka.

Zatim je sam pošao u grad, a jednako mu je dolazila na pamet misao: da sam došao ranije, naši bi se možda održali.

Nekoliko kola, koja su stajala oko jedne velike kuće, nagoveštavalo je verovatnoću da se radi o krčmi. Rolf uđe unutra i zateče mnoštvo ljudi koji su doručkovali. Oldensburg je pao dan pre toga, čuo je kako se govori za stolovima. Pukovnik Mak Donel je svakoga dana izvodio sa svojim vojnicima vežbe na ledu kod Svetog Lorenca, koji je ležao preko puta Oldensburga. Pokatkad bi domarširali na puškomet ili čak jurišali, a zatim se udaljavali do izvesnog odstojanja i ponovo vraćali. Ono malo Amerikanaca, koji su ostali u gradu, posmatrali su te bezazlene vežbe i često su se divili tim savršenim pokretima. Iza svojih zidova osećali su se potpuno bezbednim, jer su prećutnim sporazumom obe strane odustale da jedna na drugu pucaju. Gotovo da se ne bi moglo ni poverovati da u rovovima ima neprijatelja. U stvari, mnogi ljudi su imali s one strane prijatelje, a i ovi s druge strane takođe. M Englezi su često prilazili na puškomet, ali nije bio ispaljen nijedan metak.

Na dan 22. februara, kada su Rolf i Kvonab stigli na reku Osvegači, engleski pukovnik vežbao je svoje vojnike kao i obično. Dovodio ih je, međutim, sve bliže gradu, i kada su bili sasvim blizu izvršio je sjajan napad. Amerikanci su mirno posmatrali kako neprijatelj nasrće, misleći da je opet vežba u pitanju. Gledala je tako mala vojska preko zida i pre nego što je shvatila da je ovoga puta stvar ozbiljna, bila je savladana i Oldensburg je bio osvojen.

Američki komandant je zarobljen, a kapetan Forzit, drugi komandant, bio je baš u tom trenutku na skijanju i tako se izvukao. Svi ostali Amerikanci su zarobljeni. Šta sad da se radi s izveštajima, ili kako da traži nova naređenja — bilo je mračno pitanje s kojim se Rolf suočio. „Ako u nešto sumnjaš, otvori uši a zatvori usta!“ bilo je jedno od Silvanovih životnih pravila. I Rolf tako i učini.

Oko podne stigao je na saonicama snažan i uspravan čovek u kaputu od bivolje kože i u susednoj sobi poruči da mu se hitno donese ručak“

Rolf je držao da je to nekakav američki oficir, ali bi isto tako mogao biti i kanadski. Uzalud se mučio da sebi to razjasni: vrata od susedne sobe bila su zabravljena. Gostioničar je svakako bio kod tog stranca. Kada je stranac izišao, imao je još uvek na sebi kaput od bivolje kože. Rolf se kao slučajno očeša o njega u prolazu — u desnom džepu strančevog kaputa nalazilo se nešto tvrdo i dugačko.

Gostioničar, stranac i kočijaš razgovarali su nešto šapatom. Rolf se približi toj grupi koliko je smeo, ali ga oni podozrivo pogledaše. Sada je kočijaš govorio s drugim kočijašem i Rolf je čuo reči: „Crno Jezero“. E, to je i čekao. „Crno Jezero“ je ležalo na putu za Aleksandrijski Zaliv i Saket Harbur.

Kočijaš, svež i (mlad čovek, poče onda da ćaska s gostioničarevom ćerkom, kojom je bio očaran, što se sasvim jasno moglo videti. Stranac je još uvek razgovarao s gostioničarem. Kada se najzad udaljio, priđe Rolf gostioničaru i hladnokrvno mu reče:

— Kapetanu se izgleda mnogo žuri?

Dobio je samo kratak odgovor, praćen hladnim pogledom:

— Ja mislim da se to samo njega tiče i nikoga više.

Dakle, ipak, bio je to kapetan. Rukavice kočijaševe visile su o užetu pored kuće. Kočijaš ih je ostavio tamo, zadovoljan što ima izgovor da ode do tezge gde se toči piće i da ostavi oficira samog.

Kapetane Forzite, šapnu mu Rolf, nemojte otići dok s vama ne budem razgovarao. Čekaću vas na drumu, jednu milju daleko.

— Ko ste vi i šta hoćete? glasilo je kratko i neprijateljsko pitanje, ali je ipak kazivalo da je Rolfovo oslovljavanje bilo na mestu. Rolf raskrili svoj kaput i pokaza znak glasonoše.

— Zašto onda da ne razgovaramo odmah, kad već imate novosti? Hodite unutra. Obojica uđoše U kuću.

— Ko je ovo? zapita Rolf, kada im se pridruži gostioničar.

— Pouzdan čovek. To je Titus Flak, gostioničar.

— Po čemu bih ja to mogao znati?

— Pa, zar niste celog dana slušali kako ga oslovljavaju tim imenom? reče kapetan.

Flak se nasmeši, iziđe i vrati se sa kafanskom dozvolom i jednim drugim pismenom koje je nosilo njegov potpis. Uze pero i ponovo se potpisa. Kapetan skide svoj kaput i pojavi se u oficirskoj uniformi.

Otvorio je svoj portfelj da uzme neku hartiju, ali Rolf ugrabi priliku da vidi drugi svežanj hartija, adresovanih na generala Hemptona. Prva hartija koju je kapetan izvadio bila je jedna geografska karta.

— Držim da je ovaj svežanj hartija za mene, reče Rolf.

— Do sada još nismo videli nikakvu potvrdu o vašoj ličnosti, odgovori oficir.

— Ta je potvrda dve milje odavde, reče Rolf i pokaza prema šumi.

— Pođimo onda tamo, odgovori kapetan i oni se podigoše.

Kiteringova spoljašnost ulivala je poverenje, ali kada su ćuteći išli jedan pored drugoga, kapetan ipak poče sumnjati. Znak glasonoše mogao je biti i ukraden. Rolf ga povede u šumu, ali nisu zašli ni sto koraka kad oficir odjednom viknu:

— Stoj!

Rolf se okrete i vide da je na njega uperena cev od pištolja.

— A, prijaško moj, ti ovde igraš neku zanimljivu igru i ja još ne znam šta da o svemu mislim; ali, znam da ću vam pri prvom znaku izdaje prosvirati kuglu kroz glavu.

Rolf ustuknu; bilo je to prvi put da vidi cev od pištolja uperenu na sebe. Dotle je pištolj doživljavao kao neku malu stvar, palac debelu i stopu dugačku, ali sada je već bio gotov da veruje da je debeo kao naćve i dovoljno dug da dohvati zvezde. On promeni boju, ali se brzo povrati, nasmeja i reče:

— Budite bez brige. Za pet minuta uverićete se da je sve u redu.

Ubrzo su čuli lajanje psa i za koji čas stigoše do bivaka u kome su se nalazili Kvonab i Skukum.

— Pa, zar ne izgleda kao da je ovde spremana zaseda? reče kapetan razgledajući sve oko sebe, kako bi se uverio da više nikoga neće ugledati. No, šta imate da mi pokažete?

— Oprostite, gospodine, ali kako se ja mogu uveriti da ste vi kapetan Forzit? Moguće je sasvim da i meni špijuni mogu pokazati dokaze koje ste vi meni pokazali.

Kapetan otvori svoj portfelj i pokaza najpre nekoliko naredaba, koje su njemu bile upućene, kada je pre četiri dana napustio Oldensburg, a zatim razgoliti svoju mišicu na kojoj su bila tetovirana slova USA, kao uspomena na vojnu akademiju; onda izvadi svoju džepnu maramu na kojoj je bio monogram Dž. F. i pokaza prsten na kome su bila urezana ista slova za pečat, i najzad svežanj hartija adresovanih na generala Hemptona.

— Ako mi date svoje izveštaje, daću vam i ja moje. Na taj način obojica ćemo se osloboditi sumnje jedan u drugoga.

Rolf ustade i izmenja svoje hartije s kapetanovim. I jedan i drugi sada su bili uvereni da pripadaju istoj strani, i počeše se među sobom prijateljskije ophoditi. Rolf je saznao sve o radovima na jezeru i o pripremama za veliki rat na proleće.

Posle pola časa napusti ih veliki i lepi oficir, prava slika muževnosti i muške snage. A tri časa kasnije, kada su glasonoše baš htele da pripreme večeru, Skukum im lajanjem stavi do znanja da je neko u blizini bivaka. Bilo je ratno doba i Rolf dohvati svoju pušku, a odmah zatim upade u bivak mladić, kočijaš kapetana Forzita. Lice mu je bilo bledo, iz desne mišice curila mu je krv, a u levoj je držao portfelj sa izveštajima. On pogleda Rolfa.

— Jeste li vi glasonoša generala Hemptona?

Rolf klimnu glavom i pokaza znak.

— Kapetan Forzit vam ovo vraća, reče ovaj. Njegove poslednje reči bile su: „Bolje spalite te izveštaje, nego da padnu Englezima u ruke.“ Ubili su ga. U gostionici je bio špijun. Ja idem odande, ali za mojim tragom može svako da krene, sem ako odmah ne dođe snežna vejavica. Ne oklevajte ni trenutka.

Siromah mladić! Ruka mu je bila slomljena, ali je ipak izvršio naredbu poginulog oficira. Zatim je napustio glasnike i otišao u varoš da previje ruku.

Bila je već blizu noć, ali Rolf odmah napusti bivak i sa oba zavežljaja pođe prema istoku. Onda još nije znao, a docnije je saznao, da su to bili izveštaji o rđavom položaju u Osvegu, Rosteru i Saket Harburu, i zahtevi da se odmah tim gradovima pošalje pomoć; pored toga, bio je jedan izrađen plan o protivnapadu Amerikanaca na Montreal. Ali je Rolf ipak znao da su ti izveštaji dragoceni i da ih što hitnije mora predati generalu Hemptonu.

Kroz gustu šumu glasonoše su prolazile s mukom i napredovali vrlo polako, ali Rolf nije smeo da produži marš smrznutom rekom. Išli su tako tri časa, a onda su u jednom gustišu od borovine pripremili privremeni bivak.

Kada je počelo da sviće, već su bili napustili to mesto. Vetra uopšte nije bilo i njihove tragove nije mogao zavejati sneg. Došli su tako da jednog ugaženog puta i jedno vreme su išli njime, a onda su zaokrenuli udesno. Ali da ih progone nisu znali sve dok posle jednog

časa marša nije granulo sunce, kada su na jednom proplanku opazili lanac crnih tačkica, u kojima su poznali oko dvanaest engleskih vojnika.

Neprijatelj je imao krplje i svakako nije nosio prtljag, jer ih je brzo pristizao. Rolf i Kvonab nisu sa saonicama mogli da im izmaknu. Počeli su da trče što su igda mogli i znojili se i mučili pod svojim dragocenim teretom. Rolf je već počeo da razmišlja o tome da li bi izveštaje trebalo spaliti. Baš kad su se popeli na jednu uzvišicu, odakle su imali pogled na okolinu, opazi Rolf pola milje daleko izvestan broj glava koje su se brzo provlačile iza stena. Rolf onda skova plan. On najpre sam pređe preko proplanka, koji je bio širok dvadeset stopa i koji je neprijatelj mogao lepo da sagleda, i nestade u gustom šipragu, a zatim pozva Kvonaba da dođe za njim. Posle se opet vrati u prvobitni zaklon i pređe proplanak po drugi put. Čitavih pet minuta pretrčavali su Kvonab i on taj proplanak što su brže mogli, jer su znali da će ih opaziti. Trčali su preko njega i obojica zajedno. Preneli su svoje oružje u zaklon, pa su se vratili i isto učinili sa saonicama. Onda su uzeli ćebad pod pazuho i vukli po snegu delove svog tovara i denjak. Činili su sve što im je palo na pamet da bi ostavili razne tragove, i pre nego što je prošlo pet minuta, izbrojao je engleski oficir pedeset i šest Amerikanaca, koji su išli jedan za drugim sa raznim ratnim priborom vodeći sobom pet žutih pasa. Da su pustili Skukuma da radi šta hoće, izgledalo bi da je bilo pedeset ili šezdeset pasa, toliko su veliki bili njegova revnost i njegovo ratno lukavstvo.

Šta je mogao oficir da uradi protiv pedesetak neprijatelja, sa svojih desetak ljudi? Baš je zahvaljivao nebu što je zasedu otkrio na vreme, i pre nego što se upustio u pokušaj da utvrdi snagu neprijatelja, povukao se sa svojim ljudima u Oldensburg što je brže mogao.

Jednom prilikom ležao je Rolf skriven kod La Kol Mila. Video je kako prolazi četa za četom, dok se najzad u toj okolini nije skupilo oko pet stotina ljudi. Kada se smrklo, usudio se da im priđe bliže. Napustio je šumu i počeo se oprezno prikradati preko otvorenog polja.

Odjednom, odjeknu uzvik s francuskim naglaskom: „Stani!“ i Rolf je stajao oči u oči pred stražarom koji beše uperio pušku na njega.

Ali brz pogled promeni situaciju i obojica uzviknuše ime onog drugog.

— Fransoa la Kol!

— Rolf Kitering! Mon Dieu! Trebalo bi da te ubijem, Rolfe, ali ja to ne mogu, ne mogu! Beži! Pucaću ti preko glave! I njegove se oči napuniše suzama.

Rolf postupi kako mu je bilo rečeno i otrča odatle kao jelen. Metak iz puške prozujao je za njim kroz granje. Odmah posle toga dotrčali su vojnici i saznali od La Kola da je u logoru bio jedan neprijateljski špijun.

— Pucao sam na njega; možda ga nisam pogodio. Ima li tamo krvi? Ne, nema je.

U logoru je bilo dobrih trkača i istraživača tragova. Ali Rolf je bio sada u svome elementu; ta, bio je „leteći Kitering“. Trag koji krivuda teško je pratiti. Begunac je naišao na potok i pošao uz njega sve dok se ovaj nije ulio u reku Rišelje, pa je zatim pošao uz reku sve dok se ona nije počela račvati. Tu je još ranije bio zakazao Kvonabu sastanak.

Kada je Rolf stigao na to mesto bilo je već veče, i pošto je dugo osluškivao poče podražavati jejinu:

— Va, vah, va, vah,

Va, vah, va, huuuu — av!

Odgovor je odmah došao: ponavljanje poslednje strofe i posle jednog minuta prijatelji su opet bili zajedno.

Rat je bio završen. Rolf i Kvonab proveli su još jednu zimu u postavljanju zamki, a onda je Rolf uzeo svoju uštođevinu i kupio u gornjem toku reke Hadzon farmu. Godinu dana docnije oženio se ćerkom jednog farmera.

Posle kratkog vremena, obrazovala se tu naseobina. Zemlja je bila dobra, a sve drugo dolazilo je samo po sebi. Ubrzo je bilo dosta suseda, i Rolf je prodajući zemlju postao bogat čovek.

Snažna rečna struja, kao što je Rolf i predviđao, dala se iskoristiti kao rečna snaga. On tada otvori radnju i poče trgovati krznom. Time je stekao dosta novaca i uskoro se mogao upustiti u podizanje vodenice. Kada je ona podignuta, brzo je bilo naseljeno selo koje je dobilo i svoju poštu, a pošta Rolfovo ime.

Kvonab je još uvek bio sa Rolfom, ali što je naselje bivalo veće, njemu se sve manje sviđalo. Podigao je zato svoj šator na jednom udaljenom mestu i tamo živeo sam za sebe.

Skukum više zapravo nije ni znao čiji je, ali je taj problem rešio na taj način što se podelio na oba gospodara. Način svoga života malo je izmenio, ali najzad se pomirio sa zoološkom činjenicom da tetrebi i domaća živina nisu jedno isto, pa se prema tom kokodaškom društvu ponašao kao pravi vitez. Nove stvari Skukum je teško učio, jer je već bio ostareo, i pre nego što je sagledao osmo topljenje snega uproleće, bio je pozvan na velika lovišta — tamo gde nema bodljikavih glodara, već samo kokošaka levo i desno, i gde nema ljudi koji nekome mogu zagorčati uživanje u lovu. Ali, s njime nije izumrlo i njegovo pleme. Uspomena na njega je ostala, jer su tu sada bila dva Skukuma da popune prazno mesto. Za njima je došao i treći. Tako je očuvano Skukumovo pleme sve do današnjeg dana.

Prošlo je dvadeset godina. Rolf je postao čovek dobrog imovnog stanja i otac porodice. Rolf Kitering je u čitavoj dolini važio za čoveka na koga se može osloniti. Takvi ljudi potrebni su svakoj zemlji. Ljudi na položajima, kojima je dužnost da ljude upoznavaju i ocene, davno eu ga već odabrali. Njihov izaslanik nije bio niko drugi do sedi Silvan. Ubrzo zatim Rolf je stajao u gradskoj većnici u Olbeniju i pružio ruku starome sopstveniku vodenice kao službeni kolega: dobio je mesto, puno časti, u državnom savetu. Odatle je Rolf išao sve dalje. Iz Olbenija Rolf je otišao u Njujork, u srce poslovnog života novog sveta, a najzad je Rolfov krupni muški stas bio poznat i u Vašingtonu, a njegov zdrav razum i ispravan način, na koji je imao običaj da obavlja poslove, nailazili su na opšte priznanje. Ali je ipak, svake godine, našao vremena da u doba lova provede neko vreme s Kvonabom u šumi. Odlazili su u svoju staru trapersku oblast i preživljavali ponovo stara vremena. Bila je to obojici velika radost.

Ali to više nije bio Rolfov pravi život, već više prijatni, mali prekidi, i Kvonab je sve jasnije uviđao da sa Rolfom ima još samo zajedničku prošlost. Još kada je Rolf sagradio veliku kuću, osetio je da će se njihovi putevi razići. Njegovo poštovanje prema Nibovaki graničilo se već s obožavanjem, ali je ipak Indijanac osećao da svake godine imaju sve manje zajedničkog. Rolf je sada bio za čitavu glavu viši od njega. Kvonab je opet bio sam, kao onda kada su se prvi put sreli.

— Ja cenim poznavanje šume, imao je običaj da govori, ali kako je šuma sve manje i kako kroz malo godina tu neće više biti ni drveta, moja mudrost polako postaje ludost. U ovoj zemlji vlada sada druga sila, trgovina, i ta će sila požderati sve drugo, pa i same ljude. Ti si dosta mudar, Nibovaka, da ideš tom strujom i imaćeš na svojoj strani snažne divove čija će ti snaga koristiti, ali to nije za mene. Kad imam dovoljno da jedem i dobro da spavam, ja sam zadovoljan.

S one strane doline, gde je bila velika radnja, živeo je sada u svom šatoru iz koga je mogao posmatrati izlazak sunca. Dvadeset pet godina života prema pedeset, koje je proveo u zemlji Mejn Mejanu, oduzeli su mu oštrinu vida i brzinu nogu. Njegove obrve su posedele. Ali teret godina nije izmenio i njegovu ćud i nije ga mogao odviknuti da voli borove šume i izlazak sunca, kao u danima kada je bio mlad. Da, još češće nego ranije uzimao je svoj tam-tam i odlazio gore na stenu, gde je imao običaj da se moli. Stena je bila visoka i gore na vrhu šibao je vetar, zbog čega je Indijanac sagradio sebi kolibu koja je bila otvorena samo prema istoku. Bio je već veoma star i lov je za njega postao težak; sada je imao jednu tuđu, snažnu ruku, na koju se mogao osloniti. Neki put bi mu došle tužne misli i sećanja da je to bila ruka petnaestogodišnjeg mladića, koga je on sam nekada čuvao. Nikada nije oskudevao ni u hrani, ni u pokrivačima u vigvamu, a isto tako ni u slobodi u šumi na podnožju sunčane stene. Ali dalekovidi Nibovaka nije mogao utoliti drugu glad; o tome nisu mogli nijedanput da razgovaraju.

Kvonab je sagradio još jednu kolibu, iz koje je mogao posmatrati zalazak sunca iza bregova. Tu je sedeo pored vatre, grejao svoj tam-tam i pevao svetlom nebu.

— Ja sam pred zalaskom sunca, ja i moj narod, pevao je. Noć će se spustiti na nas.

Jednog dana naišao je neki stranac na ta brda; odelo mu je bilo isto kao i odela belih ljudi, ali koža, noga, oči, krv, koračanje i njegova duša bili su indijanske rase. Došao je sa zapada iz nepoznate zemlje i imao je poruku za one koji ga nisu poznavali:

Došao je mesija, oslobodilac, koji je Hojevatu preklinjao za oslobođenje njegovih sinova. Došao je da silom oslobodi crvenu rasu, i sav narod koji mu pripada treba da peva i igra igru duhovima, dok duh ne dođe i jednom vizijom ulije im mudrost i svoju volju!

Taj čovek nije došao belcima, već usamljenim Indijancima i singsang koji je on doneo sobom i učio njemu narod, bio je singsang poštenog naroda koji se obraća svome ocu:

Oče, smiluj se na nas!
Naše duše su te gladne.
Ničega ovde nema čime bismo se mogli zasititi.
Oče tvoja će volja biti ispunjena!

Svake noći kraj vatre pevali su ovaj singsang i molili se kako se Indijanci mole: „Oče, smiluj nam se i vodi nas“. Kvonab je pevao nov singsang i znao je da on za njega znači poruku. Stranac je iščezao, a Kvonab je i dalje pevao. I onda je imao viziju, koja je morala doći, i poruku koju je očekivao.

Niko nije video Indijanca kada je otišao, ali deset milja prema jugu naišao je na jednog lovca i rekao mu:

— Reci mom belom prijatelju da sam čuo nov singsang. Reci mu da sam video i viziju. Mi smo pod suncem koje zalazi, ali će doći novo vreme. Moram opet videti zemlju Mejn Mejano, zemlju večeri, gde sunce izlazi iz vode.

Niko ga više nije video. Idućeg dana Rolf je o ovome saznao i što je brže mogao otišao u Olbeni. Skukum IV skočio je u kanu još pre nego što je krenuo. Rolf je hteo da ga otera, ali pas je preklinjao očima i repom. Izgledalo je kao da je morao biti prisutan, ako je trebalo tražiti starog Indijanca.

U Olbeniju je Rolf saznao novosti.

— Da, Indijanac je pre nekoliko dana bio na parobrodu.

U Njujorku Rolf nije ni pokušavao da nađe svog prijatelja, već je seo na brod za Stamford i požurio u staru zavičajnu šumu, u kojoj je u svojim ranim godinama živeo i patio.

U blizini stene bila je kuća, koju još i danas nazivaju Kvonabovom kućom. Rolf je saznao od stanovnika da su prošle noći, kada je bilo tiho, čuli da neko udara u tam-tam i tihi monotoni singsang, koji beli ljudi nikada ne pevaju.

Idućeg jutra, u samo svitanje, požuri Rolf na poznato mesto i pričeka, tamo gde je ranije bio šator, da bar nađe indijanski logor. Njega nije bilo, ali kada su se popeli na stenu, naslednik Skukuma davao je znake straha, jer je tu ležalo nešto čudnovato — čovek koji se nije micao. Dugačka, glatka kosa bila je gotovo bela, a po strani — sada zauvek utihnuo — tam-tam njegovog plemena. Ljudi koji su te noći čuli tajanstvene zvuke saznali su od Rolfa da je to bio Kvonab, koji se sada odmara u večnom miru. *A* singsang koji je pevao bio je singsang duhova koji su igrali:

Smiluj mi se, Vahkonda.
Moju dušu muči večita glad.
Ničega ovde nema što bi me moglo zasititi.

PLAVA
PTICA